

DR. KENDE PÉTER:

ELORZOTT IGAZSÁG

Újabb röpirat bírókról, ítéletekről

**részletek (ízelítőül néhány fejezet) a
2008 áprilisában megjelent könyvből**

©dr. Kende Péter

Tartalomjegyzék

Első kötet, második kötet
VAN AZ A PÉNZ
Válás előtt, válás után
EZT SEM SIKERÜLT MEGÉRTENI
Ahhoz képest igazán méltányos
MÓRI FIASKÓ
Mi marad titokban és mi történik, ha mégsem?
SZÉKELY ZOLTÁN KONCEPCIÓS PERE
Egy kukkot sem értek oroszul
22 ÉV ALATT NEM SIKERÜLT ELINTÉZNI
A bíróság a kérelmet elutasítja
PERPATVAR A BUSA-CSEPPEKÉRT – 14 ÉVEN ÁT
Szegeden és Pesten egy időben
A KIFOSZTÁS TÖRVÉNYESEN TÖRTÉNT – A BÍRÓSÁGOK SZERINT
És még aznap visszavonta
SZÓNYEG ALATT CSÚSZVA, ESDEKLŐEN
Névjegykártya
AMI NYILVÁNOS, AZ NÉHA NEM NYILVÁNOS
A magyar Kolhaas Mihály
A JOGÁLLAM TÚSZAKÉNT – MAGÁNYOSAN
Januári idézés – októberre
SZIKINGER
Postabank-per: tíz év és sehol a vége
SÁGVÁRI ÉS PINTÉR MARIANN: „RUHATÁROSOK ÉS ELVBARÁTAIK”
Amiről a bíróságnak nincs tudomása
A ZSIDÓTÖRVÉNYEK MA IS HATÁLYOSAK?
Kiadták az ukázt
KÓNYA ISTVÁN ÉS A HÁBORÚS BŰNÖSÖK
Felkiáltójel
JEGYZETEK

Első kötet, második kötet

Majd' másfél éve jelent meg *Védtelen igazság* című könyvem. Nagy port vert föl. Markáns – sokak szerint túlságosan is kemény – elemzéseim és állításaim legalább annyi ellenérzést szültek, mint amennyi elismerést arattak. Mondanom sem kell: előbbit főként bíró-, utóbbit jobbára ügyvédberkekben, valamint nem-jogász körökben.

A legkedvesebb reakció a Pesti Központi Kerületi Bíróság folyosóján ért. Talárban masírozott a középkorú bírónő, aki látomra megtorpant, s határozottan elém penderült:

– Ugye, maga a Kende? – Töredelmes beismerésemre hevesen kifakadt:

– Hát, tudja, nagyon mérges vagyok ám magára! Végigolvastam a könyvét, és persze egyetlen szavával sem értek egyet, csakhogy cáfolni sem tudom, egyiket sem! Végigbogarásztam a történeteit, gondoltam, csak találok valami olyat, amire aztán azt

mondhatom: na, tessék, micsoda ostobaságokat ír – és, az istenfáját magának, nem leltem egyet sem!

Így voltak ezzel legvérmesebb bírálóim is, például azok, akik – érdemi vita helyett, nevetségessé téve magukat – elszaladtak valami nemzetközi bírói szervezethez panaszkodni, hogy itt kérem, bántják a magyar bírókat, tessék már megvédeni szegényeket.

Kötetem vagy nyolcvan ítélet hibáit, tévedéseit elemezte, ám nem jelent meg egyetlen olyan kritika sem, amely bármelyikről azt bizonyította volna, hogy igenis a bírónak volt igaza, nem nekem. Ez pedig bizony rút szegénységi bizonyítvány kritikusaimekről.

Gyökeresen más volt azonban mindazok reakciója, akik e könyv olvastán döbbsenek rá: ami velük történt, az nem kivételes balszerencse, hanem az igazságszolgáltatásnak nevezett rendszer jellemzője, napi rutinja. Rádöbbsenek, hogy az ítélkezés teljes kiszámíthatatlansága, az egymásnak ellentmondó verdiktek sora, a nap mint nap tapasztalható butaságok és törvénytelenések végeérhetetlen özöne, a jobbra-, néha egészen szélsőjobbra-húzó, a nyíltan rasszista, cigányellenes és antiszemita ítéletek áradata a mai magyar bírósági működés természetes terméke.

Ráadásul mindez az adónkból, módfelett drágán. 1995-ben 2.208 bíró foglalkozott az évi 335 ezer perrel, s ez 9 milliárd forintunkba került. 2006-ban 2818 bíró látott el 385 ezer pert, s mindez 64 milliárdot kóstált. Eközben sem a hátralékos ügyek számát nem voltak képesek érdemben csökkenteni ('95-ben 12 ezer, 2006-ban 11 ezer ügyről vallották be, hogy két évnél régebbi, noha ezek a számok valójában sokkal, de sokkal magasabbak, hiszen trükköznek a statisztikákban), sem a bíraskodás minőségét nem javították, sőt...

A bírósági vezetői kar a csalhatatlanság, a tévedhetetlenség illúziójával felvértezve, minden erejével a székébe kapaszkodva tudatosan ellenáll minden olyan jobbítási szándéknak, amely többletmunkát eredményezne, vagy szemléletváltozást kényszerítene ki. Önmagát ellenőrzi, és hevesen tiltakozik bármifajta külső kontroll ellen – feljogosítva érzi magát arra, hogy az egész államéletben az egyetlen olyan szervezet legyen, amelyet senki nem ellenőriz, amelynek senki nem elemzi-értékeli a tevékenységét. A bírói függetlenség paravánja mögé bújva ugyanis kikéri magának, hogy bárki beleszóljon munkájába. Esze ágában sincs beengedni maga közé másokat, kizárólag a maga által kiválasztott, majd az ugyanebbe a szemléletbe belenevelt-belekényszerített koravén fiatalokat; ugyanakkor keményen letör minden belső mozgolódást, újítási kísérletet.

Lomnici Zoltán elnök – e folyamatok első számú felelőse – végre, okkal-joggal, megbukott, Sólyom László nem őt jelöli a LB elnökének. Utódját rettentően nehéz helyzet fogadja, nem elsősorban a szervezeti- irányítási-igazgatási dilemmák, sokkal inkább az ítélkezés tartalma, színvonala miatt.

Mert arról a legnehezebb gondoskodni, hogy minél kevesebb olyan eset fordulhasson elő, mint amit – vagy ötvenet – ebben a könyvemben ismerhet meg olvasóm. Azt lesz a legnehezebb elérni, hogy az ítélkezésben minél ritkább legyen a kiszámíthatatlanság, a törvénytelenesség, a butaság, az ilyen-olyan félrehúzás, a társadalmi felelősség alóli kibúvás.

Nehéz lesz elérni, hogy többekkel együtt Bodor Jenő se várjon nyolcadik éve, hogy felismerjék az ellene emelt vád nevetséges tarthatatlanságát; nehéz lesz elérni, hogy ne nyerve meg összes perét az az ügyvéd, akinek felesége a megyei bíróság elnökhelyettese; hogy ne emeljék föl a lakásbérleti díjat, ha egyszer a törvény tiltja; hogy ne ítéljék el se Kovács urat, se P. Ádámot, ha bizonyított tény, hogy a környékén sem jártak az adott bűncselekménynek. Nem lesz könnyű elérni, hogy ne ismétlődhessenek meg a Kaiser Ede-féle móri ügy rettenetes bírói műhibái; hogy ne lehessen végigvinni olyan koncepciót, mint a Székely Zoltán elleni. Nehéz lesz elérni, hogy végre elképzelhetetlen legyen: Vannayné Choma Ágnes huszonkét éve, Dr. Duschanek Valéria pedig tizennégy éve nem jut a saját tulajdonához; hogy ne árverezzenek el olyan ingatlant, amely éppen per alatt áll; hogy ne fordulhasson elő: Kende Gábor kereseti kérelmét hat perben egyetlenegyszer sem bírálják el. Nehéz lesz elérni, hogy

ne menthessenek fel nyakra-főre valódi háborús bűnösöket; hogy ne zavarhassák el hamis indokokkal a törvény házából a nyolcvannyolc éves Pintér Mariannt, ha az igazát keresi egykori megkínzójának rehabilitálóival szemben; hogy ne kényszerítsék Minda Zoltánt arra, főállású pereskedővé váljon; hogy ne alázhassák meg bírói semmittevással és pökhendi válaszokkal Szabó István ügyvédet, és ne tehessék tönkre Szikinger István ügyvéd pályáját nyilvánvalóan alaptalan vádakkal; hogy ne tíz-tizenegy év alatt folyjanak le olyan ügyek, mint a Postabank vagy a Globex; hogy ne rekesszék ki a nyilvánosságot a nyilvános tárgyalásokról; hogy ne próbáljanak hülyét csinálni Szathmáry Géza ügyvéd úrból, ha ügyfele érdekét képviseli, és ne küldhessenek ki januárban idézést októberre. S végül azt is nehéz lesz elérni, hogy ne nyilvánítsák ítéleteikben ma is hatályosnak, legitim jogszabályokon nyugvónak, valamint erkölcsileg is elfogadhatónak az 1944-es zsidótörvényeket.

Nehéz lesz elérni, hogy ne kelljen ily gyakran elvetélt igazságról szólnunk.

Válás előtt, válás után

Géza ügyvéd úr kivétel nélkül minden perét megnyerte. Szó szerint mindet. Nem számított, igaza volt-e vagy sem: mindet megnyerte.

Sztár lett a városban. Özönlöttek hozzá az ügyfelek, az isten pénzét is előkerítették, hogy vállalja az ügyüket. Aki hírét vette hallatlan sikereinek, mindenre hajlandó volt, hogy megnyerje magának Géza urat.

Dúsgazdag lett Géza ügyvéd úr, és jól tudta, mire való a pénz. Telente kétszer is elugrott nyaralni, nyaranta hatalmas, fényűző balatoni nyaralóban múlatta az időt. A városban nyüzsgő társadalmi életet élt. Nagy dumás, anekdotázó ember volt akkoriban.

Majd minden nap nagy társasággal ebédezett a megyeszékhely lelegegánsabb éttermében; esténként, ha nem adott fenséges partit saját villájában, másik étteremben dőzsölt haverjaival. Francia pezsgővel, német és olasz borokkal, no meg gyönyörű nőkkel kényeztette magát. Nem vetette meg a női nemet, de igyekezett finoman, úri módon intézni ügyeit, nehogy családjá, felesége és kisfia megtudja a titkot.

Aztán az egyik ifjú hölgy, Géza ügyvéd úr kedvence sok hónapon át, teherbe esett. S volt olyan galád, hogy ezt csak akkor közölte az apának kiszemelt ügyvéddel, amikor a gyereket már nem lehetett elvenni. Ráadásul fünek-fának kikotyogta a hírt, s hamarosan a szenzációs pletykáról beszélt a fél város.

Irtózatos botrány lett az ügyből. Géza ügyvéd úr neje őrvongve esküdözött, hogy az utolsó filléréből is kiforgatja mocskos, csélcsep férjét – és azonnal beadta a válópert. Ami pillanatokon belül véget is ért; a csapodár prókátornak tényleg nem maradt több pár fillérenél.

Attól kezdve Géza ügyvéd úr kivétel nélkül minden perét elveszítette. Szó szerint mindet. Egészen addig, amíg el nem költözött az ország túlsó végébe.

Géza ügyvéd úr felesége a megyei bíróság elnökhelyettese volt.

És e história igaz. Történetem hősét a valóságban természetesen nem Gézának hívják, de a sztorit az igazi helyszínen sok százan ismerik.

S hogy ez mennyire rendjén valónak számít bírói berkekben, arra álljon itt egyetlen bizonyíték. 2000-ben a Legfelsőbb Bíróság külön jogegységi határozatot, tehát valamennyi bíróságra kötelező döntvényt hozott *„a megyei bíróság vezetőivel szemben fennálló kizárási okról, a megye területén működő helyi bíróság, illetve munkaügyi bíróság tekintetében.”*¹

Ebben a Legfelsőbb Bíróság kötelező érvennyel leszögezi, hogy *„a helyi bíróság nincs kizárva a büntető-, polgári vagy munkaügyi eljárás intézéséből, ha a... törvényben*

szabályozott kizárási ok annak a megyei bíróságnak az elnökével vagy elnökhelyettesével szemben áll fenn, amelynek a területén a helyi bíróság vagy munkaügyi bíróság működik”.

Nyugodtan ítélezhet tehát az, „*aki a büntető ügyben mint terhelt vagy védő, továbbá mint sértett, feljelentő vagy mint ezek képviselője vesz vagy vett részt, valamint a felsoroltak hozzátartozója;*” valamint az is, aki a polgári perben „*a fél, a féllel együtt jogosított vagy kötelezett személy, továbbá az, aki a per tárgyát egészen vagy részben a maga részére követeli, vagy akinek jogaira vagy kötelezettségeire a per eredménye kihatással lehet;*” valamint mindezek „*képviselője vagy olyan volt képviselője, aki az ügyben eljár;*” és az is, aki bármelyikük „*hozzátartozója vagy volt házastársa*”.²

Tetszik érteni? Ha Zolika büntetőpere X városi bíróságon folyik, nincs abban semmi kivetnivaló, hogy Zolika papája a megyei bíróság elnöke. Ha Malvinka pereskedik Z városi bíróságon, nem számít, hogy Malvinka férje ugyanannak a megyei bíróságnak az elnökhelyettese. A megyei bíróság elnökhelyettesének férje ügyvédként nyugodtan végigtarthatja a megyében működő összes helyi bíróságot (ugyanúgy, mint fenti, igaz történetünkben) – ehhez a Legfelsőbb Bíróság szerint joga van.

Kizárási okok szerepelnek az eljárási törvényekben, ámde azokat ránk, bírókra nézve nem kell ám komolyan venni! – mondja a Legfelsőbb Bíróság.

Ezt sem sikerült megérteni – egy bírónak sem

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy társasház, benne kis házfelügyelői lakás, szabályos bérleti szerződéssel, a házfelügyelői munkaszerződés részeként. Egy napon a társasház közgyűlési határozattal fölmondott a házfelügyelőnek. Az ügyből per lett, s a munkaügyi bíróság jogerősen úgy ítélte, a felmondás jogellenes volt.

A társasház pert indított a lakás kiürítésére. A PKKB ítéletében kimondta, hogy a házfelügyelőnek el kell hagynia a lakást, de elhelyezéséről a társasház köteles gondoskodni, majd megállapította a lakáshasználati díj összegét. A másodfokú bíróság apróbb módosításoktól eltekintve 1998-ban jogerőre emelte az ítéletet, hangsúlyozva, hogy a lakáshasználati díj *nem emelhető*. A lakástörvény egy passzusa szerint a jogcím nélküli lakáshasználó lakbérét az első hat hónapot követően akkor emelheti fel a bérbeadó, ha a használó nem jogosult elhelyezésre (vagyis másik lakásra). Ha a használó elhelyezésre jogosult, tehát ha igényt tarthat arra, hogy a tulajdonos másik lakást juttasson neki, akkor a hat hónapot követően *sem* lehet a lakbért felemelni. Vagyis a törvény érdekeltté akarja tenni a tulajdonost abban, hogy szüntessen meg egy örökös konfliktusforrást, és ha már úgyis köteles, valóban helyezze el másutt a lakáshasználót. A másik cél az, hogy a használó ne kerülhessen hátrányos helyzetbe, ha a tulajdonos nem teljesíti elhelyezési kötelezettségét.

Vagyis a lakástörvény egyértelműen kimondja, hogy abban az esetben, ha a jogcím nélküli lakáshasználó akár a törvény, akár bírósági ítélet alapján joggal várhatja másik lakás felajánlását, a lakbér vagy használati díj *nem emelhető föl*.

Azt hihetnénk, hogy ezzel az intellektuális feladvánnyal minden jogvégzett ember, pláne a bírók, megbirkóznak. Nos, ha azt hisszük, akkor csalatkoznunk kell.

2002 végén a társasház új pert indított, amelyben azt kérte, a lakáshasználati díjat az addigi havi nyolcezer forintról emeljék 53 ezer forintra. A volt házmaster ügyvédje becsatolta a Legfelsőbb Bíróság egy eseti döntését, amely hasonló ügyben született, s ami kimondta: ha a törvény tiltja a lakbéremelést, akkor nem lehet emelni.

A PKKB-n Tömösváry János bíró mégis a duplájára, havi 16 ezer forintra *emelte* a használati díjat, az ítéletben pedig – mihez tartás végett – azt írta, hogy „*az elsőfokú bíróságot a másodfokú bíróság jogi álláspontja és a Legfelsőbb Bíróság eseti döntése nem köti*”.³

Amivel a magunk részéről akár egyet is érthetnénk – különösen azért, mert ismerjük a Legfelsőbb Bíróság több eseti döntését is –, ha a bíró úr azt az apróságot is megemlíti, hogy a *törvény* viszont köti a bíróságot.

Mindenki fellebbezett. Másodfokon a Fővárosi Bíróságon Gyulai Dezső, Gimesiné Karácsonyi Ildikó és Kemény Zsuzsanna – három szakbíró! – helyben hagyta az elsőfokú ítéletet, még hozzá úgy, hogy a használati díjat 53 ezer helyett „csupán” 25 ezerre emelte. Pedig már csatolhatta volna a volt házmester ügyvédje a fellebbezéshez a Legfelsőbb Bíróság időközben született és immáron valóban kötelező érvényű elvi határozatát, amely ismét kimondta a használati díj emelésének tilalmát

A Fővárosi Bíróság szerint azonban „*a felperes a forgalmi viszonyok megváltozására tekintettel a havi 8 ezer forintos használati díj felemelésére jogosan tart igényt. Az emelések mértéke azonban nem érheti el a piaci viszonyok figyelembevételével elérhető díj összegét.*”⁴

Vagyis a másodfokú, három bíróból álló tanács jogi álláspontja szerint, ha a törvény *tiltja* az emelést, akkor *csak picit szabad* emelni, sokat nem.

A volt házmester ügyvédje természetesen felülvizsgálatot kért a Legfelsőbb Bíróságon a jogsértő ítélet ellen. Csentericsné Bíró Ágnes azonban úgy vélte, „*mivel az eltelt időszakban a felek egyike sem szorgalmazta a kiűritési kötelezettség teljesítését, az adott jogvita kapcsán semmi nem indokolja a díjemelési tilalom érvényesülését*”.⁵

Vagyis Csentericsné Bíró Ágnes szerint, ha a törvény a jogcím nélküli lakáshasználat megszüntetésének szorgalmazására írta elő a díjemelési tilalmat, és a felek nem szorgalmazzák a lakó elhelyezését – akkor a törvény fulladjon meg, ott, ahol van

Ebben a pofonegyszerű ügyben öt bíró járt el. A törvényt viszont egyszer sem sikerült alkalmazni. Ez ma a jogállam, ez ma az igazságszolgáltatás Magyarországon.

Ahhoz képest igazán méltányos

Kovácsot *csoportosan elkövetett* rablás és súlyos testi sértés vádjával, II. rendű vádlottként idézték a bíróság elé. Egy kukkot sem értett az egészből. Kovács ellen ugyanis lopás miatt folyt eljárás – olyan ügyetlen volt, hogy hárman is látták, amikor elemelt egy nyamvadt DVD-lejátszót.

Nem értette, hogy lett ebből rablás és testi sértés. No, ennek már a fele sem tréfa, gondolta Kovács, és a fogát szívva ugyan, de ügyvédet fogadott. Az ügyvéd, gömbölyű emberke, megnyugtatta: nem lesz semmi gond, ha sem a rendőrök, sem az ügyészek nem hallgatták ki rablási ügyben Kovácsot, tisztázódní fog minden.

A tárgyaláson, rögtön az adatok felvételét követően az ügyvéd úr szót kért, és megkérdezte az I. rendű vádlottat: – Ismeri ön a II. rendű vádlottat?

– Nem ismerem – felelte az I. rendű vádlott.

Az ügyvéd a III. rendű vádlotthoz fordult:

– És ön ismeri a II. rendű vádlottat?

– Soha életemben nem láttam még – hangzott a válasz. A IV. rendű vádlott ugyanezt a kérdést kapta, s ő is azt mondta, fogalma sincs róla, kicsoda a II. rendű vádlott.

Ugyanakkor a vád szerint ők négyen, együtt követték el a rablást, amelynek során egy biztonsági őrt jó alaposan kupán vágta és megrugdostak.

– Nono, ügyvéd úr! Akkor ehhez mit szól? – szólt közbe a bírónő, majd fölolvasta egy felismertetési eljárás jegyzőkönyvét, amelyből kiderült, hogy mindhárom felismerő tanú százszázalékos biztonsággal Kovácsot azonosította a bűncselekmény elkövetőjeként.

– Bocsánat, tisztelt bíróság! Közölné a most ismertetett jegyzőkönyv *ügyszámát*? – fogta kérlelőre a dolgot az ügyvéd.

– Persze, ügyvéd úr. Az ügyszám: 25340/2006/7.

– És a mostani perben szereplő nyomozásnak mi az ügyszáma, tisztelt bíróság?

– Várjon csak, ügyvéd úr... nézzük csak... itt van: 26181/2006. Ez az ügyszám.

– Nos, számomra ebből egyértelmű, hogy az idézett felismertetési jegyzőkönyv *másik ügyben* született, nem a maiban. Ezt az is alátámasztja, hogy a többi vádlott nem is ismeri védencemet, noha a vádirat szerint együtt követték el a rablást. Kérem tehát, a tisztelt bíróság szíveskedjék védencemmel szemben megszüntetni az eljárást, amely nyilvánvalóan alaptalan a tárgyalásra.

– Nono, ügyvéd úr, ne kapkodjunk, majd meglátjuk! – intette le mérgesen a bírónő az okvetetlenkedő ügyvédet.

Mivel a másik három vádlott arra játszott, hogy beismerő vallomás esetén talán enyhébb ítéletet kap, a bíróság ugyanezen a tárgyaláson tisztázta a tényállást, számba vette az enyhítő és súlyosító körülményeket – és ítéletet hozott.

Kovácsot a bíróság két év letöltendő börtönbüntetésre ítélte. Ami igazán méltányos verdikt ahhoz képest, hogy azt sem tudta, miről beszélnek körülötte – mert ebben az ügyben teljesen *ártatlan* volt.

Móri fiaskó: egy egész gépezet mondott csődöt

2007. február 16-án a rendőrség – *kizárólag a vak véletlennek köszönhetően* – elfogta N. Lászlót és W. Róbertet, s hamarosan egyértelműen bebizonyosodott, ők követték el 2002-ben a nyolc halálos áldozatot követelő móri bankrablást. Ujj-, tenyér- és láblenyomatuk azonos a Móron találtakkal; az egyikük lakásán felfedezték azokat a fegyvereket, amelyekkel leadták a halálos lövéseket; mobiltelefonjaik cella-információi megerősítik, hogy a bankrabláskor Móron voltak; ráadásul mindketten beismerték, hogy ők voltak az elkövetők.

Két tény bizonyosodott be ekkor.

Először: ma is élhetne az a veszprémi postás, akit N. László több mint egy évvel Mór után meggyilkolt, hogy pénzt raboljon tőle. Ma is élhetne, ha a Bolcsik Zoltán tábornok vezette rendőrök – akik a nyomozás során rájöhettek, hogy valójában nem Kaiserék öltek Móron – beismerik tévedésüket, tovább nyomoznak; és talán meglelik a valódi elkövetőket.

A móri vérengzés és a veszprémi gyilkosság között tizenhárom hónap telt el. Tizenhárom hónapja lett volna a rendőrségnek arra, hogy megtalálja N. Lászlót, és megakadályozza legalább a kilencedik gyilkosságában. Nem ez történt. Inkább „rátolták” Mórt Kaiserre – a mundér védelmében.

Másodszor: Kaiser Edét – legalábbis Mór tekintetében – ártatlanul ítélték ténylegesen letöltendő, életfogytig tartó fegyházbüntetésre.

„Máskülönben” a legjobb bíró

Bírósági vezetővel beszélgettem – persze „mély illegalitásban”, azaz titokban, szigorúan bizalmasan. Szóba került a móri ügy és annak elsőfokú bírója, Varga Zoltán, hazánk második legmagasabb rangú ítélőmestere: az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (OIT)

elnökhelyettese. Beszélgetőtársam végighallgatta szörnyülködésemet, hogy elemzésem szerint milyen elképesztő műhibák, slendriánságok, tévedések, felületességek és balfogások özönét véltem fölfedezni Varga móri ítéletében, majd halkán azt dörmögte:

– Jó, jó, ma már tudjuk, hogy Zoli ebben az esetben tényleg hibát követett el. De ugye, azt azért maga sem vonja kétségbe, hogy *máskülönben* ő az ország legjobb büntetőbírója?

Kikerekedett szemmel bámultam rá, alig hittem a fülemnek. Illetlenség lett volna ordítanom-csapkodnom, így viszonylag békésen igyekeztem úrrá lenni döbbenetemen, s megkértem, gondolja újra végig utolsó mondatát, különösen, hogy mit jelent az: *máskülönben*.

És kárörvendőn fedeztem föl szemében a hirtelen felismeréssel járó ijedelmet. Rájött: ez tényleg nem stimmel. Még hozzá nagyon nem.

2004 szeptembere és decembere között Varga Zoltán bírói tanácsa – Schumacher Józsefné és Szkibák Géza ülnökökkel – harminchárom tárgyalást tartott. Majd hihetetlen verdiktet⁶ hozott, különösen azok számára, akik végigolvassák e háromszáztizenhét oldalt, valamint a kapcsolódó egyéb iratokat, különösen Dezső Antal védőügyvéd beadványait.

Ha igaz az a széleskörű jogászi vélekedés, miszerint Varga Zoltán az ország elsőszámú büntetőbírója, a legokosabb, legfelkészültebb, legalaposabb, legszorgalmasabb és legkörültekintőbb bíró – akkor a baj sokkal, de sokkal nagyobb annál, mint hittem. Hiszen e – remélem: hamis – vélemény alapján a többiek bizonyára kevésbé okosak, felkészültek, alaposak, szorgalmasak és körültekintőek, mint Varga Zoltán! S akkor tényleg az Atyaúrsten legyen irgalmas ahhoz, aki ma Magyarországon büntetőbírótság elé kerül.

Varga Zoltán a – téves és alaptalan, tehát igazságtalan – elsőfokú döntést meghozó bíró így mutatkozik be az OIT honlapján:

1966. október 1-től dolgozom a Fővárosi Bíróságon. 1975-ben végeztem az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, majd 1977-ben szakvizsgát tettem, így 1977. október 1-el bírónak választottak.

1977. október 1-től 1982. márciusig a Pesti Központi Kerületi Bíróságon, 1982. évtől pedig a Fővárosi Bíróságon büntető bíróként teljesítek szolgálatot, 1984. május 1-től, mint tanácselnök.

1985-ben Elnöki dicséret, 1986-ban „Kiváló munkáért”, 1991-ben „Bírósági tanácsos”, 1992-ben és 1996-ban Miniszteri elismerő oklevél, majd 2001-ben a Fővárosi Bíróság Aranygyűrűje kitüntetésben részesültem.

Anyagi és eljárásjogi tanulmányokat publikálok részben a Magyar Jogban, részben a Belügyi Szemlében, társszerzője vagyok a Btk. és Be. kommentárnak, tagja vagyok a Jogi Szakvizsga Bizottságnak.

Anyagi és eljárásjogot oktatok a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, mint részfoglalkozású egyetemi adjunktus, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Jogi Továbbképző Intézetében és a Deák Ferenc Jogi Továbbképző Intézetben.

*2003. óta tagja vagyok az OITnak, 2004 januárjától mint elnökhelyettes.*⁷

Fia a Bárándy ügyvédi irodában dolgozik, bíró felesége 2007-ben kapott kitüntetést.

Övé a hírhedt mondat, miszerint a Globex-per általa is elítélt vádlottjai „*valójában a rendszerváltozás utáni gazdasági viszonyok, a kezdetleges szabályozás áldozatai*”.⁸ A vádlottak áldozatairól, a pénzüket elvesztett befektetőkről nem ejtett szót. Mórról szóló nyilatkozatában is figyelemreméltó e megjegyzése: „*A börtönben is lehet élni, van fedél a fejük fölött, és enni is kapnak*”.⁹

Hiányzó bizonyítékok

Am kezdjük az elején. 2002. május 9-én délben a Fejér megyei Mórton okkal-joggal az *évszázad bűnügyének* tartott bankrablás zajlott. A mindössze hétmillió forintos zsákmányért *nyolc embert öltek meg* az Erste Bank fiókjában.

A rendőrség két órával később bejelentette: már tudja is, kik az elkövetők, és kiadta a körözést Horváth Szilárd és Farkas Róbert ellen. Farkas soha nem került elő, Horváth Szilárd viszont pár nap múlva föladta magát, és bebizonyította, hogy rabolni ugyan szokott, Mórhoz viszont az égadta világon semmi köze. Bár a nyomozók még egy évvel később is előálltak azzal a változattal, hogy Horváth és Farkas is részt vett a móri mérszárlásban, amit valójában öt-hatfős banda hajtott végre, idővel fölthagytak ezzel a teóriával (is).

A május 10-ei hivatalos közlemény így szólt: *„Az ORFK speciális nyomozócsoporthozott létre a Mórton történt bűncselekmény elkövetőinek azonosítása, tartózkodási helyének felkutatása és elfogása érdekében. A nyomozócsoporthoz... a rendőrség kiemelkedő eredményeket ért szakemberei kerültek vezénylésre, dr. Bolcsik Zoltán dandártábornok, a Szervezett Bűnözés Elleni Igazgatóság vezetője irányításával.”*¹⁰

Tehát akik a móri nyomozást végezték, azok – saját véleményük szerint – a magyar rendőrség *legjobb erői* voltak, Bolcsik Zoltán dandártábornok vezetésével.

Azon nyomban fölkináltak tízmillió, majd huszonötmillió forintot a nyomravezetőnek, s nem sokkal később jelentkezett is egy ügyvéd. Azt állította, védencének – akit momentán köröz a rendőrség – nem akármilyen információja van Mórról: *tudja*, kik az elkövetők. Néhány részletet is közölt: kijelentette, hogy az egyik pesti elkövető barátnője, akinek két lánytestvére van, móri. A rendőrök pillanatok alatt előkerítették azt a móri családot, amelyben három lánytestvér van, és még aznap tudomásukra jutott Kiglics Attila és Kaiser Ede neve.

A reménybeli együttműködés álcázásául kommandósokkal kapták el Kiglics Attilát, több rablásban Kaiser Ede bűntársát – aki az ügyvédet beküldte a fölajánlkozással. Kiglics nyomban bevádolta Kaisert és annak haverját, szintén gyakori tettestársát, az egykor idegenlégiós Hajdú Lászlót: – Edének Mórton volt csaja, tervezte az ottani ERSTE bank kirablását, és májusban hirtelen sok pénze lett. Mercedest lízingelt Pesten, Breitling órát vett Bécsben, tele volt kokóval. Hajdúnak volt géppisztolya, légiós volt, más balhét is csinált Edével együtt.

Kiglicsnek addigra sikerült valamiféle kvázi vádalkut összehozni. Nem szabályos vádalkut – akkor nem vált volna a Kaiser-per III. rendű vádlottjává –, hanem a színpalak mögött, titokban megkötött (tehát szabálytalan, törvénytelen) paktumot. Korábban kiszabott két és fél éves börtönbüntetését köztársasági elnöki kegyelemmel elengedték. (Vajon miként vonható be ilyen játszmákba a köztársasági elnök? Mióta szolgálhat az elnöki kegyelem bűnüldözési célokat?) Majd – a már a Kaiser-perben szereplő gazemberségei dolgában elrendelt – előzetes letartóztatásból ügyészi indítványra hazaengedték, házi őrizetbe. Csoportosan és fegyveresen elkövetett rablás elkövetője ilyet még soha nem tehetett meg. Végül a Kaiser Edével közösen elkövetett csepeli postarablás miatt járó 5-10 évig terjedő büntetés helyett az enyhítő szakasz alkalmazásával mindössze három évet kapott Varga bíró úrtól. Ráadásul a huszonötmillió nyomravezetői díjat is zsebre vágta, mi több, azt máig sem kérték vissza tőle.

Kiglics a kvázi vádalku birtokában szép sorban előadott néhány – nagyon is „hézagpótló” – tényállítást, amely addig feltűnően hiányzott a rendőrök bizonyítékai közül, s később a bíróság előtt is Kaiser bűnösségének kizárólagos bizonyítékaként szerepelt. Ő állította, hogy Kaiser 2000-ben, majd 2002-ben újra a móri bankrablásra készült, ő közölte, hogy Hajdú szállította és használta a fegyvert és így tovább – vagyis segített kitölteni azokat az üröket-hiányokat, amelyek a slendrián, tévúton haladó nyomozást látszólag sikeressé tették.

Később aztán a rendőrök jelentései, az ügyészek vádirata és Varga bíró úr verdiktje számos ponton kizárólag az ő vallomására támaszkodott. A Kiglics szájából elhangzottakat ugyanis *tényként* fogalmazták meg – anélkül, hogy bizonyításukkal bibelődtek volna.

Ahelyett, hogy információit a pénzért és kedvezményekért mindenre hajlandó besúgóval szembeni kötelező fenntartással fogadták volna,

Kiglics vádaskodását több rendőr is meglehetősen „karcsúnak” tartotta: a móri bakrablásról például semmi konkrétum nem szerepelt benne. Páran ezt föl is vetették, de érveiket Zsombok György, a nyomozócsoporthoz vezetője és Bolcsik lesöpörte az asztalról.

Lefogták Kaisert és nekiestek. Jött a szokásos jó rendőr–rossz rendőr szereposztás, az egyik erre húzta, a másik amarra toltta – de semmire sem jutottak. Kaiser konzekvensen tagadott, és Kiglics konkrétumokat nélkülöző állításain kívül az égvilágon semmi sem támasztotta alá bűnösségét. Előkerültek bizonyítékok más bűncselekményeiről, s Kaiser azokat sorra-rendre be is vallotta, amikor az iratismertetésen elegendő terhelő adattal szembesítették.

Mór ügyében viszont még csak el sem bizonytalanodott soha, minduntalan ugyanazt mondta: *semmi köze hozzá.*

A főrendőrök pedig talán úgy döntöttek, *még egyszer* nem nevetetik ki magukat melléfogással, főnökeik, például miniszter-asszonyuk nem kerülhet ismét kínos, kellemetlen helyzetbe – vagyis akkor is Hajdú és Kaiser a két móri gyilkos, ha a fene fenét eszik.

És ennek értelmében jártak el. Reménykedtek, hogy a nyilvánosság nem ismeri Napóleon mondását, miszerint – szabados fordításban – a rendőrség munkájában több a kitaláció, mint a fölfedezés. (Fölfedezésen itt a nyomozás sikere, a bűnös megtalálása, a bonyodalom kibogozása értendő – KP)

Közülük menet közben többen is *rájöttek*, alaposan eltévedtek. *Nem* Kaiser és Hajdú a valódi elkövetők. Nem egy kolléga, tekintélyes, sokat tapasztalt zsaru figyelmeztette az ügyben nyomozókat: – Fiúk, ez nem frankó, ne verjétek rá Kaiserékre, mert megbuktok!

Aztán megérkeztek az első szakértői jelentések, és *az égarda világon semmi nem utalt Kaiserékre!* Nem stimmeltek az ujjlenyomatok, nem az övük volt a lábnyom, nem igazolták a gyanút a telefonos cella-információk, bizonytalanok voltak a szemtanúk, a fogda-ügynökök és -lehallgatások pedig csupa „nesze semmi, fogd meg jól” értesülést hoztak: üres, megfoghatatlan és értelmetlen információt.

Rádásul befutott Hajdú alibije: árusította a lakását, a vevő május 8-án volt ott megnézni, másnapra ígérte, hogy telefonon választ ad, hívta is Hajdút, meg is állapotok – s telefonjaik híváslistája mindezt szóról szóra igazolta. A rendőrök erre kitalálták, hogy Hajdú alibit *kreált*: eleve átrendezte a dolgait, s Csepelen hagyta a maroktelefonját, hogy majd alibit igazolhasson. Komplettszerű összeesküvés-elméletet gyártottak. Ám Hajdú vevője hazajött külföldről, és *mindent megerősített*: olyan részleteket mondott el a lakásvásárlásról, amelyeket tényleg csak Hajdú és ő tudhatott. Puff. Megdönthetetlen alibi, sakk-matt.

– Nem baj! – legyintettek rá nyilván Bolcsikék –, *mondja ki más*, hogy nem ők voltak, nekünk eszünk ágában sincs bevallani saját újabb, csúnya baklövésünket.

És eszerint cselekedtek.

Az Aradi utcában (a Nemzeti Nyomozó Iroda szutykos székházában) ezek után már közbeszéd tárgya volt, hogy biztosan nem Kaiserék az elkövetők. Több komoly zsaru mondogatta hol Zsomboknak, hol Bolcsiknak, most már keményen, hogy ez nem vezet sehová, biztos, hogy nem ők azok, kár előállni mesékkel arról, hogy ki miként kreált előre alibit.

Ám a második emeleten – ahol a Móra állított tízegynéhány fős nyomozócsoporthoz tartozott – senkinek sem volt más ötlete. Senki sem tudta, merre indulhatnának, ha ez az útvonal nem jó. Nem szálltak hát le Kaiseréről, kitarítottak Bolcsik álláspontja mellett: *mondja ki más!*

Ez a *más* lett volna Varga bíró úr, majd másodfokon Tóth Éva bírónő tanácsa. Az ő dolguk lett volna kimondani, hogy a rendőrök és az ügyészek álláspontja tarthatatlan, bizonyíthatatlan.

Nem vitás egyébként, hogy a Bolcsik Zoltán vezette nyomozók nem könnyítették meg a bíróság helyzetét. Később számos döntő jelentőségű dokumentum az úgynevezett harmadpéldányok közül került elő: ez az a süllyesztő, ahová a rendőrök (általában) „házi példányként” helyeznek el jelentéktelen iratokat, amelyek semmi szerepet sem játszanak az egyes ügyekben. A házipéldányokat már az ügyészeknek sem adják át, hanem a hozzájuk, rendőrökhöz majdan visszaérkező ítélethez csatolják őket, olyan irományként, amit soha senki nem vesz a kezébe.

A cinizmus netovábbját adták elő: noha nem kevesen tudhatták, hogy nem Kaiserék követték el a móri mézárást, mosolyogva megvédték a mundért a blamától, vádemelési javaslattal továbbpasszolták az ügyet, és fölverték a szép jutalmakat az „eredményes nyomozásért”. Amelyet 2004 februárjában zártak le. Büszkén jelentették be, hogy „*sikeresen, szakszerűen és eredményesen dolgoztak, minden kétséget kizáróan bebizonyították*”, hogy a móri mézárást senki más nem követhette el, csakis a két gengszter, Kaiser és Hajdú.

Bolcsik Zoltán dandártábornok tüstént részletekkel is szolgált: azt állította (mint kiderül: alaptalanul!), közvetlen bizonyíték, hogy négy szemtanú határozottan felismerte Kaiser Edét, aki a bűncselekmény elkövetésekor műszaki hibára hivatkozva a bankfiók ajtajában állva elküldte az érkezőket. A négy szemtanú határozottan kiemelte Kaisert a többi – azonos öltözetű, alkatú, kinézetű – ember közül. (Később részletesen tárgyalom, valójában mi az igazság e tekintetben.)

Az ügyészség – bármennyire őszinte híve volt ennek a megoldásnak (a nyomozás természetesen mindvégig kiemelt ügyészségi felügyelet és irányítás alatt zajlott) – menet közben kissé megriadt. A Hajdúval szembeni bizonyítékok oly gyöngye lábon álltak, a „lakás-eladásos” alibi annyira támadhatatlan volt, hogy az ügyészek végül ellene nem mertek vádat emelni a nyolcszoros gyilkosság ügyében. Csak azt rótták a terhére, hogy ő adta Kaisernek a gyilkos fegyvereket – lett is bajuk ebből elég. Ráadásul ezt is objektív tényként közölték, s nem olyan állításként, amit egyedül Kiglics vallomása támaszt alá.

Mire végül 2004 szeptemberére Varga Zoltán bíró tanácsa elé került az ügy, oly sok kérdést *nem sikerült* tisztázni a vádiratban, hogy magára valamit is adó ügyész ilyen szakmailag silány váddal a kerületi szabálysértési hatóság elé sem állt volna, nemhogy fővárosi bíróság elé.

Sebaj, gondolhatta temérdek rendőr és ügyész, a lukakat majd csak betömjük valahogy. És betömték...

(...)

Amelyeket aztán Varga bíró úr *tényként* fogadott el.

Az ítélet – annak beismerését követően, hogy valóban sok minden nem tisztázódott sem a nyomozás, sem a büntetőper során – így összegezte álláspontját. „*A bíróság szerint is ebben az esetben számos olyan körülmény nem nyert tisztázást, amely adott esetben a bűncselekmény elkövetésének rekonstruálása szempontjából lényeges lehetett volna, de minden olyan tényt és körülményt a nyomozati szak, illetve a bírósági eljárás tisztázott, amely a büntetőjogi felelősségre vonáshoz alapszinten szükséges.*”¹¹

„Alapszinten”.

Vagyis középszinten talán valamivel több és komolyabb bizonyítékra lenne szükség. Felső szinten netán alaposan be kellene bizonyítani, hogy tényleg a vádlott volt az elkövető. Legfelsőbb szinten pedig már kétséget kizáró módon kéne igazolódnia a vádnak – de

„alapszinten” nem kell. „Alapszinten” elegendő csak úgy nagyjából, átabotában bizonyítani. Legalábbis Varga bíró úr és Tóth Éva tanácsa szerint.

A jog szerint (egész pontosan a Be. 4. § (2) bekezdése szerint) viszont ez nem így van: „*a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére*”.

„Alapszinten”

Nézzük tehát – *hat* konkrét példán keresztül –, miként működött ebben a perben a magyar jogszolgáltatás – „alapszinten”. (A könnyebb érthetőség kedvéért most csak *ötöt*, a hatodikat majd valamivel később.)

Első példánk az ítélet Hajdú Lászlóra vonatkozó része.

Hajdú Lászlót Mór ügyében Varga bíró úr se el nem ítélte, se föl nem mentette.

Mint láttuk, az ügyészség Hajdú mint elkövető ellen nem emelt vádat. Csupán bűnsegédként vádolta, mint aki fegyvert adott Kaisernek az elkövetéshez. Azzal a fegyverszakértői vallomással, amely határozottan állította, hogy a Hajdúval összefüggésbe hozott fegyvert *nem használták* Móron, semmit sem törődött.

Varga bíró úr – a tárgyalási jegyzőkönyvekből és a verdiktből egyértelműen kiolvashatóan – ezek ellenére határozottan úgy vélte, Hajdú igenis ott volt Móron, és ő mészárolta le az ártatlanokat géppisztollyal. Ám nem ítélhette el, hiszen erre nézve nem volt ellene benyújtott vád. Hát fogta magát, és föl sem mentette, el sem ítélte.

Ilyet ugyan a büntetőeljárás törvény nem ismer, ez azonban vajmi kevéssé zavarta Varga bíró urat. Az ítélet 2. és 302., valamint 303. oldalának egybevetéséből látjuk: Hajdút nem mondja ki bűnösnek, ám föl sem menti Mór dolgában. Szó szerint így szól a verdikt: „*egyértelműen és kétséget kizáró bizonyítást nyert az, hogy a móri bűncselekmény kapcsán a VI. tényállásban foglalt magatartás erejéig rendelkezett ebben az időben Skorpió gépfegyverrel*”. (A VI. tényállás Mór ügye.) Arra már nem veszteget szót, hogy megossza velünk a titkot: ugyan mit jelent a fenti állítás. Talán azért, mert nem jelent semmit.

Második példánk: az ítélet tényként állapította meg, hogy Kaiser Ede is rálőtt Szép Csaba biztonsági őrré, akivel aztán a Skorpió géppisztoly további golyói végeztek. Ezt állítólag abból az orvos-szakértői véleményből következtetve mondta ki Varga bíró úr, amely szerint Szép Csaba testében pisztoly és géppisztoly-golyót is találtak. Noha ez egyáltalán nem így volt (s erre később még visszatérünk).

Mivel a rablógyilkosságot ketten követték el – folytatja Varga bíró úr, a saját logikája szerint –, s a géppisztoly nem lehetett Kaisernél, a pisztolyból csakis ő lőhetett Szép Csabára.

A levezetéssel csupán egyetlen baj van: semmi sem *bizonyítja*, hogy igaz. Vagy így van, vagy nem.

Mert tény ugyan, hogy az egyik szemtanú szerint a bűncselekmény után két ember hagyta el a bank épületét, csakhogy egy másik szemtanú, Klein Miklós határozottan állította: csak egy. Vajon honnan veszi az ítélet, hogy nem lehettek például hárman, netán négyen vagy öten a bankban? Sehonnan. Kitalálja.

Következésképpen azt sem *bizonyítja*, csupán kikövetkezteti, hogy Kaiser is lövöldözött. Majd hirtelen – noha Kaiser fegyverhasználatára egy szál bizonyítéka sincs – mindezt tényként jelenti ki, mégpedig az ítéletben.

Harmadik példánk arra, miként működik a jogszolgáltatás „alapszinten”, a daktiloszkópiai szakértői véleménnyel kapcsolatos. Az ítélet szerint „*Dr. Tauszik Nagyezsda szakértői véleményéből egyértelműen megállapítható volt, hogy a rögzített és azonosításra alkalmas lenyomatok nem azonosak Kaiser Ede és Hajdú László ujjlenyomataival. Ebből azonban a bíróság számára nem az következik, amelyet Kaiser Ede védője állított, miszerint az azonosításra alkalmas, de nem azonosítható ujjlenyomatok a tettetől származtak, ha pedig ez így van, abban az esetben Kaiser Ede vagy Hajdú László nem lehetett a bűncselekmény elkövetője. A rendelkezésre álló adatokból megállapítható, hogy a bűncselekmény*

elkövetésének napján is nagyon sokan megfordultak a rendőrök, mentősök közül a bank épületében. Ebből következően ez az azonosításra alkalmas két ujjlenyomat bármelyiküktől származhatott, adott esetben olyan személytől is, akit az eljárás során felderíteni nem lehetett... Ugyanakkor az sem zárható ki, hogy a bank bejárati ajtajának kilincsen lévő és rögzített ujjlenyomatok nem május 9-éről, hanem régebből maradhattak a kilincsen. A bíróság álláspontja szerint azonban nagy valószínűséggel az elkövetők távozása után keletkezhetett az ujjlenyomat, figyelemmel arra, hogy a rendelkezésre álló adatok szerint a bankban lévő nyomokat az elkövetők igyekeztek teljes egészében eltüntetni. Nagy valószínűséggel a kilincsről is letörölhetők az ujjlenyomatokat, így az események során bárkiről, akit az eljárás során azonosítani nem lehetett, oda kerülhetett a lenyomat.”

Az érvelés több ponton is sántít.

Kerülhetett-e például a kilincstre és máshová a bűncselekményt követően olyan személy ujjlenyomata, akit *nem lehetett azonosítani*? Természetesen nem.

A bankhoz érkező rendőrök azonnal „biztosították a helyszínt”, a rendőrökön és a mentősökön kívül egyetlen teremtett lélek nem léphetett be a bankba. Magától értetődően a nyomozók mindenkit számba vettek, mindenkitől az ujjlenyomatot vettek, s valamennyit összehasonlították a kilincsen maradt nyommal. Egyik sem egyezett.

Teljességgel légből kapott tehát az ítéletnek az az állítása, hogy *származhatott* nyom felderítetlenül maradt személytől, hiszen a bűncselekmény után mindenkit azonosítottak.

Származhatott-e viszont *korábban* a megtalált ujjlenyomat?

Csak azok szerint, akik a legalapvetőbb kriminalisztikai ismeretekkel sem bírnak. Köztudomású, hogy a frissebb, később keletkező ujjlenyomatok mindig fölülírják a korábbiakat. Az ítélet állításával szemben igenis kizárható, hogy e nyom korábban keletkezett volna, hiszen a valódi elkövető hatszor vagy hétszer megfogta a kilincset: ötször, amikor nem engedett be valakit, és egyszer vagy kétszer, amikor kiment a bankból. Kizárt, hogy ez után korábbi nyom maradhatott a kilincsen.

Az pedig egyszerű *kitaláció*, hogy az elkövetők igyekeztek eltüntetni ujj- és egyéb lenyomataikat. Noha a verdikt úgy fogalmaz, „*a rendelkezésre álló adatok szerint*” mindenhol letörölték nyomaikat – *ilyen adatok az iratokban egyáltalán nincsenek*.

Ráadásul ha az elkövetők tényleg letörölték volna például a kilincset, akkor azon *nem is lenne* ujjlenyomat, hacsak nem az elkövetést követően került oda, de ezt a lehetőséget már kizártuk. Vagy valakinek mégis csak meg kéne világítani: miként lehetséges, hogy valaki gondosan letörölgeti a kilincset, és arról valóban el is tünteti Kaiser ujjlenyomatait, valahogy mégis rajtahagy egy másikat, mégpedig azét az emberét, aki Kaiser előtt tapogatta össze ugyanazt a kilincset. Jelentős sikerekre számíthat, aki erre elfogadható magyarázatot ad. És ugyanez a helyzet a helyszínen máshol megtalált tenyér- és lábnyomokkal is.

Később kiderült, hogy *az élet* a védőügyvéd igazát bizonyította. A 2007 februárjában véletlenül előkerült W. Róbert ujjlenyomata a daktiloszkópus szakértő megállapítása szerint tökéletesen megegyezik az ajtókilincsen talált nyommal, valamint DNS-mintája is azonos a helyszínen találttal.

Am „*alapszinten*” ilyen ellenérvek könnyedén leperegnek a bíróságról.

Negyedik példánk: az ítélet megkerülhetetlen bizonyítéknak tartja, hogy éppen azt a Kaiser Edét ismerik föl a szemtanúk, aki a móri bank kirablását tervezte. Márpedig az képtelenség – vélekedik Varga bíró úr –, hogy egyszerre két bűnbanda tervezte volna ugyanannak a bankfióknak a kirablását: Kaiseréké és egy másik.

„*Alapszinten*” ebből cáfolhatatlanul az következik, hogy Kaiser bűnös. Közép- vagy felsőszinten – valamint a ma már bizonyított tények alapján a valós életben is – netán az is, hogy valóban csupán egyetlen bűnbanda tervezte a móri rablást – csak éppen nem Kaiseréké.

„Alapszinten” belefér, hogy a védelem megjelölte bizonyítékok nagy részét a büntetőbíró nem vonta mérlegelési körébe, nem vizsgálta meg, hogy az egyes bizonyítékok hogyan függenek össze, s indokolási, illetve cáfolati kötelezettségét is *elmulasztotta*.

„Alapszinten” előfordulhat, hogy a bíróság – bár feltűnik neki a bizonytalankodás – a felismerő tanúk nyilatkozataival mégsem állítja szembe azt az összefüggő bizonyíték-rendszert, amely szerint Kaiser Ede aznap délben nem állhatott a móri bankfiók ajtajában.

Ötödik példánk arra, „alapszinten” mit érnek a tények: a Skorpió. A fegyverszakértők egyértelműen leszögezték, hogy Skorpió géppisztollyal ölték meg a nyolc embert, s a lövedékek röppályája alapján készült az összes tévéadón számtalanszor bemutatott animációs kisfilm. A szakértők a vallomásokból kifejezetten magas növésű elkövetőkre következtettek. A lövedékek becsapódásaiból pontosan kiszámítható a golyók röppályája. Ezek szerint a lövések zömét térdepelve, a fegyvert az állához tartva adta le az elkövető – hangzott „alapszinten” a logikai sor.

Nos, ismerkedjünk meg a Skorpióval, legalább mi, ha már Varga, majd Tóth Éva bíró nem tette! A Skorpiót „eredetileg azért fejlesztették ki, hogy a harcjárművek személyzete számára a pisztoly alternatívája legyen”.¹² Vagyis – hiába géppisztoly – tényleg majdnem olyan kisméretű, mint egy pisztoly, hogy a tankból ütközetre kiugró harcos kezében be ne akadjon a szűk kijárat nyílásba. Ennek azonban ára van: nincs tusa, váll-támasza.

Mivel jár ez? Általában puskával vagy géppisztollyal lövéskor a fegyver „visszarúgását” a tus vezeti el: elsütéskor a fegyver hátraüt, ezt az igen nagy energiát azonban a váll-támasz a vállon-mellkason engedi távozni. Ha viszont váll-támasz nélküli, például Skorpió géppisztolyt használ az ember, nincs, ami fölfogja a visszarúgást, a fegyver tehát minden egyes lövedék távozásakor szabadon hátraugrik.

Ha valaki Skorpióval úgy tüzel, amint azt a rendőrök animációja mutatta – előkapva, azonnal az állához tartva lövöldöz, anélkül, hogy bármi kiegészítő elemet, tust rászerelne –, annak utána kék-zöld lesz az álla, az arca, hiszen csupán karjának erejével képtelen visszafogni a folyton hátrarángó fegyvert, az tehát számtalanszor állon-szájon-nyakon vágja, méghozzá igen nagy erővel. Akkorával, hogy nyomai hetekkel később is látszanak. Hajdú Lászlón nem látszottak.

Egyébiránt Hajdú László –szemben az ítélet légből kapott állításával – aligha ismerhette az idegenlégióból a Skorpiót, ezt ugyanis 1976-77-ben kis szeriában, Csehszlovákiában és Jugoszláviában gyártották, az idegenlégióban soha nem használták.

Azért különösen érdekes ez, mert tudjuk, hogy a rendőrök között meglehetősen sokan – bocsánat, de ők maguk ezt így emlegetik – fegyverbuzik. A világ összes fegyverét ismerik, ki is próbálják mindet, gyakran töltik idejüket a lőpályán. Ők mindannyian pontosan *tudták*, hogy ami az animáción szerepel: úgy hülyeség, ahogy van.

(...)

Talán nem is társtettes?

S most térjünk vissza korábbi felsorolásunkhoz, ahhoz, miként is működik a magyar igazságszolgáltatás „alapszinten”, s mi az, ami Varga bíró úr szerint „*a büntetőjogi felelősségre vonáshoz alapszinten szükséges*”

Hatodik példánk Szép Csaba halála okának értékelése az ítéletben. Miről is van szó pontosan? A vád és a verdiktek szerint Kaiser is rálőtt Szép Csabára, mégpedig a nála lévő pisztollyal, és el is találta a biztonsági őrt. Így vált ő is elkövetővé, a gyilkosságok társtettesévé. A verdikt szerint mind a nyolc embert a másik elkövető Skorpiója ölte meg, ám mivel Kaiser is rálőtt Szép Csabára – ő is tettese mind a nyolc emberölésnek. Így és csakis így lehetett társtettes Kaiser „több emberen, nyereségvágyból elkövetett szándékos emberölésben”. Fordítva tehát: ha nem bizonyítható minden kétséget kizáróan, hogy Kaiser

rálőtt a biztonsági őrre, akkor az emberölésekben nem lehet társtettes, legfeljebb bűnsegéd (nem tettes, csak részes) – ami viszont lényegesen enyhébb alakzat, még ha ugyanazon büntetési tétel alkalmazandó is rá. Ha nem biztos, hogy ő is lőtt, akkor emberölés tetteseként nehezen lehet elítélni.

Ennek függvényében kell megítélnünk a most következőket.

2007. szeptember 11-én a Nemzeti Nyomozó Irodán meghallgatták Hegyi István igazságügyi fegyverszakértőt (persze már a W. Róberttel szembeni eljárásban). Ő volt a Kaiserék elleni nyomozás fegyverszakértője is, tehát azzal az ügyel kezdtek a nyomozók. Hegyi István legelőször kijelentette, hogy a 2002. augusztus 28-án készült fegyverszakértői véleményét mindenben fenntartja, kiegészíteni vagy módosítani nem kívánja. Ezután nyomói kérdésre válaszolva elmondta, továbbra is fenntartja azt az állítását, amely a Kaiser Ede és társa elleni eljárásban 2004. október 29-én tartott tárgyalás jegyzőkönyvében így szerepel:

„A biztonsági őr környezetében lévő radiátor alatt talált 1 db. lövedék nem a Skorpióból került kilövésre. Egyértelmű volt, hogy a helyszínen két fegyvert használtak, a Skorpiót és a pisztolyt. A pisztolyból a feltalált bűnjelek alapján összességében két lövés került leadásra.”

Ezután a nyomozó ismertette a Fővárosi Bíróság ítéletének 240–242. oldalán szereplő állítást is:

„Megállapítható volt az is, hogy az egyik pisztolyból leadott lövés Szép Csaba holtteste közelében volt megtalálható, és deformálódásából az igazságügyi fegyverszakértő azt a megállapítást vonta le, hogy feltehetően a sértett testén áthatolt a lövedék. A második lövedék Szép Csaba feltalálási helyéhez képest a bal oldalra eső árfolyam-jelző táblába csapódott be és hullott le. Megállapítható az is, hogy az árfolyamtáblába a földtől számított 163 cm. magasságában csapódott be a lövedék.

E szakértői megállapításokból pedig azt a következtetést lehet és kell levonni, hogy a pisztolyból két lövést adtak le: egyet Szép Csabára, és ez feltehetően Szép Csaba testén áthaladva került a feltalálási helyére, majd feltehetően egy váratlanul előbukkanó személyre leadott és célt tévesztett lövés következtében az árfolyamtáblában akadt meg a második lövés...

A bíróság megítélése szerint tehát e körülményeket mérlegelve az állapítható meg egyértelműen és kétséget kizáróan, hogy Kaiser Ede I. rendű vádlott volt az, aki a nála lévő hangtompítós pisztollyal rálőtt Szép Csabára, majd a fegyverét balra fordítva a másik irányba is egy lövést leadott...

Mindezekből egyértelműen következik, hogy az eljárás során nem csupán az nyert egyértelműen és kétséget kizáróan bizonyítást, hogy Kaiser Ede 2002. május 9-én 12-12,30 óra között a móri Erste Bankban tartózkodott, hanem az is, hogy a bankba történt bemenetele után a nála lévő hangtompítós fegyverrel két lövést is leadott, az egyiket Szép Csaba biztonsági őrre, a másikat feltehetően egy váratlanul megjelenő személyre.”

Ezzel kapcsolatban Hegyi István a következőt nyilatkozta:

„... az az észrevételem, hogy a radiátor alatt feltalált lövedéken, a deformálódásából azt az egyértelmű következtetést nem lehet levonni, hogy az Szép Csaba testén áthatolt. A lövedék deformálódása valamilyen kemény tárgynak való ütközésből keletkezett, de azt nem lehet megállapítani, hogy mi volt ez a tárgy. Az árfolyamtábla sérülésével kapcsolatban csak egy feltételezés volt, hogy azt egy pisztolyból származó lövedék okozta, de erre konkrét bizonyíték nincs. Ezt csak akkor lehetne egyértelműen állítani, hogyha meglett volna a második lövedék. Az ítéletben szereplő megállapítást – ezzel a második lövedéssel kapcsolatban – én sem a szakértői véleményemben, sem a tárgyaláson elmondottakban nem állítottam; a tárgyaláson csak szóba került, és én ekkor is hangsúlyoztam, hogy ez csak feltételezés. Nem tudom, hogy miért került így ez bele az ítéletbe.”

Ezután a nyomozó az ítélet 240. oldalán szereplő állításra hivatkozva, miszerint *„1 db. lőszermagot az ügyféltérben Szép Csaba holtteste mellett találtak meg, amelyről az*

igazságügyi fegyverszakértő megállapította, hogy azt a pisztolyból lőtték ki” az alábbi kérdést tette fel:

„... a nyomozati iratok szerint Szép Csaba közvetlen környezetéből rögzítésre került a május 9-ei helyszíni szemlén 1 db. lövedékköpeny, a május 12-ei szemlén 1 db. sérült lövedék, a nyomok közvetlen közelében lévő száradt vérből. Továbbá a Szép Csaba boncolása során a holttestéből eltávolításra került egy darab lövedék. Ezen lövedékek bármelyikét is a pisztolyból lőtték ki?

Hegyvi István szerint „a Szép Csaba közvetlen környezetében talált lövedékek mindegyike a Skorpió géppisztolyból lett kilőve. Ez vonatkozik a sértett testében talált lövedékre is. Ismételen hangsúlyozom, hogy a feltalált 1 db. pisztolylövedék Szép Csabától kb. 1-1,5 méterre volt megtalálva, a radiátor alatt. Azt nem tudom, hogy a nekem most felolvasott ítéletben szereplőket a bíróság mire alapozta.”

Ez után a nyomozó elmondta, hogy az ítélet szerint az árfolyam táblában lévő lövés elváltozás 163 cm magasan van a padlótól, majd kijelentette, hogy Hegyi István véleménye szerint ez a méret 136 cm. Ezután megkérte a fegyverszakértőt, mondja el, melyik méret a helyes?

„Az általam adott szakvéleményben szereplő érték a helyes, vagyis 136 cm.”¹³

Mi történt tehát?

Az ítélet szerint az igazságügyi fegyverszakértő azt a megállapítást vonta le, hogy feltehetően a sértett testén áthatolt a lövedék. Annak ellenére, hogy az igazságügyi fegyverszakértő ezt soha sehol nem írta, nem mondta – éppen ellenkezőleg. Határozottan leírta és elmondta, hogy a Szép Csaba testében talált lövedék a Skorpióból származott, tehát nem a pisztolyból.

Az ítélet szerint a második lövedék Szép Csaba feltalálási helyéhez képest a bal oldalra eső árfolyam-jelző táblába csapódott be. Ennek az állításnak a szakértői vélemény szerint semmi alapja nincs, legfeljebb feltételezésként került szóba, bizonyítást azonban nem nyert.

Az ítélet tényként rögzíti: megállapítható az is, hogy az árfolyam táblába a földtől számított 163 cm. magasságában csapódott be a lövedék. Dacára annak, hogy egyrészt egyáltalán nem biztos, hogy az árfolyam táblába valóban pisztolylövedék csapódott, másrészt bármi volt is az, nem 163, hanem 136 cm magasságban ért célt.

Az ítélet úgy véli, e szakértői megállapításokból pedig azt a következtetést lehet és kell levonni, hogy a pisztolyból két lövést adtak le: egyet Szép Csabára, és ez feltehetően Szép Csaba testén áthaladva került a feltalálási helyére... A tények ismeretében megállapíthatjuk, hogy ezt a következtetést nem lehetett volna levonni a szakértői megállapításokból. A szakértő szerint ugyanis semmi nem bizonyítja, hogy a lövedék valóban eltalálta Szép Csabát.

Az ítélet így folytatja: „... majd feltehetően egy váratlanul előbukkanó személyre leadott és célt tévesztett lövés következtében az árfolyam táblában akadt meg a második lövés”. A szakértői megállapítások szerint azonban ez nem állapítható meg.

Az ítélet következtetése így szól: az állapítható meg egyértelműen és kétséget kizáróan, hogy Kaiser Ede I. rendű vádlott volt az, aki a nála lévő hangtompítás pisztollyal rálőtt Szép Csabára, majd a fegyverét balra fordítva a másik irányba is egy lövést leadott. A megismert tények alapján azonban leszögezhetjük, nem állapítható meg egyértelműen és kétséget kizáróan, hogy Kaiser Ede – ha történetesen ott lett volna Móra 2002. május 9-én – lőtt volna bárkire is.

Majd az ítélet összegez: mindezekből egyértelműen következik, hogy az eljárás során nem csupán az nyert egyértelműen és kétséget kizáróan bizonyítást, hogy Kaiser Ede 2002. május 9-én 12-12,30 óra között a móri Erste Bankban tartózkodott, hanem az is, hogy a bankba történt bemenetele után a nála lévő hangtompítás fegyverrel két lövést is leadott, az egyiket Szép Csaba biztonsági őrre, a másikat feltehetően egy váratlanul megjelenő személyre. A korábbiak (a szemtanúk vallomásai) és a most olvasottak (a valóságos szakértői vélemény)

alapján teljes bizonyossággal, minden kétséget kizáróan kimondhatjuk, hogy az eljárás során nem csupán az *nem* nyert bizonyítást, hogy Kaiser Ede 2002. május 9-én a móri Este Bankban tartózkodott, hanem az *sem*, hogy ott két lövést is leadott, amelyek egyike eltalált valakit. Vagyis legfőképpen az *nem* nyert bizonyítást, hogy Kaiser Ede embert ölt.

Végül Dezső Antal ügyvéd így zárta perbeszédét: „*A felismerő tanúk maximum valószínűsítő megállapításaival szembe kell állítani mindazon tényeket és tanúvallomásokat, amelyeket megismertünk, és amelyek megdönthetetlenül bizonyítják, hogy 2002. május 9-én a déli órákban Kaiser Ede Csepelen tartózkodott, Gyurisék lakásán, pontosan úgy, ahogy azt Gyuris Anita és szülei állították, s amely állításokat a telefonos hívásforgalmi és cella-adatok is cáfolhatatlanul alátámasztják.*

Elgondolkodtató, hogy ha egy bizonyítási anyagban ennyi minden kerül a mérleg serpenyőjébe a védelem oldalán, és a témérdek nyitva maradt kérdés miatt ilyen sok lényeges válasz hiányzik a vád serpenyőjéből, ami pedig benne van... az is mind feltételezésen, valószínűsítésen alapul – hozható-e kétségektől mentes döntés? Amikor ennyire átítatja a bizonyítási anyagot a kétség, az, hogy másképpen is történhetett – akkor milyen döntés születhet?

Ebben az ügyben nem szabad, hogy véget érjen a nyomozás, lehet, hogy igazán még el sem kezdődött. Ezért azt kérem: a tisztelt bíróság ne hagyja megnyugodni a bűnüldöző szerveket, hogy jól végezték a munkájukat, mert nem végezték jól. Úgy gondolom: nemcsak a vádlottaknak és az áldozatok hozzátartozóinak, de a teljes igazságszolgáltatásnak, az egész társadalomnak az az érdeke, hogy itt és most ne kerüljön pont ennek az ügynek a végére, hanem kézre kerüljenek az igazi elkövetők! Ezért indítványozom, hogy a tisztelt bíróság Kaiser Ede I. rendű vádlottat a több emberen nyereségvágyból elkövetett emberölés büntetnének vádja alól a Be. 331. §-a alapján mentse fel.”

El sem olvasta az összes iratot

A felületes szemlélő talán azt hiszi, Varga Zoltán bíró úr és két népi ülnöke *most* fog dönteni. Valójában azonban Varga bíró úr már *régesrég* döntött. Lehetséges, hogy még a tárgyalás-sorozat megkezdése előtt. Az ugyan természetes, ha a bíró a nyomozati iratok olvasásakor kialakít egy képet az esetről, még a bűnösség-ártatlanság dolgában is – ám a tárgyalás-sorozat éppen arra való, hogy ez módosulhasson, ha indokolt. Ekkor és itt azonban a kívülről úgy véli, Varga bíró urat nem befolyásolták a tények, tudomásul sem vette a fölmerült ellenbizonyítékokat, tűzön-vízen át ragaszkodott eleve kialakított meggyőződéséhez.

Legalább *három* tény feltétlenül erre utal.

Az első: nem olvasta el az összes nyomozati iratot. Kapott ehhez vagy négy fogalmazót, akik kijegyzetelték számára a jegyzőkönyveket – és ő megelégedett ezekkel a jegyzetekkel. Ha valami nem volt világos, akkor sem nyúlt az eredeti iratokhoz – a fogalmazókat kérdezte meg, mi hogyan szerepel a korábbi papírokban. Amikor azonban e fiatalok olykor megpróbáltak tendenciózusan csoportosítva elé tenni olyan iratokat, amelyek egyik-másik döntő kérdésben kétségeket ébreszthettek – Varga bíró úr ezeket rendre lesöpörte az asztról: – *Á, ez nem érdekes!* – Vagy például azt a halk ellenkezést, hogy „de hiszen az összes szemtanú nagyon magas, 190-195 közötti elkövetőről szól!”, egyszerűen intézte el: – Volt ott az ajtóban egy lépcső, azon állt. – Pedig nem volt lépcső.

A második: ülnökeivel egyáltalán nem tisztázta előre a „játékszabályokat”, például nemcsak azt, hogy fognak-e szavazni vagy sem, de a büntetőeljárásnak azt a legfontosabb alapelvét sem, mely szerint *csak az ítélhető el, akinek a bűnössége minden kétséget kizáróan bebizonyosodik.* Egyik ülnöke ennek az elvnek a megfogalmazását nagy meglepetéssel

hallotta, évekkel e per után. Arra a kérdésre viszont, hogy miért hagyta jóvá ezt a sok sebből vérző ítéletet, azt felelte: – Bíztam a bíró úr tudásában.

S a *harmadik*: Varga bíró úr úgy vezette le a pert, hogy a vádat képviselő ügyész végig szinte „nála lakott”. Az ő szobájában tartotta a talárját, tehát minden tárgyalási napját nála kezdte és nála fejezte be, a szünetek nagy részét is ott töltötte.

Kaiser Edét Varga bíró úr tényleges életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélte, „*feltételes szabadságra nem bocsátható*”. Ha nem törölték volna el Magyarországon a halálbüntetést, Kaiser Ede már nem élne: az évszázad bűnügyében Varga bíró úr *halálra ítélte volna*.

Ám tegyük rögvest hozzá: Varga bíró úr mellett bűnösök ebben mindazok, akik a per kezdete előtt engedélyezték, hogy egyetlen bíró, Varga, és két népi ülnök tárgyalja ezt a kivételesen bonyolult és óriási súlyú bűnügyet. Hiszen a büntetőeljárásról szóló törvény csak a hétköznapi, átlagos esetekre írja elő ezt a megoldást, s (a 14. § (4) bekezdésében) azonnal hozzátesszi, hogy: „*A megyei bíróság, mint elsőfokú bíróság – az e törvényben meghatározott esetekben – két hivatásos bíróból és három ülnökből álló tanácsban járhat el*”. Ami elméletileg mégis csak némi plusz kontrollt, a műhibák kockázatának csökkentését szolgálná. Igaz, a törvény aztán csak gumiszabályt ad, a szokásos „ha az ügy bonyolultsága, nagy terjedelme ezt indokolja” szöveggel. Vagyis Gatter László, a Fővárosi Bíróság elnöke és Frech Ágnes, e bíróság Büntető Kollégiumának vezetője megtehetette volna, hogy azt javasolja Varga bíró úrnak, tárgyalják inkább öttagú tanácsban az évszázad bűnperét.

(...)

Másodfok: Tóth Éva tanácsa

Ügyvéd, ügyész, mindenki fellebbezett. Másodfokon, a Fővárosi Ítéletábrán Tóth Éva tanácsa ítélt, Gyürkés Tamás előadó bíróval és Kiss Sándor bíróval.¹⁴

Hajdú László (se nem bűnös, se nem ártatlan) ítéletét, mivel az „*a többirányú és igen súlyos eljárási szabálysértések folytán megalapozatlan és felülbírálatra alkalmatlan*”, természetesen hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Megállapította, hogy az ország legjobb büntetőbírója „*nem merítette ki a vádat, nem bírálta el a vád tárgyává tett cselekményt; ítélete megalapozatlan és indokolási kötelezettségét is megsértette*”, vagyis, mint korábban említettük, se el nem ítélte, se föl nem mentette Hajdút. A laikus azt hinné, ha az OIT elnökhelyettesének verdiktjét így minősíti a másodfok – és történetesen igaza is van! –, az nyilván elégséges ok a bírói posztról való azonnali lemondásra, ekkora blamát nem engedhet meg magának a nagytekintélyű Varga bíró úr.

Ó, dehogynem.

Igaz, Tóth Évák siettek hozzátenni: „*a Fővárosi Bíróság alapos, körültekintő, lelkiismeretes és szakszerű részletes bizonyítási eljárást folytatott le*”. Hacsak úgy nem. Igaz, ezt az „alapos, körültekintő, lelkiismeretes és szakszerű” Varga-döntvényt aztán 39 ponton módosították, pontosították és megváltoztatták, ám ez nyilván nem változtat azon a véleményen, miszerint Varga Zoltán „*máskülönben*” remek bíró. A példamutatóan lelkiismeretes ítélet ideáltípusaként külön kiemelték például, hogy Varga bíró úr még tartalomjegyzékkel is ellátta verdiktjét (ami egy tartalmilag, ténybelileg tökéletesen *hibás* döntésben valóban módfelett dicséretes).

Tóth Éva és tanácsa néhány ponton módosította a tényállást. Többek között ezt írták: „*Az igen nagy számú adatok és bizonyítékok körében számtalan adat merült fel arra, hogy... Kaiser Ede és Hajdú László az egyes bűncselekményeik elkövetésének idején a telefonkészülékeiket Csepelen hagyták, éppen a híváslisták hatóság részéről történő elemzése miatt, a kellő alibi igazolása végett.*” Ezek szerint nem csak Mór esetében hagyták Csepelen a

telefonjukat, hanem *máskor is*, amikor bűncselekményeket követtek el. Azt azonban nem árulták el: ezt honnan szedik? Ugyanis szemben azzal, amit írtak, nemhogy számtalan, de *egyetlen* adat sem utalt erre – az ellenkezőjére viszont számos.

Majd – megirigyelve Varga bíró úr költői babérait – írói munkássága részeként a másodfokú bíróság is nekifogott tényállás-elemeket költeni. Arra a kérdésre például, miért csak hétmilliót vittek el, amikor a trezorban ott volt még huszonegy, slágfertig választ írtak. *„Kaiser Edének és társának arról nem volt tudomása, hogy a trezor elektromos számmal nem volt a cselekmény időpontjában bezárva, ellenkezőleg, csupán látták a zárszerkezetet, és tisztában voltak azzal, hogy annak a kinyitása rendkívül időigényes, ezért meg sem kísérelték annak felnyitását.”* Azzal nem fárasztották magukat, hogy az orrunkra kössék: ugyan honnan szedik ezt?

Tóth Éva tanácsa további hajmeresztő megállapításokat is tett. Ők is alaposan megdicsérték Kiglics Attilát, mondván: *„eseményszerű, az elsőfokú bíróság által megalapozottan elfogadott vallomást tett... amelynek bizonyító erejét helyesen mérlegelte az elsőfokú bíróság, mivel... a tényállás adatai vallomását mindenben alátámasztották”*. Leszögezték: *„körültekintő és reális a felismerésben részt vett tanúk vallomásainak mérlegelése, a felismertetési eljárással kapcsolatos állásfoglalás törvényes. Hasonló körültekintéssel és részletes elemzéssel indokolta az elsőfokú ítélet a Kaiser Ede alibijét igazoló Gyuris Anita, Gyuris Ferenc, Gyuris Ferencné és Weiner Szeléna (sic!) tanúk vallomásait, és hibátlanul, megalapozottan cáfolja a tanúk szavahihetőségét. A kifejtett indokokkal a Fővárosi Ítéletábrla mindenben egyetértett.”*

Másodfokú ítéletükben az ítéletábrlai bírók új „tudományos eredményeiket” is publikálták, hogy megcáfolják a védelem érvelését, miszerint bizonyítékként értékelendő, hogy a bank ajtaján talált azonosítható ujj- és tenyérlenyomatok nem egyeztek Kaiser Ede ujj- és tenyérlenyomával. Azt írták ugyanis verdiktjükben: *„az ujjnyom azonosításra alkalmassága a segéd tudomány álláspontja szerint bőrfüggő, így például a száraz bőr nem is hagy nyomot”*.

Nos, „a segéd tudomány álláspontja szerint” ez egyáltalán nem így van. Természetesen a száraz bőr is hagy nyomot, legfeljebb más minőségűt, mint a nedves, pláne a zsíros bőr. Legalábbis az ORFK Bűnügyi Kutató és Szakértői Intézet daktiloszkópiái osztályának munkatársai szerint – márpedig e téren ma náluk komolyabb szakértői nincsenek e segéd tudománynak, a kriminalisztikának. Kivéve persze Tóth Évát és tanácsának tagjait.

Magam mégis inkább a profi daktiloszkópust, Dr. Tauszik Nagyvezsdát faggattam volna tovább, az után, hogy telefonon a „persze, hogy hagy nyomot a száraz bőr is” tételt tisztáztuk; ám ő érthetően és jogosan leállított, s azt kérte, ha további kérdéseim vannak, kérjek engedélyt a Bűnügyi Intézet főigazgatójától. Amivel meg is próbálkoztam, ő azonban – szintén teljes joggal – az „ügygazdához”, a Nemzeti Nyomozó Irodán Zsombok György ezredeshez irányított, mondván, ők csak Zsombok felhatalmazásával nyilatkozhatnak. Az ezredes viszont elzárkózott a nyilatkozattól, mondván, *„folyamatban lévő”* ügyben nem segíthetnek nekem a szakértők. Ellenvetésemre – miszerint Kaiser Ede esetében éppen hogy nem folyamatban lévő, hanem *jogerősen lezárt* ügyről beszélünk, ami jog szerint nyilvános és kutatható – nem talált ellenérvet. Így jóváhagyta összegzésemet, miszerint a büntetőeljárás törvény szerint kutathatók, de a gyakorlatban nem.

– Igen, összegezhetjük így – nevetett jót az ezredes úr ezen a szerintem csöppet sem vicces helyzeten. Pedig csupán egyetlen kérdést tettem volna fel a daktiloszkópust Tauszik doktornőnek: hogy talált-e bármilyen arra utaló tényre, ami megerősítené Varga bíró úr és Tóth Éva tanácsának tényként kijelentett állítását, miszerint *„a rendelkezésre álló adatok szerint a bankban lévő nyomatok az elkövetők igyekeztek teljes egészében eltüntetni”*, vagy jól olvasom az iratokat, köztük az ő szakvéleményét, hogy ilyen adatok egyáltalán nem voltak?

Szép dicséretet fogalmaztak meg Tóth Évának a felismertetési eljárásokról is. *„Az elsőfokú bíróság igen részletesen, rendkívüli körültekintéssel és emberségesen fogantatosította e körben*

a bizonyítást a felismertetési eljárásban részt vett tanúkkal. (Az „emberségesen” nyilván elsősorban Lukanus Benedyktre vonatkozó ténymegállapítás – K. P.) Az indokolásban részletezte azokat az ellentéteket, ellentmondásokat is, amelyek esetleges aggályokat kelthettek. Meggyőzően megindokolta, hogy miért tekinti összhatásában a felismerő tanúknak a felismertetési eljárásban tanúsított magatartását, esetenkénti bizonytalanságuk ellenére meggyőző és teljes mértékben bizonyítéknak. Ezzel az indokolással a Fővárosi Ítéltábla mindenben egyetértett.”

Hál’ istennek, akkor e téren is minden rendben van. Ám Tóth Évák szükségesnek tartották, hogy kijelentéseiket részletezzék: *„Összhatásában a tanúk Kaiser Ede I. rendű vádlottról adtak személyleírást, az, hogy nem mást, de mindegyik tanú minden esetben a felismertetési eljárások különböző formáiban Kaiser Edét is vélte felismerni, vagy őt ismerte fel, vagy őt és indifferens személyt, Bakács Attila, a II. számú tanú, valamint Klein Miklós 100 %-osan Kaiser Edében ismerte fel azt a személyt, aki az ERSTE Bank ajtajában állt, illetve aki a bank ajtaján kilépett és Klein Miklóssal szembetalálkozott. A kifejtettek bizonyítják az elsőfokú bíróság helyes mérlegelését, megalapozott állásfoglalását, amellyel az ítéltábla egyetértett.”*

Nos, akkor vegyük át újra! Bakács Attila először Horváth Szilárdot, másodszor közömbös személyt ismert fel, harmadszor senkit sem, s negyedik nekifutásra jelölte meg Kaisert, egy enyhén szólva furcsa, öt órás szünetet követően. A II. számú tanú először vörös-szöke, oldalt elválasztott hajú, németes kinézetű férfit emlegetett, másodszor négy emberre mondta, hogy hasonlít az elkövetőre. Harmadszorra megjelölte Kaisert, hozzátéve: *„nem vagyok 100 százalékos biztos”*. Klein Miklós először indifferens személyt jelölt meg, másodszorra valóban Kaisert, *„nem 100 százalékos biztonsággal, de nagy valószínűséggel”*. Hogy akkor mire föl írta határozatában Tóth Éva tanácsa, hogy *„Bakács Attila, a II. számú tanú, valamint Klein Miklós 100 %-osan Kaiser Edében ismerte fel azt a személyt”*? Talán majd egyszer megmagyarázzák ezt is. Vagy mégsem?

A védelem összes többi érvét – a telefonos cella-információkkal és híváslistákkal, az alibit igazoló tanúvallomásokkal, a Gyuris család tényekkel bizonyított állításait – szinte úgy söpörte le az asztalról Tóth Éva tanácsa, mintha nem is léteztek volna.

A másodfokú verdikt végül a Kaiser Edére vonatkozó részeket összességében – lényegtelen pontosításokkal – helybenhagyta. *„A Fővárosi Bíróság ítélete részletesen és elemzően mérlegeli a bizonyítékokat, értékelő tevékenységéről logikusan, bizonyítékcsoportokat felállítva ad indokolást. A tanúk vallomásait taglaló indokolási rész irathű, az idézett vallomásokból levont következtetések meggyőzőek és logikusak. Körültekintő és reális a felismerésben részt vett tanúk vallomásainak mérlegelése, a felismertetési eljárás törvényességével kapcsolatos állásfoglalása törvényes. Hasonló körültekintéssel és részletes elemzéssel indokolta a Kaiser Ede alibijét igazoló Gyuris Anita, Gyuris Ferenc, Gyuris Ferencné, Weiner Szeréna tanúk vallomásait, és hibátlanul, megalapozottan cáfolja a tanúk szavahihetőségét. A kifejtett indokokkal a Fővárosi Ítéltábla mindenben egyetértett. Az elsőfokú bíróság Kaiser Ede I. rendű vádlottnak a móri Erste Bankban elkövetett kiemelkedő tárgyi súlyú, nyolc ártatlan ember életét kioltó bűncselekményben részvételét megállapító tényállása megalapozott. Az elsőfokú bíróság a nagyszámú bizonyítékot egyenként és a maguk összességében törvényesen értékelte, törvényesen jutott arra a következtetésre, hogy Kaiser Ede I. rendű vádlott tagadásával szemben a rendelkezésre álló bizonyítékok olyan zárt okozati láncolatot képeznek, amely alapján a vádlott terhére a bűncselekmény elkövetése kétséget kizáró módon bizonyított.”*

Vagyis minden rendben van. Leszámítva azt az egyetlen tény, hogy mindebből egy szó nem igaz.

Dezső Antal záró perbeszédében még egyszer próbálta megértetni Tóth Évával és két bírótársával, hogy amire láthatólag készülnek, az ráadásul *perjogi nonszensz* is. Ha Kaiserre

nézve jóváhagyják az elsőfokú ítéletet, de Hajdúra nézve hatályon kívül helyezik – akkor azt a tökéletes lehetetlenséget állítják elő, hogy a Hajdúval szembeni új perben a bíróság *kötve van* a Kaiserrel szemben jogerőre emelt verdikthez. Ami viccnek is rossz.

„Ha az új eljárásban ismét arra jut a bíróság, hogy megdönthetetlen alibije folytán Hajdú László nem lehetett Móron, akkor továbbra is levegőben marad: talán az égből pottyant valaki lövöldözni Kaiser Ede mellé, Móra? – szegezte a kérdést a bírónak az ügyvéd. Hiszen a rendőrség Kaiser minden létező kapcsolatát földérítette, s nem lelte meg az állítólagos elkövetésben társát. Ha az ítélet tábla Kaiser Ede ítéletét nem helyezi hatályon kívül és Hajdúéval együtt nem utasít új eljárásra, azzal csupán az ügyészségnek ad biztatást, hogy terjessze ki a Hajdúval szembeni vádat a móri emberölésekre is, noha a nyomozás adatai alapján az ügyészség nem látta lehetségesnek, hogy ezek miatt vádat emeljen ellene. Ha pedig így két embert vádolnak a móri bűncselekmény elkövetésével, e két embert egymástól függetlenül sem elítélni, sem fölmenteni nem lehet! Képtelenség bizonyítani az egyiket, történetesen Hajdúét úgy, hogy a másik, Kaiser jogerős ítélete lesz ellene a bizonyíték.”

– Márpedig lehetséges! – mondta ki Tóth Éva tanácsa. És hosszan fejtegették verdiktjükben, hogy Kaiser és Hajdú ügye *jól elkülöníthető* egymástól, tehát egészen nyugodtan jogerőssé tehetik a Kaiser-ítéletet, miközben új eljárást rendelnek el Hajdúval szemben.

(...)

A valódi elkövetők

Csakhogy 2007. február 19-én és 21-én a rendőrség nagyfőnökei – *éppen harmadszor* – bejelentették: most már tényleg tudják, kik gyilkoltak Móron.

Őrizetbe vették a veszprémi postásgyilkosság elkövetőjét, N. Lászlót, majd az ő vallomása alapján W. Róbertet is, és pillanatok alatt meggyanúsították őket a móri mészárlás elkövetésével. Ám most végre talán *valós* bizonyítékok alapján.

Hiszen N. László lakásán megtalálták azt a fegyvert, amelyről a fegyverszakértő megállapította, hogy bizony azzal lőttek Móron, azonosították egyikük ujj-, tenyér- másikkuk lábnyomát, a már említett, kissé törvénytelen telefonos cella-információkból kiderült, hogy N. László 2002 tavaszán többször járt Móron, ráadásul mindketten beismerték a bűncselekmény elkövetését, a gyilkosságokét persze eltérően. Az már csak hab volt a tortán, s 2007 kalandos évében alig valakit lepett meg, hogy a harmadik móri lebukottról rögvest kiderült: korábban büntetés-végrehajtási smasszer volt, s valóságos fegyverkereskedői hálózatot működtetett szerte az országban.

Vagyis egyértelmű: meglelték – *teljesen véletlenül* – az igazi tetteseket.

A rendőrök most sem tagadták meg önmagukat, az új nyomozás lezárásakor igyekeztek saját sikerükként beállítani azt is, amihez az égadta világon semmi közük nem volt. Azt állították például, hogy „*a postásokkal szembeni rablások ügyére külön nyomozó csoportot állított a Nemzeti Nyomozó Iroda vezetése; az eredmény nem is maradt el: a Tatabánya melletti erdőben több, a postástámadások elkövetője által elrejtett csomag került elő... gipszből készült szoborfejet mutatott be az NNI a sajtónak; innentől kezdve felgyorsultak az események: újra csomagok kerültek elő a Tarján melletti erdőből, olyan lőszerhüvelyekkel, amelyeket a móri bankrablásnál használt fegyverekből lőttek ki*”.¹⁵ Arról mélyen hallgattak, hogy hol fatolvajok, hol meg kincskeresők találták meg a csomagokat, s ők szóltak a rendőrségnek – megpróbálták saját zseniális vizsgálódásuk eredményének feltüntetni a fegyverek megtalálását, mintha legalábbis kinyomozták volna rejtekhelyüket.

(...)

Csökkenő „bizalmi index”

A legmagasabb rangú vezetők nyilatkozatai alapján – mármint ha igaznak fogadjuk el, amit állítottak – megállapíthatjuk, hogy Kaiser Ede és társai móri perében a következők *nem követtek el semmilyen hibát*: a rendőrség, az ügyészség valamint a bíróság.

És ez így igaz. Nem lehetünk annyira rosszindulatúak, hogy kétségbe vonjuk Bolcsik Zoltán, Bene László főrendőr, Ihász Sándor, Sódor István főügyész vagy Lomnici Zoltán főbíró szavát. Márpedig mindannyian a leghatározottabban kikérték maguknak, hogy embereik hibáztak volna. Egyúttal hivatalos nyilatkozatban közölték: *nem tartják szükségesnek belső vizsgálat elrendelését, annak elemzését, hogy miként fordulhatott elő: hogy a század legnagyobb magyar bűnügyében téves határozatok és verdiktek sora született, ártatlanul gyanúsítottak meg, vontak vád alá és ítélték el embereket. Egymásra persze mutogattak, de az egyikükben sem vetődött föl, hogy saját hibájával foglalkozzon.*

A móri nyomozásra több mint egymilliárd (!) forintot elköltő Bolcsik Zoltán és csapata először lépten-nyomon azt nyilatkozta: *a védőügyvédek a hibásak*, akik rávették védenekiket, hogy ne tegyenek vallomást – hiszen ha részletesen kihallgathatták volna őket, akkor kiderülhetett volna az igazság.

Ez persze megint többszörösen és súlyosan *alaptalan* állítás. Kaiser tett vallomást, többször is. Mi több, Mór tekintetében a poligráfos vizsgálatot is vállalta volna, azzal az egyetlen feltétellel, hogy kizárólag Mórról kérdezik. A rendőrök utasították ezt el, nem Kaiser. Ezt is jegyzőkönyv tanúsítja.

Abban ugyan igaza volt Bolcsik tábornoknak, hogy az a disznó Kaiser Mórról nem volt hajlandó beismerő vallomást tenni – erre mondták azt Bolcsikék, hogy nem tett vallomást.

Arról elegánsan megfélekedezett a főrendőr, hogy Kaiser vallomásából az is kiderül, nem a móri pénzből vette a sokat emlegetett Breitling órát, hanem kirámolt Ausztriában egy pénzváltót. Bekérték ugyan osztrák kollégáiktól az erre vonatkozó iratokat, meg is kapták őket – csak hogy még csak *le sem fordították magyarra*, egyáltalán nem törődtek az iratsomóval, hiszen még a végén megcáfolta volna őket. Az osztrák rendőrök ebben az anyagban közölték azt is, hogy a nickelsdorfi helyszínen rögzítettek DNS-nyomokat, úgyhogy kérik szépen azonosításra Kaiser DNS-mintáját. A lefordítatlanul maradt irat e kérését persze nem teljesítették Bolcsikék, *nem küldtek* Kaisertől DNS-mintát, ezért az osztrák nyomozás jó ideig egy helyben toporgott. .

Zsombok György, a móri nyomozás vezetője még 2007 májusában is így nyilatkozott: „... *Jól végeztük a munkánkat. Az általunk feltárt bizonyítékok alapján nem volt más megoldás. Tehát nem hibáztunk a folyamatban.*”¹⁶ Máshol azt állította: „*Az igazság az, hogy nem csúszott félre a móri ügy, ezért vagyunk skizofrén helyzetben. Hiszen az akkor rendelkezésre álló adatok alapján ma sem döntenénk máshogy. Szerintem a nyomozás módszerénél, az irányítás módszerénél most sincs jobb, mint ahogy akkor csináltuk.*”¹⁷ Akkor érezhetjük magunkat igazán nagy bajban, ha hiszünk neki.

A Varga bíró úr által meghozott ítélet alapján a 2005 januárjában azt nyilatkozta a Magyar Narancsnak, hogy „*kevés alaposabb és korrektebb felismertetési eljárás volt a magyar bűnüldözés történetében, mint a móri bankrablásé*”.¹⁸

Később a rendőri vezetők által jóváhagyott tudósítások zöme ilyen alcímmel jelent meg: „*Az évszázad bűnügyének vizsgálatát egy rendőrijárőr bakija vihette félre*” (értsd: nem más, kizárólag a rendőrijárőr bakija). Aztán meg is magyarázták a bizonyítványt: az a kisrendőr, aki 2002. május 9-én déli fél egy után pár perccel Mór külterületén igazoltatta és gyorshajtás miatt megbüntette N. Lászlót és W. Róbertet, „*hibásan töltötte ki a jegyzőkönyvet, és hat órával későbbre tette az igazoltatást. Márpedig a móri nyomozó csoport bekérte a környéken az elkövetés után közvetlenül igazoltatott és gyanúsítottnak ítélt autósokról készült jelentéseket, de N. Lászlóé esete – a járőr hibájából – nem került be a szórásba. Szakértőnk*

szerint, ha megkapták volna a jegyzőkönyvet, és már akkor ellenőrzik N. Lászlót, biztos, hogy a tényleges móri gyilkosokat kapják el.”¹⁹

Az eddig megismert tények alapján nyugodt lélekkel kijelenthetjük: ez egészen biztos. Ha az a szerencsétlen móri kisrendőr szépen és okosan ír, nem csúnyán és bután halálbiztos, hogy a rendőrség nem követ el egyetlen hibát sem a móri nyomozásban.

Az ügyészség egyszerűbben intézte el a dolgot: nem nyilatkozott. Úgy tett, mintha mi sem történt volna. Miközben ő volt az ügy ura, a nyomozás irányítója.

Lomnici ismét kiemelkedett a sorból, ismét meglepő nyilatkozatokat adott. 2007 végén, tíz hónappal az után, hogy egyértelmű, minden kétséget kizáró bizonyítékok láttak napvilágot W. Róbert és N. László móri bűnösségéről, kifejtette: „*ami a móri ügyet illeti, ott ma még senki nem mondhatja ki egyértelműen, hogy téves lett volna a döntés, amit Varga Zoltán első fokon hozott*”.²⁰ Arról megfeledezett, hogy a jogorvoslat, a másodfokú Tóth Éva-tanács nem korrigálta a hibás döntést, tehát nemcsak az elsőfokú, de a másodfokú bíróság is bizonyítottan téves döntést hozott.

Aztán azon sopánkodott, „*a bíró hozott anyagból dolgozik*”.

Pedig a környezetében néhányan időben figyelmeztették, hogy gondolja át, mielőtt ilyen badarságokat nyilatkozik. Mi az, hogy hozott anyag? Véletlenül nem éppen az a dolga a bírónak, hogy az elé „hozott anyagot” megítélje, ha rossz, visszalökje, ha nem alkalmas arra, amire hozták, elutasítsa?

Hiszen a „hozott anyagból dolgozunk” szlogen logikailag mindössze akkor használható: ha a bíróság azért kénytelen *felmenteni* a vádlottat, mert vagy nem vádolták meg azzal, amivel a bíróság szerint kellett volna, vagy nem volt elegendő bizonyíték az elítéléséhez. Magyarán, ha elmarasztaló ítélet születik, nonszensz a „hozott anyagra” hivatkozni. Ha a bíró dolga és felelőssége tényleg annyi, hogy hozott anyagból dolgozik, akkor nyugodtan csukjuk be az ország összes bíróságát, eresszük szélnek a 2.860 bírót, és keressünk számukra hasznosabb elfoglaltságot! Ha mégsem így van – és én ezt remélem és tudom –, akkor talán elegendő csupán Lomnicit szélnek eresztani.

Lomnici e sikerületlen nyilatkozata után néhány nappal roppant fontosnak tetsző nyilatkozatot tett több lapnak is.

„*Egy, a közelmúltban készült felmérés szerint a megkérdezettek több mint 70 százaléka bízik az igazságszolgáltatásban... Annak ellenére nyilatkoztak így a 900 fős felmérés megkérdezettjei, hogy többségük tudott a móri fordulatról és az ügy a közvéleményt is foglalkoztatja.*”

Minden kutató a klaviatúrájához kap ilyenkor, s szégyenkezve keresgélgni kezd az interneten: ugyan miféle *kutatás* zajlott, micsoda *felmérés* készült ilyen eredménnyel, amely cáfolni látszik az eddigieket? Hiszen eddig csupán két tudományos kutatásról tudunk a bíróságok megítéléséről.

A Szonda Ipsos ezeröttszáz fős, a felnőtt lakosságot országosan reprezentáló mintán végzett vizsgálata²¹ nem ilyen adatokat közölt. Abban a bíróságok munkáját 68 százalék vélte lassúnak; 62 százalék nem volt hajlandó azt felelni, hogy a bíróságok jól vagy nagyon jól szolgálják az emberek javát; és mindössze 29 százalék gondolta azt, hogy a bíróságok a politikától függetlenül működnek. A maradék vagy az ellenkezőjét gondolta, vagy bizonytalanok voltak. A Szonda Ipsos azon kérdésére, hogy *Érvényt lehet-e szerezni ma Magyarországon a bírósági ítéleteknek?* legalább ennyire lehangoló válaszok érkeztek: mindössze 27 százalék felelt igennel, 48 százalék szerint viszont attól függ, kivel szemben.

Az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet és az ELTE Jogszociológiai Tanszéke ezerfős országos reprezentatív mintán végzett felmérést.²² Náluk a megkérdezettek 44 százaléka egyáltalán nem, vagy csak kicsit bízik a bíróságokban, s mindössze 14 százalék fejezett ki teljes mértékű bizalmat. Sőt, a számok azt mutatták: a rendőrségben, a Magyar Televízióban,

a Magyar Rádióban, a helyi önkormányzatokban, a Magyar Nemzeti Bankban, az ügyészségekben és az Állami Számvevőszékben is jobban bízunk valamivel, mint a bíróságokban. A bíróságoknál rosszabb „bizalmi indexet” csak a biztosítótársaságok, a politikai pártok és a szakszervezetek kaptak. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a bírósági tapasztalattal rendelkezők feleannyira sem bíznak az igazságszolgáltatásban, mint azok, akik még nem jártak tárgyalóteremben.

Ezek után Lomnici nyilatkozata úgy ért, mint derült égből villámcsapás. Ilyenkor kénytelen az ember utánaeredni, milyen számokat idéz a főbíró úr. Ki is derül menten, mi az a „felmérés”, amelyből *tudományos* alaposságú ismeretei erednek. 2007. március 4-ei számában a Vasárnapi Hírek kérdezte meg olvasóinak véleményét: „*Tud-e bízni az igazságszolgáltatásban a móri nyomozás fordulata után?*”

A Vasárnapi Hírek olvasói SMS-ben küldték el válaszukat a szerkesztőségbe, s közülük 71 százalék valóban igennel, 29 százalék nemmel voksolt. Ez volt „*a felmérés*”.

Biztos vagyok abban: olvasóimnak nem kell most tudományos módszertanról, reprezentativitásról, kutatás-etikai minimumokról írnom. Mi több, arról sem: ahol ilyen intellektuális színvonal uralkodik, ott érthető, ha más téren is nagy bajok mutatkoznak.

(...)

A civil kontroll szükségessége

Egy következtetés mindenképpen adódik: nem halogatható tovább – túl a rendőrség és még inkább az ügyészség külső, szakmai-társadalmi ellenőrzésének létrehozatalán – a büntető ítélezés *civil kontrolljának megteremtése*. Mire gondolok? Valami olyasmire, ami az 1990-es évek közepe óta szinte valamennyi angolszász jogrendszerű államban működik. Az 1995-ben, az Egyesült Királyságban létrehozott *Büntető Ügyeket Felülvizsgáló Bizottság (Criminal Case Review Commission)* mintájára ma már Kanadában, Ausztráliában, Skóciában, Új-Zélandon egyaránt létezik ilyen szerv.

A politikai és jogi kultúrák különbségeiből eredően az igazságtalan ítéletekkel szembeni kivételes, különleges jogorvoslati módok megteremtése idáig szinte kizárólag az angolszász jogrendszerekben nyert teret.

Sajátos ellentmondás ez, hiszen ezekben az államokban a büntető ítélezés során eleve adott a civil kontroll: az esküdtisékek működésével. A verdiktnek a meghozatala – legalább a bűnösség-ártatlanság kérdésében – a bírótól-bíróságtól lényegében független esküdtek kezében van. Hiszen az eldöntendő fő kérdés (hogy a vádlott bűnös-e vagy ártatlan) általában egyáltalán *nem jogi*, hanem szintiszta ténykérdés, s a bizonyítékok-ellenbizonyítékok, egyéb körülmények mérlegelése nem jogi, hanem általános emberi intellektust, felkészültséget, logikai készségeket kíván.

Magyarországon a Pusoma-, Gán-, Tasi-, két Sztojka-, Burka-, Vörös László-, K. Péter-ügy és különösen a ma már teljesen egyértelmű móri ügy óriási és növekvő bizalmi válságot eredményez a büntető igazságszolgáltatás körül. Az egyetlen helyes taktika az előre menekülés lenne – a civil kontroll beemelése a büntető ítélezésbe.

Most, nem sokkal a móri botrány után, megelőző lépésekkel talán ellensúlyozható lenne a bizalomvesztés, ha az az OIT, vagy inkább különféle bírói szervezetek, különösen szakmai önszerveződések – maguk kezdeményeznék olyan civil kontrollszerv létrehozását, amelyhez bizalommal fordulhatnak mindazok, akik úgy vélik, igazságtalan ítélet született velük szemben. A létrehozandó szervet természetesen a törvényhozás hatalmazná fel különleges jogorvoslatok kezdeményezésére.

Melyek a legfontosabb követelmények egy ilyen szervvel kapcsolatban?

Döntései végrehajtásához megfelelő garanciákat kell kialakítani. Jogot kell kapnia arra, hogy amennyiben alapos vizsgálat után úgy látja, helytelen verdikt született, rendkívüli perorvoslással külön eljárást rendelhessen el.

Minden hozzá érkező beadványt vizsgáljon ki érdemben, akkor is, ha legföljebb az esetek-ügyek 5-10 százalékában remélhető eredmény.

Alkotmányos tételekből levezetve kell létrehozni, nem állhat ellentétben sem a hatalmi ágak megosztásával, sem a bíróságok általános ítélkezési jogkörével.

Legyen pártatlan és független kell. Pártok – a legutóbbi közjogi botrányok tapasztalatai alapján is – nem kaphatnak jelölési jogot tagjainak kinevezésében. A jelölési jogot szakmai szervezetekhez kell delegálni, például az ügyvédi kamara, az újságíró szövetség, jogvédő szervezetek küldhetnek tagokat e bizottságba.

A testület tekintélyének szavatolásához az is szükséges, hogy tagjait magas állami szinten nevezzék ki – például az államfő, a köztársaság elnöke. Időtartamát tekintve a kinevezés nyúljon túl a négyéves választási cikluson – hat vagy hét évre kell tehát szólnia, egyszeri meghosszabbíthatósággal. Így csökkenhet a kormány befolyása a testület munkásságára.

Végszavak

Bíró barátom meggyőződött: ha másnak nem is, legalább, Varga bíró úrnak ajánlom fel a lehetőséget, hogy reagáljon minderre. Hiába helytálló az az álláspont, hogy a bíró nevében az ítéletének kell választ adnia minden felvetődő kérdésre, érdemes kivételt tenni – hiszen a móri különlegesen fontos ügy, és Varga tekintélye is közismert.

2007. november 5-én, hétfőn föl hívtam hát telefonon. Közöltem: ha igényt tart rá, módot adok arra, hogy kifejtse véleményét elemzésemről. Belekezdett a szokásos mondkába: – A törvény tiltja a bírónak, hogy saját ügyéről nyilatkozzon, ám én közbevágtam:

– Bíró úr, ne nézzük egymást gyereknek, pontosan tisztában vagyok a törvénnyel, ám azzal is, hogy azt éppenséggel hol így kezelik, hol amúgy!

– Előtte beszélnem kell ezzel-azzal. Nekem tetszik az ötlet, tulajdonképpen szívesen kifejténém egyszer az álláspontomat a móri ügyről. Maradhatunk abban, hogy a héten visszahívom?

– Hogyne, az remek lesz – feleltem.

Varga bíró úr annyira akkurátusan tartotta magát a vállalt határidőhöz, hogy szombat délután felhívott, és közölte: – Megbeszéltem mindenkivel, akivel kellett, mindenki egyetértett azzal, hogy valóban kerüljön sor erre a beszélgetésre. Ha ideadja a kéziratot, amit eddig megírt, elolvasom, és részletesen megbeszélhetjük az egészet. – Megállapodtunk, hogy már hétfő délután elmegyek hozzá.

Voltam olyan udvarias, hogy nem kérdeztem rá, miként is van az: ha ő Lomnicival, Gatterral megállapodik, hogy nyilatkozik a saját verdiktjéről, akkor őrá, hipp-hopp, már *nem is vonatkozik* a – szerintem is rossz, de momentán hatályos – törvény a nyilatkozattételi tilalomról?

November 12-én, hétfőn tehát beballagtam a Markó utca 27-be. Varga bíró úr kulturáltan, kedvesen fogadott, majd közel egy órán át magyarázta, hogy szerinte Mór dolgában ő szakmailag *jó döntést* hozott, ember nem találhat rajta fogást.

Ritkán fordul elő velem, hogy istenigazából megkukulok, és nem bírok értelmesen reagálni elhangzó nézetekre – mi tagadás, most mégis ez történt velem. Nem akartam hinni a fülemnek. Nagy nehezen összeszedtem magam, próbáltam ellenvetésekkel élni. Felsoroltam, hogy a most elkapott két férfi ujj-, tenyér- és lábnyoma megegyezik a bankban találtakkal, megvan a fegyver, amelyről több szakértő kimutatta, hogy valóban azzal lőttek Móron is; telefonjaik cella-információi igazolják, hogy 2002. május 9-én ott voltak Móron, ráadásul mindkét elkövető beismerte, hogy ők követték el a bankrablást, csak abban próbálták egymásra tolni a felelősséget, hogy melyikük hány embert kaszabolt le.

– És honnan tudjuk, hogy csak ők ketten voltak bent a bankban? És ha hárman vagy négyen voltak, és azok egyike Kaiser Ede volt? És ha kiderül, hogy a rendőrök most is mellényúltak, és ismét nem ez a két elkövető a valódi? – kérdezte Varga bíró úr, én meg tátott szájjal bámultam rá.

Létezik ekkora elfogultság, a tények tiszteletének ekkora hiánya? Föladtam.

Hunyadi Buzás Ágnes, a Heves megyei bíróság elnöke jutott eszembe, aki még 12 évvel a hibás ítélet után is így nyilatkozott a cigány Pusoma Dénes elítéléséről és öngyilkosságáról: „Az eljárás törvényesen és szakszerűen folyt, annak ellenére, hogy az eljárás eredménye a bűnösség kérdésében nem megfelelő állásfoglalás volt. Az öngyilkosság okát senki nem tudja megítélni, így ezért a bíróság sem tehető felelőssé.”²³ (Talán lassan megnézhetné e Pusoma-történetről Magyar Elemér és Ragályi Elemér gyönyörűsége, Nincs kegyelem című filmjét.)

– Bíró úr, ennek így nem sok értelme van; hadd javasoljam, valóban olvassa el az elemzésemet az ítéletekről, és folytassuk a beszélgetést annak alapján! – kértem kínomban. A korrektség kedvéért hozzátettem: – Kérem szépen, készüljön föl lelkileg! Annak alapján, amiket itt és most elmondott, és annak alapján, hogy elmondta, a két valódi elkövető előkerülése óta egyetlen Mórról szóló cikket sem olvasott el, egyetlen erről szóló tévé- és rádióműsört sem nézett-hallgatott meg – borzalmasan rosszul fog esni magának, amit írok.

– Jó, legyen így – felelt Varga úr, és átvette lényegében azt, amit olvasóm eddig ebben a fejezetben olvasott. Aztán megígérte, hogy egy héten belül jelentkezik, és megállapodunk, mikor találkozunk legközelebb. A határidő november 19-én járt le.

Ő azonban *soha többé* nem hívott fel. Megfutamodott volna a vita elől?

Ugyanakkor november 19-én kelt levelében bejelentette Lomnicinek: lemond OIT-elnökhelyettesi és -tagsági posztjáról.²⁴

A *Kisbíró* – a zártan, kizárólag bírói berkekben terjesztett (vagyis boltokban nem kapható) fővárosi bírósági lap vagy tán inkább hírlevél – soron következő számában Varga magyarázatot adott lemondására. Olyan kitételrel, hogy én máig nem hiszek a szememnek: „... *A móri ügy kapcsán már nem csupán a személyemet, hanem az OIT működését és az igazságszolgáltatás egészét támadják.*

A móri ügy kapcsán kialakult közel egy éves hisztéria számomra rejtély és olyan, mint egy rossz álom, ám minden ébredésnél rá kell jönnöm, hogy ez a valóság.

A magam részéről szeretném egyértelművé tenni, hogy büszke vagyok arra, hogy ezt az ügyet tárgyalhattam, hiszen ez szakmai bizalom és elismerés jele volt és ennek én minden tudásommal és tehetséggemmel igyekeztem megfelelni, mint minden más rám bízott ügyben.

Biztos vagyok benne, hogy kollégáim számára nem hangzik meglepően, hogy ha ma vagy holnap kellene ítéletet hozni az ügyben, a lényegét tekintve ugyanez az ítélet születne.

Összességében tehát úgy érzem, hogy a móri ügy körül kialakult hisztéria hátterében valami egészen más állhat, ám megjelenésének középpontjába én kerültem.”²⁵

Szabadjon a móri ügyre vonatkozóan Varga bíró úr fő mondandóját kiemelni: „*ha ma vagy holnap kellene ítéletet hozni az ügyben, a lényegét tekintve ugyanez az ítélet születne*”. Úristen, irgalmazz, lehet, hogy ez igaz?

Aztán persze megfelelő „hivatalos” magyarázat is született. „*Lomnici Zoltán az OIT legutóbbi ülését ismertető sajtótájékoztatóján figyelemfelhívó lépésnek értékelte Varga Zoltán lemondását, és kijelentette: a köztisztületnek, megbecsülésnek örvendő, egyik legjobban felkészült bíró távozását az alaptalan támadások miatti tiltakozásnak tartja... Lomnici felolvasta helyettese lemondó levelét, a bíró azzal indokolta döntését, hogy egy szűk csoport durván támadja a személyét és ezen keresztül az OIT-ot, aminek véget akart vetni... Az igazságszolgáltatásban dolgozó forrásunk szerint a mostani lemondás hátterében nem csak a korábbi támadások állhatnak. Informátorunk szerint Varga döntésében egy készülőben lévő, a munkásságával is foglalkozó könyv is szerepet játszhatott.”²⁶*

Azon nincs okom meglepődni, hogy Lomnici értelmezésében természetesen minden „támadás” csakis *alaptalan* lehet.

Ám annyira nem lehetek nagyképű, hogy elhiggyem: valóban az én kéziratom készítette Vargát lemondásra – azt viszont nem sikerült értelmezni, ugyan miféle szűk csoportnak volnék a tagja.

Erre azonban hamarosan megkaptam a magyarázatot: „*Varga Zoltánnak az OIT elnökhelyettesi posztjáról és testületi tagságáról való lemondása kapcsán olyan találgatások jelentek meg, amelyek szerint távozása mögött olyan bűnözők támadása állhat, akiknek ügyében Varga tárgyal. Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság elnöke úgy nyilatkozott: egy ehhez hasonló kérdés valóban vizsgálat tárgya, de konkrétumokról nem akar nyilatkozni. Elmondta: ha a vizsgálat olyan szakaszba ér, amikor már nyilvános információk is közölhetők, akkor tájékoztatni fogják a közvéleményt.*”²⁷

Igaz, ezt nem sokkal később – ostobának nézve mindenkit – így cizellalta: „*Nemcsak fizikai, hanem olyan szóbeli és írásos támadások is érik a bírákat, amik az általuk tárgyalta ügyek vádlottainak érdekeit szolgálhatják. Ebben volt része a móri bankrablás büntetőperében elsőfokon ítélező Varga Zoltánnak is, ő ezért távozott az OIT elnökhelyettesi tisztségéből. Lomnici Zoltán lapunk felvetésére elmondta: informálisan szó esett arról, hogy a Varga Zoltán elleni támadások és a bíró által tárgyalta ügyek között összefüggés lehet. A főbíró ezzel együtt cáfolta, hogy a történetek miatt vizsgálatot indítottak volna.*”²⁸

Tehát mégsem egy szűk csoport tagja volnék, hanem vagy bűnöző, akinek ügyét Varga tárgyalta, vagy netán Kaiser Ede megbízottja?

Esetleg valamelyik korábbi „kuncsaftja” küldötte? Hiszen Varga bíró úrnak már rakásnyi olyan ügye volt, amelynek nyomán egyes szakmai körökben – amelyek Varga sztárolását régóta óvatos fenntartással kezelték – már akkor felvetődött, hogy talán túlzottan hatnak rá saját prekoncepciói.

Zalatnay Cini küldötte nem lehettem, hiszen rá Varga bíró úr úgy szabott ki hároméves szabadságvesztést, hogy előre kikötötte: a büntetés felének letöltése után feltételesen szabadlábra helyezhetik, ám ezt az indokolatlan kedvezményt a másodfokú bíróság mellőzte.

Klapka György – a lízingnek álcázott kereskedésekből és egyéb kétes ügyletekből tetemes haszonra szert tett vállalkozó – se bérelhetett föl. Őt Varga bíró úr a hatályon kívül helyezés miatt megismételt eljárásban minden vádpont alól felmentette, „bűncselekmény hiányában”. A későbbi, jogerős döntés viszont megállapította, hogy Klapka kimerítette a csempészet tényállását, csupán a felkészületlen hatóságok téves állásfoglalásai alapján hivatkozhatott arra, hogy nem követett el jogellenességet. Más vádpontok, például az adócsalás vádja esetében bizonyítékok hiányára változtatták a Varga-féle felmentés jogcímét, rámutatva: „*valószínűsíthető, hogy a vádlottak adócsalást illetve okirat-hamisítást követtek el*”. Márpedig nem mindegy, hogy az embert bűncselekmény hiányában vagy bizonyítatlanság okán mentik fel.

Az sem logikus, hogy Lupis József bróker használt volna fel. Akit Varga bíró úr a súlyos következményekkel járó csődbüntetés vádja alól fölmentett, többi bűncselekménye miatt pedig mindössze *felfüggesztett* börtönbüntetésre ítelt. Amiből aztán másodfokon csalás büntette miatti *6 év végrehajtandó* szabadságvesztés lett.

Valószínűleg az a vádlott sem általam akarta ellátni Varga bíró úr baját, akit szintén *felfüggesztett* börtönbüntetésre ítelt. Igaz, a vádlott bosszúból hasba szúrta a sértettet, s az kizárólag a véletlennek köszönhető, hogy nem halt bele sérülésébe. A vádlott másodfokon sokéves letöltendőt kapott.

Vagyis korábbi más *téves* döntései alanyainak megbízottja nem lehetek. Akkor esetleg másoké? „*Lehet, hogy ez csak az első lépés, mert a cél a bíró nyugdíjazása, ami az általa jelenleg tárgyalta ügyek vádlottjainak igen jól jönne. Ha Varga visszavonulna, a folyamatban*

*lévő eljárásokat a törvény szerint előlről kellene kezdeni, és ez a jogerős ítéletek kihirdetéséig eltelő idő miatt sokkal enyhébb büntetések kiszabását tenné lehetővé”.*²⁹

Ha tehát sem szűk csoport nem vagyok, sem Kaiser Ede tettestársa Varga bíró úr megfélemlítésében, akkor nyilván valamelyik éppen Varga bíró úr előtt álló vádlott bértollnoka lennék. Talán Kulcsár Attilaé vagy Rejtő E. Tiboré? Nem, a bírósági folyosók hiénái ennél kifinomultabbak; miután ennek a fejezetnek a rövidített változata 2008 januárjában megjelent a Népszavában, néhány piti kis gazember széltében-hosszában terjesztette Pesten a tuti hírt: Forró Tamás bérelt föl, hogy „támadjam meg” Vargát. Néhány nap múlva több bírótól kaptam értesítést: „összenőtt, ami összetartozik”, s a bíróságokon már az a hír járja, hogy Forró a közvetítő, de ő, Kulcsár és Rejtő E. hárman dobták össze a pénzt, amivel megvettek, hogy a Népszavában támadjam meg Vargát. Konkrétan 150 milliót. Legalább nem becsültek le.

Válasz helyett ennél azért elegánsabb intellektuális teljesítményre számítottam. Becsületesebb lett volna, ha Lomnici legalább azt hozzáteszi, talán azzal áll összefüggésben Varga bíró úr lemondása, hogy *éppen Lomnici* ellenezte a bíró Legfelsőbb Bíróságra kerülését, annak ellenére, hogy az ottani Büntető Kollégium egyhangúan támogatta kinevezését. Azt is elmondhatta volna, hogy talán éppen Lomnici nyomására vonta vissza Varga a pályázatát a legfelsőbb bírósági posztra. Hiszen ki másnak lehetett volna „veszélyes” éppen most Varga bíró úr kinevezése a Legfelsőbb Bíróságra, ha nem a 2008 júniusában lejáró mandátumú, tehát újjáválasztásán akkor még „ezerrel” lobbizó Lomnicinak? Ki más érezhette *aktuálisan* terhesnek, „nehezen kommunikálhatónak”, ha a móri ügyben kritika alá vett Varga bíró a Legfelsőbb Bíróságra kerül, – mint az LB-elnököt jelölő köztársasági elnök és az öt megválasztó pártok kegyeit éppen görcsösen kereső Lomnicinek?

Tőle még az is kitelik, hogy a móri verdikt vitatását áttolja a bírói függetlenség elleni támadássá, amelytől meg kell védeni szegény, áldozattá vált Varga bírót. S ezután nyugodtan bűnözőnek lehet minősíteni azokat, akik felvetik a bírók számonkérhetőségét, az elkövetett hibák következményeinek levonását. Hát persze, bűnözők vagyunk mindahányan, akik ilyesmit írunk, elvégre újabb támadást indítottunk a bírói függetlenség ellen – szól a Lomnici-féle logika.

Az is szomorú, hogy a bírói kar egy része képtelen szembenézni saját munkájának objektív következményeivel és az azokból adódó következtetésekkel. Mind maga Varga bíró úr, mind a Legfelsőbb Bíróság Kónya István vezette Büntető Kollégiuma úgy véli, aki ilyen ítéleteket hoz, annak a Legfelsőbb Bíróságon a helye. Bár... az ottani állapotokat ismerve, éppenséggel igazuk is lehet.

(...)

Székely Zoltán koncepció pere

Sokféle elfogultsággal vádolnak, politikai téren is, de azt még senki sem állította, hogy jobboldali pártok, például a Kisgazda Párt felé húzna a szívem. Torgyán József például sosem volt a kedvencem, kártékony pojjának tartottam, undorított például, ahogy családtagjaival pakolta tele az állami cégek zsíros állásait. Egy munkám során azzal is szembesültem, hogy hamisított önéletrajzzal lett Orbán Viktor kormányának tagja. Környezete többségén kínomban kacagtam, a Pepó-, Bánk-, Ligetvári- és Túri Kovács-féle elképesztő figurák viszont elszomorítottak. Azt gondoltam, ebben az országban már tényleg minden lehetséges.

Aztán fölhívott Székely Zoltán, a Gellért téren húsz „dokumentummal” lebukott, rabszíjon vezetett, hat évre ítelt kisgazda képviselő, és én hitetlenkedve hümmögtem. Beszélgetésünk végén ugyanis megkérdezte, érdekel-e *konceptiós perének* története.

A szóösszetételt hallva összerendeztem. Eddig tizenkét könyvet írtam, s csupán egyetlen nem jelenhetett meg, az, ami arról szólt, hogyan „gründoltak” koncepciós pert 1986-ban két politikailag kínossá vált csodálatos ember, Gelencsér Ildikó és Németh Imre ellen. Őket persze nem kémkedéssel vádolták, hanem azzal, hogy munkahelyükről, az Angyalföldi Művelődési Központból sikkasztottak ajtófélfát, parkettát és hasonlókat. Volt itt alap nélküli, koholt vád, felkészített hamis tanúk – egyszóval minden, ami egy koncepciós perhez kell. Őket természetesen nem halálra ítélték, „mindössze” felfüggesztett börtönbüntetést kaptak – az ítéletbe mégis mindketten behaltak. Ildikó néhány évvel később öngyilkos lett, Imrét a szíve vitte el – valójában persze az, hogy soha nem heverte ki a borzalmas történetet. Az ügyért soha senkit nem vontak felelősségre – nem felelt a kerületi első titkár, aki mindent megszervezett, nem feleltek azok a rendőrök és ügyészek, akik a vizsgálat során bizonyára érezték, hogy „etetik” őket, sem azok a bírók, akik első-, majd másodfokon rutinból, unottan, automatikusan a vád pártjára álltak és elítélték az igazukat görcsösen bizonyítani akaró Ildikót és Imrét.

Nem csoda hát, ha a koncepciós per kifejezés hallatán olyan lettem, mint a harci paripa a dobpergés alatt. Elmentem Székelyhez, és elhoztam tőle az összes iratot: a nyomozati anyagokat, a lehallgatási jegyzőkönyveket, a vádiratot, az elsőfokú ítéletet, a fellebbezéseket, a másodfokú ítéletet. Nekiestem, végigolvastam mindent. Búzlótt. Újra kezdtem az egészet. Napokon, heteken át jegyzeteltem, különösen az ítéleti indoklásokat jelölgettem: összevettem az egymásnak ellentmondó tényeket és érveket, összehasonlítottam az ítélet megállapításait a korábbi iratokkal. Már nem nevetgéltem kajánul a húsz „dokumentum” marhaságán, s lassan meggyőződésemmé vált, hogy az egész vád nem stimmel. Ma már biztos vagyok benne, hogy Székely Zoltánt olyan bűnökért ítélték el, amelyeket nem ő követett el.

Ennek bizonyítására előjáróban csupán két tényt idézek. Varga bíró úr ítéletében a közismert Gellért téri „tettenérés” előzményét így írta le: „*A presszóban közömbös dolgokról beszélgettek, majd Székely Zoltán közölte, hogy a pénzt vigyék ki a Gellért téren parkoló gépkocsijához...*”³⁰

Ezután a Balla Dániel vállalkozó ruhájába rejtett rendőrségi magnó az alábbi beszélgetést rögzítette a Gellért téren:

„Balla: Nézze, itt van, fogom.

Székely: Menjünk a kocsimhoz, jó?

Balla: Rendben van.

... (nem érthető szöveg)

Balla: Nem hiszem. Dokumentáció.

Székely: Dokumentáció. Annak bizonyítékeként, hogy mi történt.”³¹

Balla és Székely rögzített beszélgetésében (sem a korábbi, sem a későbbi részben) egyetlenegyszer sem fordult elő a pénz, a millió vagy ezekre emlékeztető kifejezés. Székely Zoltán csupán azt mondta: *annak bizonyítékeként, hogy mi történt*. Így válaszolt, amikor elhangzott a *dokumentáció* kifejezés. Később részletesen szó esik majd arról, miért bizonyítja ez egyértelműen azt, hogy Székely dokumentum alatt dokumentumot értett, és nem pénzt.

Azt sem tudjuk, honnan vette Varga bíró úr, hogy „*Székely Zoltán közölte, hogy a pénzt vigyék ki a Gellért téren parkoló gépkocsijához.*” Bizonyára onnan, ahonnan például azt, hogy Kaiser Ede a móri bank ajtajában – miközben a háta mögött szabályos tömegmészárlás folyt – hol föltett a fejére egy baseball-sapkát, hol levette azt, hol parókat biggyesztett az üstökére, hol azt is lekapta. Költött, kitalált, konfabulált. Egy biztos: nem az iratokban olvasta. Ott ugyanis ilyesmi nem szerepelt. Mindkét perben egyetlen tanú vallott egyértelműen a vádlottak

ellen – a móri történetben Kiglics Attila, Székely perében pedig Balla Dániel. Mindketten érdekelték voltak az ügyben, Varga bíró úr mégis kizárólag őket minősítette szavahihetőnek, dacára annak, hogy állításaikat többen cáfolták, ráadásul a vádlottak következetes tagadásával egybehangzóan.

Meggyőződésem – s ezt részletesen bizonyítani is fogom –, hogy Varga bíró úr *ugyanazokat* a hibákat követte el Székely Zoltán esetében, mint a móri ügyben. Szubjektivitása elvakulttá tette. Már a perek elején eldöntötte, kinek hisz és kinek nem, és véleményén se isten, se ember nem változtathatott. Úgy nyilvánította szavahihetőnek az egyik tanút, hogy bizonyított hazugságait nem vette figyelembe, ugyanakkor hiteltelennek minősített olyanokat, akiknek soha nem kérdőjeleződött meg az igaza. Döntő jelentőségűnek szánt bizonyítási indítványokat söpört le az asztalról indoklás nélkül, ám napokig szöszmötölt olyan körülményekkel, amelyeknek az égadta világon semmi köze nem volt a tényálláshoz. Minden olyan bizonyítékot semmibe vett, amely nem a vádlott bűnösségét, hanem az ártatlanságát támasztotta alá.

Félreértés ne essék: egy pillanatig sem vádolom Varga bíró urat azzal, hogy olyan koncepciót vitt végig, mint annak idején kollégái, Jankó Péter, Tutsek Gusztáv és Vida Ferenc – ők pontosan tudták, hogy koholt vádak alapján ítélik. Nem, én ezt nem állítom. Azt azonban igen, hogy Varga bíró úr nem volt kellően gondos, és nem gyakorolta a rendőrök, ügyészek munkája fölött azt a kontrollt, amely pedig a bíróság feladata lenne.

A politikai háttér

Kezdjük a történetet az elején, a politikai összefüggésekkel.

1998-ban Orbán Viktor – túl Csurka MIÉP-jének segítségével – kizárólag úgy léphetett kormányra, hogy „összefeküdt” azzal a Torgyán Józseffel, akivel korábban kizárt minden együttműködést. A kiscgazdák hetvennégy képviselőjelöltet léptettek vissza a Fidesz javára. Így alakult meg az Orbán-Torgyán-kormány, minden idők egyik legmohóbb szerveződése.

Amelynek feje – sokan emlékeznek még rá – a kiscgazdák frakcióülésén például kijelentette, ha ők innen négy év múlva üres zsebbel, lyukas gatyában mennek el, az csakis az ő szégyenük lesz.

Nem kellett szégyenkezniük. Sem a zsebük nem maradt üres, sem a gatyájuk lyukas. Persze nem csak pitiáner lopásokról volt szó, (mint a „ne mi nyerjük a legtöbbet!” vagy az „ezt a szülőtelepítési támogatást mindazok megkapták, akik megfeleltek a feltételeknek” – ami csak szöveg, hiszen én egyedül több mint húsz olyan embert és céget találtam, akik „forráshiány miatt” nem kapták meg a támogatást), hanem az autópálya-építésekről, az Országimázs, a Happy End és a Millenáris történetéről, az általában harminc százalékkal „hosszabb” közbeszerzésekről, és több tucat milliárdos, Ciprus török részén működő off-shore számlákról.

A pártfüggetlen lopásözön persze korábban is folyt és később is tartott. Nem az olyan aprópénzt sikkasztó pártbrigantikra, például az elhíresült Zuschlag Jánosra gondolok, hanem a legutóbb nyilvánosságra került nagy ügyekre. Ha maga a CIA állítja, hogy a Gripen-beszerzésekkel kapcsolatos korrupciós pénzekből mindkét nagy magyar párt megkapta a maga százmillióit, akkor van miért aggódnunk. Akkor valószínű, hogy az igazán nagy bizniszekről csak ritkán, kizárólag a vak véletlennek köszönhetően értesülünk.

Véletlen volt például az is, amikor megtalálták egy feledékeny, autópálya-építő vezérigazgató jegyzeteit a valós önköltség-számítással. A jegyzetek alapján minden fórumon bebizonyosodott, hogy az M7-es és M3-as autópálya közbeszerzésekor úgy nyerték meg a kartellbe tömörült cégek a pályázatot, hogy a hatvan kilométer hosszú sztráda tényleges önköltsége, azaz 90 milliárd forint helyett 128 milliárdot kasszíroztak. Vagyis az összeg negyven százalékkal volt „hosszabb” – de még akkor is harminccal, ha a konkrét önköltségre

nagylelkűen rászámolunk tíz százalék nyereséget. Bennfentesek a közbeszerzésekkel kapcsolatban hasonló százalékot emlegetnek.

A kivitelezőket nemcsak az autópálya-építésekhez, de a csatornázásokhoz is közbeszerzésen választották ki. Az Orbán-kormány idején erre a célra évente 120-130 milliárd forintot költöttek. A kivitelezés során mindenki szemérmetlenül lopott – olyan szemérmetlenül, hogy a jobb érzésű képviselők bele is pirultak. A többiek meg összevesztek a koncon.

Marakodás idején az a döntő, kinek van több terhelő információja a másiktól, vagy, politikai szóhasználattal: kinek nagyobb a zsarolási potenciálja.

A kisgazdáké csekélyke volt. A Fidesz irányította a rendőrséget, az ügyészséget, a titkosszolgálatokat, az APEH-et és a VPOP-t is – márpedig arról, hogy ki, hol, mennyit lopott, mennyit „kapott vissza”, ezek a szervek adhatták a legfontosabb „fülesek”. Ezt akarta ellensúlyozni a kisgazda vezetés, amikor kitalálta a Közbeszerzéseket Vizsgáló Parlamenti Bizottságot, illetve a KAC (Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat) Ellenőrző Albizottságát. Mindkét bizottságnak Székely volt az elnöke, aki azt a politikai feladatot kapta, hogy szállítson elegendő mennyiségű információt a Fidesz lopásairól, vagyis elegendő muníciót a nagyobbik kormánypárt esetleges zsarolására, illetve visszazsarolására. S ha az MDF, az SZDSZ vagy az MSZP disznóságait tárja föl a két bizottság, az is tiszta haszon.

Székely Zoltán nem habozott sokáig, elfogadta a felajánlott pozíciókat. Neki már nem volt szüksége pénzre: cége nagy ipari hűtőgépeket gyártott, s a kezdetben öt alkalmazottal működő üzemből immár kétszázötvenen dolgoztak. Székely rég milliomos volt, mire képviselő lett belőle. Undorodott attól a telhetetlen pézhajhásztól, amit maga körül látott, de semmit sem tehetett ellene.

Meg akarta ismerni a szisztémát, ezért mintegy harminc önkormányzattól bekért minden csatornázási támogatással kapcsolatos iratot. Az önkormányzatok között egyenlő arányban voltak a Fideszes, az MSZP-s, az SZDSZ-es, az MDF-es és a kisgazda települések. A Fidesznél véletlenül rögtön elsőre beletrafált: ott, ahonnan a papírokat kérte, egy hét alatt egymilliárd forintot loptak el. Stumpf azonnal írt az ügyről Kövérnek, és attól kezdve készült rá, hogy kitekeri Székely nyakát.

Az persze nem elegendő, ha csupán „házon belülről” gyűjtik a terhelő adatokat, a publikumnak is kell a konc: a két ellenőrző bizottságnak a nyilvánosság számára, kifelé is kellett valamit nyújtani.

2000. február 25-én ezért Székely sajtótájékoztatót tartott a Közbeszerzéseket Vizsgáló Bizottság és a KAC Ellenőrző Albizottság tevékenységéről, s ott megnevezett öt olyan önkormányzatot, ahol törvénytelen lopás nyomaira bukkant. Megnevezte a Lehóczki István polgármester irányította Emődöt is, amely nem volt hajlandó átadni a bizottságnak a csatornázás iratait.

Elindult a lavina – ami nem a tolvajokat temette maga alá, hanem Székelyt.

Azt a Székelyt, akinek időközben halálosan eleget lett saját párttársaiból is. Eleget lett hatalom- és pénzhétségükből, ostobaságükből, pitiánerségükből. Torgyánnal, és a körülötte lebzselő banditákkal is egyre jobban elmérgesedett a viszonya. Nem is finomkodott, amikor a véleményét kérdezték: „*A kisgazda minisztériumokat elárasztották a bolsevikok, moszkoviták és a Lenin-fiúk, az igazi kisgazdákat mindenhol kiszorítják. Ezt azért tehetik, mert Torgyánt a körülötte lévő lakások mesterségesen elzárják az információktól, és saját érdekeikben dezinformálják*” – mondta a Népszabadság újságírójának.³²

Torgyán a tőle megszokott módon válaszolt – „*Nem ismerem Székely Zoltán nyilatkozatait, jelenleg Mezopotámia művészetével foglalkozom behatóan*”³³ – ám azt mindenki tudta, hogy a pártvezér nagyon lassan felejt.

Torgyánék hamarosan Székelyt tartották a legkönnyebben feláldozható gyalognak, majd később – amikor rájuk nézve is veszélyessé vált – az azonnal likvidálandó ellenségnek. A

Székely elleni koncepciók eljárást valószínűleg a kisgazda vezetők kezdeményezték, ők tették a legvonzóbb ajánlatot a Fidesznek.

Addigra a Fidesz vezetése elhatározta, hogy megszabadul a kisgazdáktól, legfőképpen azoktól, akik árthatnak a Fidesznek. Például Székelytől, aki vizsgálni kezdte a Szolnok-Zagyvarékás-Újszász csatorna-beruházást, amelynek egykor Várhegyi Attila volt az elnöke. Eldöntötték, hogy megszavaztatják a kétéves költségvetést, vagyis nem lesz többé szükségük a kisgazdák szavazataira.

Márpedig Orbán Viktor nem viccel, és harcolni is nagyon tud. Ahhoz is ért, hogyan kell használni a rendőrséget és az ügyészséget, ha meg akar szabadulni az ellenségnek kikiáltott korábbi harcostársaktól.

Tudta, ha a kétéves költségvetést átveri a parlamenten, csak néhány áruló kisgazdára lesz szüksége, akik a Fidesz-frakcióba átülve garantálják majd a szavazati többséget – mert a kisgazda választókat nem akarta elveszíteni. Tudta, hogy bedarálhatja, lekasabolhatja az egész kisgazdapártot. Eljátszotta, hogy Torgyánt a fia magnóra vett bűncselekményének vádjával zsarolta meg és iktatta ki, a többieket kilátásba helyezett koncepciók perekké lélemlítette meg.

Orbán természetesen gondosan járt el: büntársává tette magát Torgyánt is, és beavatta a titokba, a Székely ellen készülő eljárásba. Csak arra nem számított, hogy Torgyánnak eljár a szája. Pedig ez történt.

Székelyt október 12-én, csütörtökön, 14²⁵-kor vették őrizetbe a Gellért téren. Torgyán akkor fejezte be természetesen „kiemelkedően nagy sikerű” lakossági fórumát Mátészalkán. A fórumot 12 óra után néhány perccel félbeszakították: bejött a terembe valaki, és közölte Torgyánnal, hogy a mobilján olyan valaki keresi, akit talán ő sem akar várni. Erre Torgyán két udvarias helyi kisgazda hatalmasság kíséretében a folyosóra sétált, ahol a helyi potentátok végighallgatták, ahogy „tökéletesen egyetért a miniszterelnök úrral”, és mindenbe beleegyeznek.

Torgyán másnap, október 13-án, pénteken interjút adott a Népszabadságnak (ami csak szombaton, 14-én jelent meg): *„A Népszabadság kérdésére Torgyán elmondta, hogy Orbán Viktor miniszterelnök tájékoztatta csütörtökön Székely vesztegetési ügyéről. Azt a feltételezést visszautasította, hogy a párt vezető köreinek esetleg köze lett volna a tettenérés előkészítéséhez. Azt azonban elismerte, hogy koalíciós pártelnökként »időben« tudott a Székellyel kapcsolatos bejelentésekről, az ennek kapcsán folytatott vizsgálatokról... Torgyán azt is elmondta: időben megtették a szükséges lépéseket, hogy a kisgazdapárt nevével senki ne élhessen vissza.»*

Így készülnek a dráma-perek a jogállami Magyarországon. Az első felvonás főszereplője Székely Zoltán, a másodiké Szabadi Béla volt.

S hogy a drámát hogyan kezeli a független bíróság – ezt ismerjük meg most részletesen.

(...)

Perpatvar a busacseppekért – tizennégy éven át

A busa-történet főhőse egy újabb biokémikus, Dr. Duschanek Valéria. Négy diplomát, doktorátust szerzett, ő az UNESCO Közép-Európai Táplálkozás és Egészség Munkabizottságának elnöke. Mintegy hatvan állattenyésztési, húsipari, élelmiszeripari,

táplálkozástudományi találmánnyal, szabadalommal rendelkezik. Az ő nevéhez fűződik többek között a natúr tartósítás és a zöldség-chipsek, és a Balatonban rendszeresen túlszaporodó busából készített termékek sora: a busapaprikás, a pácolt, füstölt és marinált busa, a busahurka, -kolbász és -virslis, egy kaviár jellegű busakészítmény, az érrendszeri, ízületi problémák kezelésére szolgáló Busa Csepp és busaolaj-kapszula, valamint számos busakozmetikum (bőrregeneráló, ránceltávolító hatású krémek, folyékony szappanok, habfürdők) – a cipő, retikül, nadrág és szoknya készítésére alkalmas vízálló busabőrrel már nem is beszélve.

Ebből lett a baj. Amikor ugyanis 1994-ben Vitray Tamás bemutatta a tévében Duschanek Valériát és busatermékeit, valamint iszkaszentgyörgyi miniüzemét, ahol megkezdte a mintagyártást, néhányan megirigyelték.

– Aha! Itt az aranytojást tojó tyúk! – gondolták magukban. – A Balatonnál folyton siránkoznak, hogy túl sok a busa a tóban; miközben a halból készített termékek nagy pénzért eladhatók. Itt ez a feltaláló asszony, csak őt kell megvenni, és ömlik majd a pénz!

Egyikük meg is jelent Valériánál, és első lépésként leszerződött vele a busacseppek forgalmazására. Elvitt tízezer doboz cseppet, amiért persze egy fillért sem fizetett (a dobozok önköltsége mintegy hárommillió forint volt). Később viszont meg akarta szerezni a forgalmazási jogot az összes Duschanek-termékre. Valéria természetesen nem ment bele az alkuba, mire a férfi közölte, hogy anyagilag, erkölcsileg, szakmailag, emberileg és jogilag egyaránt tönkreteszi az asszonyt.

És megtette. Első körben hamis busa-termékekkel árasztotta el a piacot. A termékek Valéria hatósági engedélyeinek felhasználásával, illegitim gyártóhelyen készültek – de nem busából. Aztán elbitorolt több Duschanek-szabadalmat, végül hozzáfogott, hogy megszerezze Valéria laborját, ahol az asszony többek között a nullszériákat is gyártotta.

Az iszkaszentgyörgyi kis házon hatmillió bankhitel volt, amit az asszony késve kezdett el törleszteni. A bank a követelést Valéria tudta nélkül eladta egy kft.-nek, a kft. viszont egy olyan rt.-nek engedélyezte, amelyre az említett férfinak kellő befolyása volt. Az rt. a földhivatalban ráterhelte a követelést az ingatlanra – ismét anélkül, hogy Valériát értesítették volna. Időközben kiderült, hogy a közbeékelte kft.-t be sem jegyezték, cégbejegyzési kérelmüket a szükséges engedélyek híján a cégbíróság elutasította. Vagyis a kft. jogilag soha nem létezett, következésképpen semmilyen érvényes jogügyletet nem hajthatott végre. Az rt. követelését ugyanakkor nem vették le az ingatlan tulajdoni lapjáról. Valéria ismét elismerte, hogy van tartozása, viszont abban is biztos akart lenni, hogy a jogosultnak fizet. Hiszen ő biokémikus és nem jogász – honnan a csudából állapíthatná meg, hogy egy nem létező kft.-nek az adós hozzájárulása nélkül eladott, majd a nem létező kft. által az rt.-re ruházott adósság miképpen rendezhető jogilag korrekten? Valéria nem akart kockáztatni. Nem akart esetleg *kétszer* fizetni: egyszer a nem jogosultnak, másodszor pedig a tényleges jogosultnak.

Az ügyből persze per lett. Nem egy: *tíz*. És végeérhetetlen kalamajka. Volt olyan eljárás, amelyben *kilencvenegy* végzés született.

Itt most csupán egyetlen jellemző részletet ismertetek. A Budai Központi Kerületi Bíróság 1999 januárjában az rt. kérésére kiadta a végrehajtási lapot,³⁴ vagyis azt a papírt, amely alapján a bíróság által kijelölt végrehajtó ráterhelheti az ingatlanra a követelést, majd behajthatja, akár úgy is, hogy dobra veri a telket és épületet.

Igen ám, de a bíróság pesti végrehajtót jelölt ki, Iszkaszentgyörgy viszont Székesfehérvár mellett fekszik. Ezért a pesti végrehajtó az egész paksamétát elküldte a Székesfehérvári Városi Bíróságnak, amely kijelölt egy fehérvári végrehajtót. Ezzel a Székesfehérvári Bíróság a maga részéről lezártnak tekintette az ügyet, hiába küldözgettek hozzá bármit, a füle botját sem mozdította.

Nem sokkal később Valéria kezdeményezésére a Budai Központi Kerületi Bíróság visszavonta a végrehajtási határozatot. Megállapította, hogy valóban olyan okiratot látott el végrehajtási záradékkal, amely nem felelt meg a törvényeknek, ezért törölte a végrehajtási záradékot, és felfüggesztette a végrehajtást. Aztán az erről szóló értesítést elküldte – a pesti végrehajtónak (noha az iratok között ott hevert az a levelezés, miszerint a pestinek rég semmi köze az egész üggyhez, ezért kijelöltek helyette egy fehérvárit). A székesfehérvári végrehajtó viszont semmiről sem tudott, ezért 1999. október 6-ára kitűzte az árverést Valéria ingatlanára.

Valériának a végrehajtásról szóló értesítést kétszer is rossz címre küldte a bíróság. Amikor a második tértivevény is visszaérkezett „*nem kereste*” jelzettel, az iratot mégis *kézbesítettnek tekintette*. Az asszony csak véletlenül értesült arról, hogy dobra verik a házat. Odarohant, és közölte a fehérvári végrehajtóval, a bíróság törölte a végrehajtást.

– Velem ugyan senki nem közölt senki semmit – felelt a végrehajtó –, én végzem a dolgom. – És pillanatok alatt eladta az egész ingatlant, laborostól, üzemestől, három millió forintért.

Nyolc évvel később a Fővárosi Ítéltábla jogerősen kimondta,³⁵ hogy az egész eljárás törvénytelen volt, és elrendelte Valéria tulajdonjogának „visszajegyzését”. Sovány vigasz. A tudós feltaláló ugyan e tizennégy év alatt szinte képzett jogásszá vált, viszont a kutatást abbahagyta, nem állít elő több egészséges terméket. Kutatásaira, kész fejlesztési projektjeire pályázat útján elméletileg kapna állami támogatást, de az rt. jogalap nélkül bejegyzett jelzalogjoga miatt nem tudja igazolni a kutatóhely per- és jelzalogmentességét, így minden kutatási pénztől elesik.

Szegeden és Pesten egy időben

Szívem szerint nem törnék a magunkfajta-magukfajtázó Morvai Krisztina babérjaira – a 2006 őszen elkövetett rendőri túlkapások ellen azonban magam is több érvet hozhatok föl, mint azok mellett. Letepert tüntetőt rugdalni, bilincsbe vertet ütni-verní – számomra is megengedhetlen, fölháborító és elítélendő.

Azt sem szeretem, ha a – meglehet – bűnös elkövetőt megfosztják az érdemi védekezés lehetőségétől, tisztességes eljáráshoz való jogától.

Történt egyszer, hogy eljárás indult egy fiatalember ellen – nevezzük talán Ábelnek – a Magyar Televízió székháza elleni bitangságok vádjával. Azt állították, részt vett az ostromban, rendőröket támadott meg és bántalmazott, a többi gazemberhez hasonlóan tört-zúzott, Túró Rudit lopott, és egyike volt azoknak, akik felgyújtották Baló György autóját, aki történetesen Morvai Krisztina férje.

Ábel nyugodt volt. Tudta, hogy semmi rosszat nem tett – módja sem lett volna rá, mert a tévé ostromakor Szegeden volt, nem Pesten. Ráadásul az ezt tanúsító autópálya-matricát és a nyugtát is eltette, ami azt bizonyította, hogy a saját bankkártyájával fizette ki az autópálya-díjat. Ennek ellenére ügyvédet fogadott – egy ilyen vádnak a fele sem tréfa! –, és ezt annak rendje és módja szerint be is jelentette a rendőrségen. Kihallgatásaira minden esetben időben hívták az ügyvédet is – egészen a nyomozás lezárásáig.

Ekkor ugyanis harcmódot váltott a rendőrség. A 2007. július 30-án reggel kilenc órakor kezdődő iratismertetésről az ügyvéd július 30-án kapott értesítést postán, Ábel pedig már július 31-én kézhez vehette az előző reggelre szóló invitálást!

Ábel ügyvédje ellenvetéssel élt: az iratismertetés célja az, hogy a gyanúsított és védője a nyomozás lezárása – vagyis az esetleges vádemelési javaslat elkészülte – előtt megismerhesse a beszerzett bizonyítékokat, és azokkal kapcsolatban észrevételeket, indítványokat tehessen.

Felhívhatja például a figyelmet arra, milyen bizonyítékok támasztják esetleg alá, hogy nem jogos a gyanúsítás.

Válaszként közölték velem, hogy szeptember 6-án a Fővárosi Főügyészség földszint 5. szám alatti helyiségében megtekinthetik az iratokat.

Megtekintették őket. Mármost azokat, amelyek ott voltak. Mert néhány irat *hiányzott*. Nem találták például a rendőröknek leadott autópálya-matricát és nyugtát, illetve azt a fotót, amelyen a nyomozók szerint Ábel látható, amint éppen felgyűjtja Baló autóját. Erről a fotóról a nagyítás után kiderült, hogy mégsem Ábelt ábrázolja. Hiányzott a nyolckötetes nyomozati iratsomó teljes VII. kötete is.

Mindezt szépen rögzítették a jegyzőkönyvben, amit a jelenlévő ügyészségi fogalmazó hölgy, dr. Széll Beatrix is aláírt.

Az ügyvéd újabb beadványban rögzítette tehát, hogy védencét nemcsak a nyomozás lezárása előtt kötelező iratismertetés jogától fosztották meg, s úgy adták át vádemelésre az ügyét, hogy nem reagálhatott a nyomozás adataira, de az ügyészségen is hiányos iratokat mutattak be neki.

A beadványra egy osztályvezető ügyész, bizonyos dr. Nagy Zita válaszolt. Tudatta az ügyvéddel, hogy már vádat emeltek Ábel ellen, ha tehát bármi hasfájása van, forduljon a bírósághoz. Azzal az aprósággal mit sem törődött, hogy a Be. előírja az iratismertetést, annak hiánya tehát súlyos törvénysértés. Majd közölte: „*észrevételével ellentétben a nyomozás iratainak VII. kötete is rendelkezésre állt az iratismertetés alkalmával*”.³⁶

No, most légy okos, Domokos! A Fővárosi Főügyészség egyik alkalmazottja, Széll Beatrix a gyanúsított és a védőügyvéd jelenlétében aláírja azt a jegyzőkönyvet, amely rögzíti, hogy az egyébként szabálytalan iratismertetéskor a VII. kötet hiányzik. Majd két héttel később a Fővárosi Főügyészség másik alkalmazottja, Nagy Zita kijelenti, hogy a VII. kötet márpedig ott volt.

Vajon mi a teendő ilyenkor? A Be. ugyanis nem tartalmaz értelmes rendelkezést ilyen értelmetlen esetre.

S bár történetünkben az Ábel név kétségkívül költött, maga a történet nagyon is igaz. Ügyszáma: Fővárosi Főügyészség NF 5471/2007.

A kifosztás törvényesen történt – a bíróságok szerint

„A Magyar Köztársaság bíróságai védik és biztosítják... a természetes személyek... jogait és törvényes érdekeit... A Magyar Köztársaságban... mindenkinek joga van ahhoz, hogy... valamely perben a jogait és kötelességeit... független és pártatlan bíróság igazságos... tárgyaláson bírálja el... A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági... döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.” (A Magyar Köztársaság Alkotmányának 50. és 57. §-a)

Kende Gábor nem rokonom, nem is azonos hasonló nevű fiammal, korábban nem ismertem őt, s önmagában a névrokonság kevés lenne ahhoz, hogy írjak a vele megesettekről. Történetét azonban több mint tanulságosnak vélem, mert segítségével megérthetjük, hogyan működött az igazi magyar vadkapitalizmusban a privatizáció, s mindezt hogyan kezelte a bíróság.

Ígéret szép szó...

A Mogürt valaha, a megboldogult szocializmusban az *ötven kiemelt* állami vállalat egyike, a *második* legnagyobb külkereskedelmi cég, vagyis igazi óriás volt, roppant vagyon és hatalom birtokosa. Az autó-behozatalból – évekig vártunk, hogy a csepeli szabadkikötő melletti Merkur-telepen átvehessük a delfínszürke Trabantot –, autóbusz-exportból és alkatrész-importból évi kilencmilliárd forintos forgalom származott; alaptőkéje 1991-es áron meghaladta a hárommilliárd forintot; adózás előtt eredménye 332 millió forintra rúgott. Egyszóval csemegének ígérkező privatizációs falatnak látszott.

Nem kisebb figura vetett hát rá szemet, mint a dúsgazdagnak ismert Horkai László, az Antall-kormánynak luxusautók sokaságát látszólag ingyen lízingelő Hunor-cégek tulajdonosa. Ám „kitört az Ybl Bank botránya, amelyben a Hunor-cégek neve nem a károsultak listáján szerepelt, meg a sajtó is egyre többet cikkezett Horkai László kifizetetlen adósságairól. Horkai úr nem tudott fizetni.”³⁷

A Mogürt főnökei, Csajbi Tibor elnök-vezérigazgató és helyettese, Lehel László önállóan folytatták hát az akciót, amelynek Csajbi így-úgy addig is részese volt.³⁸ Kilobbították, hogy az ÁVÜ 1992 őszén Horkai helyett elfogadja vevőként a Mogürt-dolgozók által megalakítandó MRP-(munkavállalói részvénytulajdonosi program) szervezetet. Az ÉS cikke szerint ebben némi félreértés is szerepet játszhatott: „Az ÁVÜ a Mogürt-vezetők kezdeményezése után nem sokkal úgy döntött, hogy a *munkavállalói* kivásárlást részesíti előnyben. (Rosszindulatú folyosói pletykák szerint a nyelveket nem beszélő külkereskedelmi vezető, Csajbi Tibor ÁVÜ-s tárgyalásai során összekeverte az akkor még újnak számító fogalmak: a »manager buy out«, illetve a munkavállalói részvénytulajdonosi program rövidítéseit, és MBO helyett rendre MRP-t mondott. Az ÁVÜ meg a későbbiekben már ragaszkodott az MRP-hez.)”³⁹

A munkavállalói kivásárlás feljogosította a vezetőket a nevezetes E-hitel igénybevételére, ami az akkoriban szokásos harminckét százalék helyett hétszázalékos kamatot, kétéves moratóriumot – vagyis türelmi időt, amely alatt nem kell megkezdeni a hitel visszafizetését – és nyolcéves futamidőt jelentett.

1993 februárjában az értékesítéssel megbízott ÁVÜ és a 331 Mogürt-dolgozó által létrehozott MRP-szervezet aláírta a privatizációs szerződést. A 2,6 milliárd forintnyi vagyont hatvanhat százalékos áron, 1,7 milliárd forintért vették meg. Az MRP-szervezet az összeg felét, 873 milliót E-hitelből, a másik felét készpénzzel vagy kárpótlási jeggyel fizette. A vagyon több mint kilencven százalékos tulajdoni hányadát a vezetők szerezték meg – az ÉS imént idézett, 1998-ban publikált tényfeltáró cikke szerint nem a saját vagyonukból. A maradékot a kevésbé leleményes dolgozók saját zsebből fizették.

A hatvanhat százalékos árfolyam alapján minden kárpótlási jeggyel befizetett forint megháromszorozódott. Főként a vezetőké. Maga a konstrukció a „törvényes lopás” egyik szimbóluma lett, melynek lényege az, hogy a menedzsment majdhogynem egy fitying nélkül, töredékáron szerezte meg a vállalatot, majd a cég későbbi nyereségéből visszafizette a vételre fordított hiteleket, tehát gyakorlatilag *ingyen* jutott ahhoz, ami aztán örök időkre az övé maradhatott.

A sikeres tranzakció után a sokmilliárdos vagyonban ülő főnököknek már nem volt szükségük sem az MRP-tagokra, sem a többi dolgozóra. Nekiálltak hát, hogy megszabaduljanak tőlük. A 638 alkalmazottból 1992 végén kirúgtak vagy száz embert, aztán „káeftésítettek” további csaknem kétszázat; a dolgozók száma '98-ban már nem érte el a húsz főt. Igaz, azt korrekten többször is megígérték, hogy névértéken kifizetik a dolgozói részvényeket, ha valaki elkerül a cégtől.

(...)

Megállapítási per, elsőfok

Kendéék előtt ekkorra nyilvánvalóvá vált, hogy a menedzsment már 1994-ben sem „átmenetileg” akarta „felfüggeszteni” a részvények visszavásárlását, hanem örök időre *be akarta szüntetni*, azaz egyszerűen becsapták az eltávolítandó dolgozókat.

Negyvenegy kisztrészes hát pertársaságot alapított, és 1999 júniusában úgynevezett megállapítási pert indított, amelyben egyrészt azt kérték, a bíróság állapítsa meg, hogy a dolgozói részvényekkel kapcsolatos igazgatói „ajánlás” egyszerű többséggel történő megszavazása törvénysértő; másrészt azt, hogy a bíróság mondja ki, a részvénytörvény alapján igenis fennáll a társaságnak a dolgozói részvények visszavásárlására irányuló kötelezettsége.

Az 1999-ben indított megállapítási per a Budai Központi Kerületi Bíróságon zajlott, amely kiküldte Kendéék keresetét a Mogürt vezetőinek – s ők nem tévóváztak. Azonnal új Rt.-alapszabályt szerkesztettek, amelyben azt írták, az Rt. '98 májusától *nem köteles* visszavásárolni a cégtől távozó dolgozók részvényeit, majd a hamisított, egy évvel korábbra, pontosabban '98. június 26-ra datált alapszabályt tüstént átvételi pecséten érkezettették a cégbíróságra.

A cégbíróság a társaságot szeptemberben hiánypótlásra szólította fel, aminek a társaság hamar eleget tett. 1999. október 18-án a módosított alapszabályt – amelyben bent hagyták a *belekevert, hamis* szövegrészt – ismét benyújtották a cégbíróságon. A dátumot ekkor a hasonlóan *hamis* '98. szeptember 21-ére módosították.

Az elnök-vezérigazgató és a vállalati jogtanácsos ezt a példányt is az aláírásával hitelesítette, előírászerűen szignálta – mindketten a hamis keltezés mellett és alatt.

A perben megtörtént, amire az alperes jogászai előre készültek. A bírónő az utolsó előtti tárgyaláson elrendelte, hogy az alperes nyújtsa be az alapszabályt, mivel szerinte „másodfokon bizonyára szükség lesz rá”.

Kende, aki a per során a bíróságot írásban és szóban egyaránt többször tájékoztatta arról, hogy az alapszabály a 2000. január 11-ei módosításig semmiféle rendelkezést nem tartalmazott a dolgozói részvényekről, élt a gyanúval, hogy a Mogürt jogászai talán egy még hatályba sem lépett alapszabályt kívánnak benyújtani a jogilag pontatlan felszólításra, ezért szót kért:

„Kérem, hogy a tisztelt bíróság ne csak a mostani alapszabályt, hanem a *korábbit* is kérje be, hiszen a néhány napja megszavazott *előtti* alapszabály még nem rendelkezett a dolgozói részvényekről!” A bírónő az alperes jogtanácsosa felé fordult, aki helybenhagyóan bólintott. Ezután a bírónő így szólt:

„A felperesi álláspont szerint az alperesnek azt az alapszabályt kellene becsatolnia, amely a jogvita kezdetén volt hatályban, tehát nem a 2000. január 11-én kelt, még nem joghatályos. Kihirdetem a 2. számú végzést: A bíróság a mai tárgyalást elhalasztja, és felhívja az alperest, hogy mind a jelenlegi, mind az előző alapszabályt csatolja be.”⁴⁰

Így hát az alperes jogászai mosolyogva a hatályba még nem lépett alapszabály mellett a cégbíróság által ekkorra hatályba léptetett, hamis alapszabályt is megküldték a bíróságnak, mely – szerintük – azt bizonyítja, hogy vételi kötelezettségük régen megszűnt. Az persze eszükbe sem jutott, hogy a felperesnek, Kendééknek is elküldjék az alapszabályt, Jákó Emma bírónő pedig nem tartotta fontosnak, hogy kézbesítse nekik.

A bírónő a 2000. február 15-ei tárgyaláson ismertette, hogy a Mogürt megküldte a kért alapszabályt, mire Kende Gábor azonnal közölte, hogy ők nem kapták meg. A bírónő megkérte alperes képviselőjét, hogy az alapszabályokat adja át a felperesnek, de a jogi képviselő széttárta a karját: ő is csupán egyetlen példánnyal rendelkezik, azt pedig nem kívánja átadni.

– Akkor pótlólag elküldik a felpereseknek? – fordult a bírónő az alperes jogi képviselőjéhez.

– Természetesen, elküldjük nekik – ígérte mosolyogva a jogtanácsos. Mosolygott, mert tudta, mi következik. Nem volt már semmilyen bizonyítási indítvány, tehát az történt, amire számított: a bírónő *berekesztette* a tárgyalást, vagyis a bizonyítási eljárást befejezettnak nyilvánította.

Az alperes Mogürt ezután – a felpereseket ismét kihagyva, kizárólag a bíróság részére, ismét egyetlen példányban – benyújtott egy újabb iratot, amelyben arra kérte a bíróságot, hogy bölcs döntését a hatályos alapszabályi előírás szerint hozza meg. Biztosra akartak menni.

Kende Gábor nem jogász – fogalma nem volt róla, mi a jelentősége annak, ha egy tárgyalást berekesztenek. Meg volt róla győződve, hogy ismeri a jogszerű alapszabályt, és arról is, hogy a bírónő is tudja, az *nem tartalmaz* rendelkezést a dolgozói részvényekről – hiszen eddig az egész per erről szólt. Az meg sem fordult a fejében, hogy a bírónő előtt esetleg *más* szöveg van, mint amit ő ismer. Mivel az utóbbi évek minden közgyűlésén jelen volt, úgy hitte, az alapszabály minden módosítását pontosan ismeri – bár a cégbíróságra nem járt be, hogy az adatokat ellenőrizze. Arról nem tudott, hogy az alperes a háta mögött a „hatályos alapszabályi rendelkezésnek megfelelő” ítéletet kér a bíróságtól – egy olyan iratban, amit meg sem kapott.

– Február 23-án, 10 órakor találkozunk! – jelentette be a bírónő. Mindenki fölszedelőzködött, és megnyugodva távozott.

2000. február 23-án aztán beütött a ménkü: a bírónő a felperes által küldött, hamis adatokat tartalmazó alapszabályra hivatkozva *elutasította* Kendéék keresetét mondván, az alapszabály szerint a cég *nem köteles* visszavenni a dolgozói részvényeket. Pontosabban: „*az alperes az eredetileg 1991. október 31-én kelt alapszabályát az 1997. évi CXLIV. törvény hatálybalépése után 1998. szeptember 21-én módosította,⁴¹ és szabályozta a dolgozói részvényekre vonatkozó előírást... Az alperes által csatolt alapszabály kimondja, hogy munkaviszony megszűnése után a volt dolgozók a dolgozói részvényeiket megtarthatják... Mivel a jelen esetben az átruházásról rendelkezik az alapszabály, így annak rendelkezéseit kell alkalmazni.*”⁴²

Vagyis az ítélet az 1998. szeptember 21-ei – hamis! – dátummal jelzett módosítás szövegén alapult – és ennek a történetben később még jelentősége lesz.

(...)

Megállapítási per, másodfok

Kendéék természetesen fellebbeztek. Arra hivatkoztak, hogy a bíróság nem küldte meg nekik azt az alapszabályt, amelyen az ítélet alapul, s amelyről ők fel sem tétéleztek, hogy hamis. Ismételten arra hivatkoztak, hogy munkaviszonyuk megszűnésekor rájuk nem az alapszabály, hanem a perben csatolt részvény-elidegenítési szabályozás vonatkozott; ismét kifejtették, hogy a bíróság nem vizsgálta a felperes által benyújtott számtalan bizonyítékot, és már itt kiemelten panaszolták, hogy ügyükben a bíróság úgy hozta meg a döntést, hogy keresetüket egyáltalán *nem vizsgálta*.

Ám a másodfokú ítéletet meghozó Fővárosi Bíróság szerint mindez nem számított. Csepinszky Andrea, Hóbl Katalin és Takácsné Kükáló Judit bírók a Kendéék keresetét elutasító döntésüket⁴³ arra alapozták, hogy Kendéék nem indíthattak volna megállapítási pert, mert annak feltételei nem álltak fenn.

Vagyis azzal, hogy *egészen más indokkal* utasították el Kende Gábor keresetét, mint az elsőfok – korrigálták a szerintük elsőfokon elkövetett bírósági szakmai hibát. Az elsőfokú ítéletet mégsem helyezték hatályon kívül, az előző bíróságot mégsem utasították új eljárásra – amint ez ilyen esetben kötelező –, hanem érdemben helyesnek nevezték, és hatályában megerősítették azt az ítéletet, amely kimondta, hogy a Mogürt nem köteles visszavásárolni a dolgozói részvényeket. Pedig akkor már ők is tudták, hogy az ítélet egy hamis dokumentum

hamis előírásán alapult. Azzal egyáltalán nem foglalkoztak, hogy az elsőfokú bíróság nem gondoskodott arról, hogy a felperesek is megismerhessék az ítélet alapját képező iratot. Pedig kötelesek lettek volna ezzel is foglalkozni, hiszen a fellebbezés – több, ugyancsak figyelmen kívül hagyott tény mellett – erre is hivatkozott.

Képtelen helyzet állt elő. Az elsőfokú bíróság a hamisított irat alapján arra a következtetésre jut, hogy Kendééknek nincs igazuk. Ezután a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben helyesnek nevezi, és helyben hagyja, de egészen más indokkal, anélkül, hogy az ügy fellebbezésben kritizált lényegét vizsgálná. Vagyis a másodfokú ítélet, amikor kimondta, hogy a felperesek nem is indíthattak volna ilyen keresetet, *teljesen másról* döntött, mint amiről a fellebbezés szólt.

Vagyis semmibe vették az alkotmány előírását, miszerint a jogviták elbírálásával szemben jogorvoslatnak van helye. Esetünkben valójában *egymás után két elsőfokú eljárás* zajlott, két elsőfokú ítélet született (akkor is, ha a másodikat felsőbb bíróság hozta meg; hiszen olyan tárgyban döntöttek, amit az elsőfok *nem* bírált el).

Ráadásul a Fővárosi Bíróság másodfokon ítélező bírái úgy döntöttek, móresre tanítják a kispénzüeket, s végképp elveszik a kedvüket a pereskedéstől. Csupán annyit tettek, hogy megváltoztatták az elsőfokon kiszabott illetékfizetési rendelkezés egyetlen szavát: a felpereseket arra kötelezték, hogy ne „egyetemlegesen”, hanem „egyenként” fizessék meg a perköltséget. Apró módosítás – nagy ár! Mármost a felpereseknek. Akiknek ezek után nem együtt, *egyszer* kellett illetéket (a megállapítási keresetre a törvényben meghatározott teljes összeget) fizetni, hanem *külön-külön* mindannyiuknak. Hiába tájékoztatta az elsőfokú bíróság a per megindulása előtt ennek éppen az ellenkezőjéről a pertársaságot. Természetesen az alperes számára is mindenkinek külön-külön kellett megtéríteni a perköltséget, noha a törvény nem ezt írja elő. Jogtalanság történt, csak hogy másodfokú ítélet ellen fellebbezésnek *helye nincs*, ráadásul rendkívüli jogorvoslattal *sem* élhettek, mivel a megállapítás az illetékre vonatkozott.

(...)

Ez már maga az örület. A felülvizsgálati kérelmet elbíráló egyesbíró semmi kivetnivalót nem talált abban, hogy a másodfokú bíróság eljárása ebben a perben is két elsőfokú eljárást eredményezett, mint ahogy abban sem, hogy a társasági szabályozásra alapuló keresetet mindkét bírósági szint tökéletesen figyelmen kívül hagyta. Sőt. A fenti, különösen törvényt sértő eljárást a felülvizsgálatról döntő bíró *maga is követte*. Nem bíbelődött azzal, hogy a felülvizsgálati kérelemben leírtakról véleményt alkosson. Vezekényi Ursula a már jól ismert – és minden felperesi beadványban ismételtlen panaszolt – eljárást választotta: *vadonatúj indokot* keresett – és talált! – az elutasításhoz. Kijelentette, igaz ugyan, hogy a Gt. előírása vételi kötelezettséget jelent, ám mivel a Mogürtnek nincs alaptőkéen felüli vagyona, nem köteles teljesíteni azt, ami egyébként a kötelessége lett volna: hogy visszavegye egy volt dolgozó részvényeit. Aztán, talán önmaga megnyugtatására azt is közölte, felperes nem bizonyította, hogy alperes rendelkezett alaptőkéen felüli vagyonnal, így a bizonyítatlanság terheit neki kell viselnie.

Nos, ez a vadonatúj magyarázat *sem igaz*, de mit számít az, a felülvizsgálati kérelem elutasítása miatt már úgysem lehet fellebbezni. Nem igaz először is azért, mert a törvényes kötelezettség teljesítéséhez egyáltalán nem feltétel az alaptőke feletti vagyon megléte, s a törvény sem tartalmaz ilyesmit. Ezt egy másik bíróság már korábban megállapította, és az ítéletet a Bírósági Határozatok között közzé is tették.⁴⁴ De még ha igaz lenne is, a felperesnek akkor sem kellett volna bizonyítania, hogy a cégnek volt alaptőkéen felüli

vagyona, amikor Kende munkaviszonya megszűnt, tehát amikor a cég vételi kötelezettsége keletkezett, mert ezt maga az alperes Mogürt ismerte el a per során.

Igaz, ehhez *el kellett volna olvasni* azt a (2002. április 9-ei) tárgyalási jegyzőkönyvet, amelynek 2. oldalán, a 6. bekezdésben szerepel a cég elismerő nyilatkozata, miszerint akkoriban igenis *volt* a peres követelést meghaladó mértékű, alaptőkéen felüli vagyona. A törvény szerint egyébként sem Kende, hanem az alperes kötelessége lenne a bizonyítás, a bizonyítatlanság terhét törvényesen nem lehetne a felperes terhére róni. S hogy a Mogürt szándékossága nem bizonyított? Ilyet valóban csak az írhat le, aki az iratok döntő többségét *egyáltalán nem olvasta*.

(...)

Agyrém az egész ügy. A megállapítási perben az eredeti kereseti kérelemben ugye azt kérték, a bíróság mondja ki, hogy az alperes köteles betartani saját ígéreteit és saját részvény-elidegenítési szabályzatát.

Az elsőfokon eljáró BKKB ítéletében megállapította, hogy a Gt. ugyan előírta a visszavásárlást, ám az időközben módosított alapszabály az időközben megváltozott Gt. előírásaira utalt, ezért a kötelezésre már nincs mód.

A másodfokon eljáró Fővárosi Bíróság megállapította, hogy alperes a régi Gt. szerint sem lett volna köteles a dolgozói részvények visszavásárlására.

A felülvizsgálati kérelmet azzal utasították el, hogy a Gt. kötelezte ugyan alperest a részvények visszavásárlására, de alperes e kötelességének mégsem volt köteles eleget tenni, mert nem volt alaptőkéen felüli vagyona. A keresetben kért ténybeli és jogi alapot egyetlen bírósági szint sem vizsgálta.

Vagyis annyiban igaza volt Tőkés Géza bírónak, hogy a keresetet valóban mindkét bíróság elutasította, de *nem* a keresetben kért jogi és ténybeli alapon – azt meg sem vizsgálták. Tehát nem állíthatta volna azt, hogy a keresetet jogerősen elutasították, ezért a keresetet „ítélt dologként” nem lehet ismételtén bíróság elé terjeszteni.

A Legfelsőbb Bíróság elutasító döntése ezek szerint azt jelenti, hogy a Bírósági Határozatokban valahogy így lehetne közzé tenni az esetet: BH 2005. évi XY: *„Ha a munkáltató a szabályzatában meghatározott feltételekkel és esedékességgel kötelezettséget vállalt az általa kibocsátott értékpapír visszavásárlására, ez olyan kötelezettségvállalás, amelynek alapján az érintettek nem tarthatnak igényt a visszavásárlásra.”*

Még egyszerűbben – a valamivel nehezebb felfogásúak számára – azt is mondhatnánk: *„Aki a részvényeket köteles visszavenni, az nem köteles visszavenni a részvényeket”*. Ez után már csak kis lépés választja el a magyar igazságszolgáltatást attól, hogy kimondja: *„aki kötelezett valamire, az nem köteles azt megtenni”*.

(...)

Ami nyilvános, az néha nem nyilvános

2007. december elején nagy murira készült a Feketesas utca publikuma. A Fővárosi Ítéltáblán vérszagra gyűlt az éji vad: az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) személyiségi jogi pert indított Orbán Viktor Fidesz-elnök ellen, ráadásul Orbán képviselőt a „liberális” Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet vállalta.

A folyosón alig lehetett mozdulni a rengeteg kamerától, mikrofon-belógató rúdtól, fotomasinától és újságírótól. A tévések azt hitték, a nemzet virtuális és spirituális örökös miniszterelnöke végre megtisztelti jelenlétével a saját perét, de nem így történt.

Az Index így tudósított a helyszínről: „... a tévéseknek a bírósági riport műfaját sem volt lehetőségük megújítani. Dr. Sággy Mária tanácsvezető bíró első döbbenetében még majdnem elindult keresni egy nagyobb tárgyalót, de aztán két perc alatt eljutott odáig, hogy se hang-, se képfelvétel nem készülhet, és indokolni sem volt hajlandó. A tévés újságíró pedig „Kitört a demokrácia! Nem vagyunk tárgyalóképesek!” és hasonló megjegyzések keretében elhagyták a termet.

A bírónőt annyira felbosszantotta a sajtó, hogy még az iratizmertetést is megszakította, amikor a szalagfüggöny résein keresztül észrevette, hogy odakinn, az ítélőtábla épületének oldalában az operatőrök kínjukban veszik az ablakot, amely mögött ott a tárgyalás, melyről ők nem tudnak anyagot készíteni.

A bírónő el is küldte a gépirónőt a biztonsági emberekhez, távolítsák el őket onnan is, a függönyt pedig húzzuk be teljesen. A tollal és papírral dolgozóknak pedig kifakadt, hogy „Én szégyellem magam Önök miatt! Olvassák el a sajtótörvényt!”⁴⁵

Ezzel kapcsolatban mindössze két tényt közölnék az olvasóval.

Először: a sajtótörvény egyetlen árva szót sem tartalmaz arról, hogy a sajtó – kamerával, fényképezőgéppel vagy anélkül – részt vehet-e bírósági tárgyalásokon vagy sem. A bírósági tárgyalás kifejezés egyáltalán nem szerepel az 1986-os törvényben.

Vagyis ha a Feketesas utcában randalírozó – jobban mondva tudósítani szándékozó – újságírók eleget tettek volna Sággy Mária bírónő dörgedelmének, és ott helyben elolvassák a sajtótörvényt, nem értették volna meg, miért nem végezhetik a munkájukat.

Másodszor: mind az alperes, mind a felperes kijelentette, hozzájárul a kép- és hangfelvétel készítéséhez.

(...)

Az esettel kapcsolatban két kérdéskört érdemes vizsgálni: a nyilvánosság kezelését, illetve az ítélet tartalmát.

A tárgyalás utáni tudósítások és az első tiltakozások egyaránt azt nehezményezték, hogy máig hatályban van az az 1986-os igazságügyi miniszteri rendelet („a bírósági tárgyaláson felvételt készíteni csak az eljáró tanács elnökének engedélyével szabad”), amely valóban a bíróra bízta az elektronikus nyilvánosság lehetővé tételét vagy korlátozását. Vagyis Sággy Mária látszólag megtehetette, hogy kitiltja a kamerákat a tárgyalásról. Ráadásul Lomnici Zoltán, a Legfelsőbb Bíróság és az OIT volt elnöke a fenti rendeletre hivatkozva rámutatott: „egy jogszabályt a bíró addig alkalmazhat, illetve addig kell alkalmaznia, amíg az hatályban van”.⁴⁶

Ezzel az érveléssel nincs nagy baj – ha nem jogász állít ilyesmit. Ám ha jogvégzett ember érvel így, azt kell feltételeznünk, hogy az illető nincs tisztában a jogforrási hierarchia vagy a nyilvánosság mibenlétével.

A Magyar Köztársaságban a jogforrási hierarchia szerint első az alkotmány, majd a törvények következnek, végül a rendeletek. A bírósági tárgyalások nyilvánosságáról két törvény is szól. A Polgári perrendtartási törvény – hiszen az IRM és Orbán Viktor között polgári per zajlott – 5. §-ának (1) bekezdése szerint „A bíróság – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a felek közötti jogvitát nyilvános tárgyaláson bírálja el”. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 12. §-ának (1) bekezdése szerint „A bíróság tárgyalása – ha törvény kivételt nem tesz – nyilvános”.

Egyik törvény sem azt állítja tehát, hogy a bírósági tárgyalások nyilvánosak, hacsak egy *miniszeri rendelet* kivételt nem tesz, hanem azt: ha *törvény* kivételt nem tesz. Márpedig törvény nem tesz kivételt, olyat legalábbis nem, amelyre az ítéletábrá bírójá hivatkozhatna.

Ami a nyilvánosság kezelését és mibenlétét illeti, egyes bírók tetszésük szerint szűkítik a nyilvánosság fogalmát. Szerintem az a tévés újságíró, aki kamera nélkül jelenik meg egy tárgyaláson, olyan, mintha ott sem lenne. Az a rádióriporter, aki nem kapcsolhatja be a diktafonját, nem készíthet a szakma szabályai szerinti tudósítást. A nyilvánosságból nem barkácsolhatnak a jogalkalmazók szabadon afféle „félíg még szűz, de kicsit már terhes” nőalakot. Nyilvánosság vagy van, vagy nincs.

Én úgy vélem, a vizsgált esetben korlátozták a nyilvánosságot, több bíró szerint viszont ez nincs így. Ők azt állítják, ha az újságírókat nem, csupán kamerákat és mikrofonjaikat tiltják ki egy tárgyalásról – mint ahogy az esetünkben is történt –, akkor a tárgyalás voltaképpen nyilvános mindössze a kép- és hangrögzítést tiltott.

Tény, hogy egyetlen törvény sem mondja ki, hogy a nyilvánosság követelménye feltétlenül magában foglalja a mikrofonok és kamerák használatának jogát, ami kétféle jogértelmezést tesz lehetővé. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy az a miniszeri rendelet, amire Lomnici Zoltán hivatkozott, de jure nem létezik, vagyis hivatkozni sem kellene rá. A volt főbíró azt állította ő a teljes nyilvánosság híve, és rég hatályon kívül kellett volna helyezni az ominózus miniszeri rendeletet. Ám ami jogilag nincs, azt nem fontos hatályon kívül helyezni, legfeljebb kodifikációs szépészeti okból. Jobban járnánk, ha a Legfelsőbb Bíróság és az OIT inkább a munkáját végezné, és gondoskodna róla, hogy a bírók a törvényt tartsák be, és ne a törvénynek ellentmondó incifinci rendeletecskéket.

Persze az IRM is elárulhatná, ugyan mire vár – a minisztériumot ugyanis már több ízben (legutóbb 2004 decemberében) felkérték hivatalosan, hogy helyezze végre hatályon kívül az értelmetlen és fölösleges rendeletet.

Az ítélet tartalmával szemben hasonló súlyú érvek vethetők fel.

A tényállás egyszerű. Orbán Viktor egy interjúban kijelentette, hogy „*a rendőrség 2006. október 23-án politikai utasításra hajtott végre brutális akciókat saját polgáraival szemben*”. Az IRM (ami a rendőrség minisztériuma is) szerint Orbán Viktor megsértette a minisztérium személyiségi jogait, jó hírnevét. Az IRM szerint a véleménynyilvánítás szabadsága nem lehet parttalan, a személyiségi jogi védelem a minisztériumot is megilleti.

Az alperes Orbán Viktor jogi képviselője az elsőfokú eljárásban arra hivatkozott, hogy az elhangzottak nem minősülnek tényállításnak, csupán véleménynek.

A bíróságok első- és másodfokon egyaránt helyt adtak az alperes érvelésének. Sággy Mária tanácsa azt viszont már nem magyarázta meg, mi alapján minősítette tényállításnak, nem pedig véleménynek Kovács László volt MSZP-elnök kijelentését, aki az Orbán-kormány idején a korrupció-gyanús ügyek sorozatos ügyészégi lezárását így kommentálta: „*az ügyesség nem bűnüldözéssel, hanem bűnpártolással foglalkozik*”.

Az sem világos, miért tekintették tényállításnak és nem véleménynek a Thürmer-féle Munkáspárt kijelentését, miszerint „*érthetetlen, hogy egy országos politikai párt demokratikus működését megkérdőjelező beadványban hogyan lehetett alig egy óra alatt, tanúk meghallgatása és bizonyítékok érdemi vizsgálata nélkül, ítéletet hozni... Az ügyben politikai ítélet született, amelyhez hasonlót az elmúlt 16 évben egyetlen politikai párt esetében sem hozott magyar bíróság*”. Az ítélet ráadásul nem polgári jogi perben, hanem büntető ügyben, rágalmozás címén született.

Ebben a kérdésben Hanák András véleményével értek egyet, aki azt állítja, „... *A strasbourgi Európai Emberi Jogi Bíróság az ilyen... tényállítás köntösébe bújtatott véleményt vagy vélemény köntösébe bújtatott tényállítást többnyire véleményként értékeli, hogy ezzel a közszereplőket ért bírálattal szemben védje a sajtót vagy az egyszerű polgárt. Természetesen*

*retorikailag más helyzet az, ha az ország volt miniszterelnöke áll elő egy vélemény köntösébe bújtatott tényállítással. Az ország egyik legnagyobb kutyája szájából másként szól az ilyesféle vélekedés, mintha egy olyan politikai alkutya tenné, mint jómagam.*⁴⁷

Van azonban ennél sokkal nagyobb baj is ezzel a verdikttel. Az ítélet ugyanis abból a – szerintem hamis – alaptételből indul ki, hogy egy közhatalmi szervnek – egy minisztériumnak, a rendőrségnek, az ügyészségnek vagy a bíróságnak – ugyanolyan személyiségi jogai vannak, mint bármelyikünknek, tehát a véleménynyilvánítás szabadsága például egy minisztériumot kritizáló vélemény esetén is korlátozható.

Schiffer András, a TASZ ügyvédje – miközben az elsőfokú, az IRM keresetét elutasító ítélet helybenhagyását kérte – arra tett indítványt, hogy az ítélet indokolását változtassa meg Sággy Mária másodfokú tanácsa. Schiffer András szerint a személyiségi jogi védelmet a természetes személyek mellett egyes jogi személyekre, például vállalatokra is alkalmazni lehet – de közhatalmi szervek esetében ez a fogalom értelmezhetetlen. Hiszen a politikai vita lényege veszne el, ha egy közhatalmi szervnek nem lenne kötelessége eltérni a megítélését negatívan befolyásoló kritikákat.

A másodfokú bíróság azonban nem tett különbséget közhatalmi szervezet és magánszemélyek között becsületet és jó hírnevet illető személyiségi jogi ügyekben. Nem mert kimondani – talán nem is igen értette –, hogy azért kellene elutasítani az IRM keresetét, mert egy közhatalmi szerv kritikája – hiába éles, bántó vagy akár igazságtalan – a normális, demokratikus államélet természetes velejárója. Inkább arra a gyáva álláspontra helyezkedett, hogy Orbán Viktor nem tényt állított, csupán véleményt mondott.

Ennél az is jobb lett volna, ha inkább azt jelentik ki: Orbán Vikornak ebben az esetben igaza volt.

Januári idézés – októberre

A bírósági tárgyalások „kitűzésének” általam ismert eddigi rekordere Takácsné dr. Kükáló Judit, a Fővárosi Bíróság 53. számú polgári tanácsának elnöke. Másodfokú eljárásban kellett fellebbezési tárgyalást tartania, s ezt a következőképpen teljesítette.

A fellebbezési iratokat 2006. december 19-én kapta meg. A tárgyalást 2007. január 2-án tűzte ki – 2007. október 31-ére.⁴⁸

Nyolchónapos időtartamról (szintén a Fővárosi Bíróságon) már hallottunk, kilenc és fél, majdnem tízhónaposról még nem. Márpedig a Pp. 125. § (3) bekezdése értelmében „A tárgyalást... úgy kell kitűzni, hogy az első tárgyalási nap a keresetlevélnek a bírósághoz érkezését követően legkésőbb négy hónapon belül megtartható legyen.” Nem tíz hónapon: négy hónapon belül. Ráadásul a négy hónapot az iratok beérkezésétől kell számítani, ez esetben tehát nem január 2-ától, hanem december 19-étől.

Lehetséges, hogy a jövőben a magyar bíróságokon szocialista munkaverseny indul, ki képes lefőzni Kükálló Juditot?

A felperes március 7-én beadott egy „kifogás az eljárás elhúzódása miatt” című reklamációt, amit a polgári perrendtartás lehetővé tesz. Választ 2007 májusában kapott a Fővárosi Ítéltáblától – újabb törvénysértéssel, a perrendtartásban előírt tizenöt napos elbírálási határidőt itt is megszegve –, amely „a felperesek eljárás elhúzódása miatti kifogását elutasítja”. Méghozzá a következő nyakatekert indokolással. „Ha az eljáró bíróság a tárgyalásra határnapot tűzött, az ügy továbbviteléhez szükséges intézkedést már nem kell tenni. Az ügyben eljáró bíróság tárgyaláskitűzési lehetőségének vizsgálatára, a tárgyalás

időpontjának előrehozatalára, illetőleg ennek előírására pedig a kifogást elbíráló bíróság nem rendelkezik törvényi felhatalmazással. (Ez itt egzakt hazugság, a bíróság igenis rendelkezik ilyen felhatalmazással, sőt, ilyen esetben éppen ez a dolga – K. P.) A tárgyalás időpontjának meghatározása egy adott eljáró tanács vonatkozásában kizárólag igazgatási intézkedéssel – soronkívüliség elrendelésével – befolyásolható, a Pp. szabályai alapján ilyen intézkedés nem hozható. (Vajh mi történt volna, ha az ítélőtábla bírói elolvassák a Pp. 114/B. § (4) bekezdését, miszerint: „ha a kifogást elbíráló bíróság a kifogásban foglaltaknak helyt ad, a mulasztó bíróságot határidő tűzésével... az ügy továbbviteléhez szükséges intézkedés megtételére... vagy pedig az adott ügyben leghatékonyabb intézkedés foganatosítására hívja fel”? Kiderült volna, hogy nem írhatnak le ilyesmit? – K. P.) Minderre figyelemmel a tárgyalás négy hónapon belüli megtartására vonatkozó törvényi követelmény érvényesülésének elmaradása a Pp. 114/A. §-a szerinti kifogással nem támadható.”⁴⁹ Nos, itt aztán végképp megáll az ész. A Fővárosi Ítélőtábla három szakbírója – Tölg-Molnár László elnök, Hóbl Katalin és Madarász Anna – szerint az, ha kedves kollégájuk, Kükálló Judit a Pp. szabálya ellenére nem tűzi ki négy hónapon belüli időpontra a tárgyalást, nem támadható a Pp. 114/A. § szerinti kifogással – dacára annak, hogy a 114/A § éppen azt mondja ki, hogy támadható.

Ha rosszindulatú lennék, megkérdezném: – Tessék mondani, egészen biztos, hogy mindenki tud itt olvasni?

Pedig a hasonló bírósági döntések egyáltalán nem példátlanok. Kovaliczky Ágota, a Fővárosi Bíróság bírónője majdnem megdöntötte a fenti rekordot, ám a maga kilenc és fél hónapos kitűzésével végül alulmaradt a versengésben. Ő 2007. július 11-én hozott végzést, s abban 2008. március 25-ére sikerült összehívnia az első tárgyalást.⁵⁰

A felperes ügyvédje a dühtől tájékozva előterjesztette az „eljárás elhúzódása miatti kifogást”. Hiszen aki képes elolvasni a Pp. 125. § (3) bekezdését (lásd korábban), az nem tehet mást, mint amit a Pp. előír, vagyis „a mulasztó bíróságot felhívja az ügy továbbviteléhez szükséges intézkedés megtételére”.

Kovaliczky bírónő a kifogást azzal a tájékoztatással terjesztette fel az ítélőtáblához, hogy neki, szegénynek, a kétszáznegyven folyamatban lévő ügye nem tette lehetővé az előírt határidőn belüli kitűzést. Ez bizonyára így igaz.

Ezért a Fővárosi Ítélőtábla megértőnek mutatkozott. S hogy az ügyvédnek is elvegyék a kedvét az okvetetlenkedéstől, a tábla már ismert három bírója, Tölg-Molnár László elnök, Hóbl Katalin és Madarász Anna mutatós magyarázatot adott. Azzal utasították el a kifogást, hogy az „*elmulasztott eljárási cselekményt feltételez, amelynek elvégzésére a kifogást elbíráló bíróság a mulasztó bíróságot kötelezheti. Jelen esetben az eljáró bíróság tárgyalási határnapot tűzött ki, így az ügy továbbviteléhez további intézkedés nem szükséges. A Pp. 125. § (3) bekezdésében írt négy hónapon belüli időpont nem minősül az eljárási cselekmény elvégzésére megadott törvényi határidőnek.*”⁵¹

Ilyenkor az ember tanulatlan fia csak üldögél a monitor előtt, és komolyan elbizonytalanodik: vajh milyen szöveget is olvas? Valóban a Fővárosi Ítélőtábla három szakbírójának – öt év egyetemmel, három év joggyakorlattal, bírói szakvizsgával, szép előmenetellel – végzését, amelyben nem tartják eljárási cselekménynek, hogy kollégájuk tárgyalást tűz ki? Sőt: a Pp. egzaktan előírt négy hónapos határidejét sem tartják „*az eljárási cselekmény elvégzésére megadott törvényi határidőnek*”?

Búcsúzóul ezt írja a három ítélőtáblai szakbíró: „*Jelen esetben az eljáró bíró indokát adta a későbbi határnapnak. Ennél fogva a benyújtott kifogás nem alapos. Ezért az ítélőtábla a felperes eljárás elhúzódása miatti kifogását elutasította.*”

Igazuk van! Arra azért kíváncsi lennék, mi történne, ha valamelyikünk a saját perében elmulasztana egy bíróság által szabott határidőt, s emiatt elveszítené a pert – aztán beadna egy

papírt, amiben megmagyarázná, hogy azért nem tartotta be a határidőt, mert módfelett elfoglalt volt. Ugye azt is akceptálják majd a bíróságok? Mert ha nem, akkor a fenti döntéseket csak egyféleképpen kommentálhatjuk: a Fővárosi Ítéltáblának szokásává vált végzésben rögzíteni, hogy a törvény, például a Pp. – tisztesség ne essék szolván – le van... ejtve.

Szikinger

Szikinger István furcsa ember. Sok évvel ezelőtt megfontolt, higgadt szavú alkotmányjogi szakértőként penderült a közvélemény elé, ám hamarosan kiderült, a Rendőrtiszti Főiskolán tanít, amely nem tudományos eredményeiről vagy az emberi jogok melletti harcos kiállásáról ismert. Szikinger ugyanakkor valamennyi nyilvános szereplésén az emberi jogok védelmezőjeként lépett fel, többek között az irtózatosan gyakori hatósági erőszakkal, rendőri visszaélésekkel szemben. Az oktatás mellett ügyvédkedett is: rendre az üldözöttek, cigányok, rendőröktől megverték mellett állt ki.

Ez temérdek rendőrfőnöknek csípte a szemét. Nem csoda hát, hogy Szikinger rendőroktatói karrierje megpecsételődött, amikor néhányszor rendőrállamról cikkezett.

A döntő fordulatot valószínűleg az jelentette, amikor elvállalta a Pintér Sándorral is összetűzésbe keveredett Tasnádi Péter védelmét. Tasnádi ügyében Szikingert éppen a rendőri magatartás háborította föl, azért döntött úgy, hogy szerepet vállal a perben. Amikor ugyanis a nyomozás során megdőlt egy Tasnádi elleni vád, mindig ugyanaz történt: Tasnádit bent tartották, nem engedték ki, s nekigyürköztek, hogy új vádat eszközöljenek össze ellene. Ha ez sem sikerült, kérték az előzetes letartóztatás meghosszabbítását, majd újabb vád miatt kezdtek el nyomozni a „szupermaffiózóval” szemben. Az a tény, hogy soha, egyetlen eljárásban sem sikerült bizonyítaniuk a „bűnszervezetben elkövetés” tényét, nemigen zavarta a rendőrséget, hajtottak tovább szorgosan.

Már a hír, hogy Szikinger Tasnádi védőügyvédje lesz, kiverte a biztosítékot. Pintér Sándor akkori belügyminiszter a Rendőrtiszti Főiskolán tartott beszédében kijelentette: „Nem lehet valaki egyszerre nyúl és vadász, aki szervezett bűnözőt véd, az nem taníthat az intézményben!”. Ezután Szikingert – persze létszámcsökkentésre hivatkozva – úgy rúgták ki a főiskoláról, hogy a lába sem érte a földet. Pedig Tasnádiról akkor még nem mondta ki jogerős bírói ítélet, hogy bűnös bűnszervezetben elkövetett bűncselekményben, hiszen akkor emeltek ellene vádat. Egyébként ilyen ítélet azóta sem született. Ennyit az ártatlanság vélelmének magyarországi rendőrzetói felfogásáról.

Szikinger viszont ügyvédként sikeresen dolgozott tovább. Ha hívták, továbbra is szívesen nyilatkozott lapoknak, a rádióban, tévében is elmondta a véleményét kiállt az emberi jogok mellett.

(...)

Petőfi Attila, az Életvédelmi Osztály vezetője este hét körül fölhívta Szikingert a mobilján, s megkérdezte tőle, be tudna-e menni a rendőrségre, azonnal.

– Persze, itt vagyok a közelben, húsz perc alatt odaérek – felelte az ügyvéd. Tudta, hogy ügyfelét aznap délután kettőre beidézték. Ám hamarosan kiderült, a rendőrségen nem védőügyvédként lesz rá szükség.

– Átadott neked valamit L.-né? – kérdezte Petőfi.

– Igen, küldött egy ékszerdobozt vagy valami hasonló kazettát, nem is tudom pontosan, hol van.

– Nézd, Pista! Én tisztellek, szinte a barátomnak tartalak, de ez most komoly. Hol a fegyver?

– Milyen fegyver?

– Amit L.-né adott át neked.

– Nem tudok semmilyen fegyverről.

– L.-né vallomást tett, és elmondta, hogy neked adta át a stukkert.

– Nem hiszem, erre semmi oka nem volt. Valamit valóban átadott, pontosabban küldött, de abban bizonyítékok vannak arra az esetre, ha őt meggyanúsítanátok. Átadta nektek a nevemre szóló védői meghatalmazást?

– Igen, de most nem erről beszélünk.

– De, erről. L.-né megbízott a védelmével, és ehhez küldött nekem bizonyítékokat. Ha gondolod, most azonnal behozom ide azt a csomagot, amit kaptam tőle.

– Nem, ne hozd be, az úgy nem jó. Majd együtt megyünk el érte. Bánáti Jánost, az Ügyvédi Kamara elnökét már értesítettem, hogy házkutatást tartunk az ügyvédi irodában és a lakásodon. Úgyhogy induljunk is! A Margit körúton van az iroda, ugye?

– Ha a csomagot vagy dobozt keressük, azt hiszem, nem a Margit körútra kell mennünk. Bérelek egy kis irodát Újpesten, szerintem ott lesz a csomag.

Petőfiék nem tudtak az újpesti irodáról, Szikinger mutatta az utat. A helyiségbe érve ő mutatta meg azt is, melyik szekrény melyik polcán hever a keresett fémdoboz.

A rendőrtiszt kézbe vette a páncélkazettát, de az zárva volt. Szikinger erre azt mondta, az íróasztal legfelső fiókjában több csomó kulcs van, hátha valamelyik nyitja a kazettát. És valóban, találtak kulcsot a dobozhoz. Petőfi nyitotta ki, s egy rongyba burkolt, 9 mm-es Parabellum pisztolyt talált benne, a hozzá való két tárral és vagy ötven tölténnyel.⁵²

Jegyzőkönyvet vettek fel, majd visszaautóztak a Teve utcába. Szikinger tanúkihallgatásának jegyzőkönyvét 23¹⁵-kor nyitották meg. Ebben többek között ez szerepel:

„Említette nekem Kati, hogy vannak olyan bizonyítékai, amelyekkel tudja bizonyítani saját és Attila nevű fia ártatlanságát, mert hogy szerinte a rendőrség őket fogja gyanúsítani... A bizonyítékokról semmit nem mondott, hogy azok mik lennének, nekem a mai napig nem adott át semmit, kért arra, hogy ezeket majd tegyem el, de ott, a Burger Kingben, amikor találkoztunk, nem voltak nála, ezt akkor csak jelezte nekem. Egy dobozt említett, ha jól emlékszem, ékszeres dobozt, de annak tartalmáról nem mondott semmit, én nem is kérdeztem... Mivel nagyon ritkán fordulok meg az újpesti irodánkban, ezért nem emlékszem arra, hogy F. S. Tamás mikor helyezte el ott a dobozt. Én a Burger King-es beszélgetést követően hetekkel később járva az irodában vettem észre az idegen dobozt az ajtó melletti kétszárnyú faszekrényben, amelyről sejtettem, hogy a Kati által említett bizonyítékokat tartalmazhatja. A lemezládához nem nyúltam, nem is nyitottam ki, azt sem tudtam, hogy kulccsal van zárva. Az íróasztali fiókban láttam több kulcsot, de nem tudtam, mikhez való, azt hittem, szekrénykulcsok... Amennyiben csak sejtettem volna is azt, hogy valami ilyesmi lehet benne, biztosan nem tartottam volna magamnál...”

„Nyomozó: ... Ez a fémláda tartalmazott egy azonosítási szám nélküli Parabellum lőfegyvert, két tárat és lőszert. Ez a fémdoboz azonos azzal, amit tanúvallomásában mint Kati bizonyítékait tartalmazó dobozt említ, s amelyet az Ön kérésére F. S. Tamás helyezett el az irodában?”

„Ez így van, ez a doboz azonos azzal, és ezek szerint a tartalma lenne a bizonyíték, de ez teljesen váratlanul ért, kellemetlenül érint a dolog nagyon, merthogy fegyvert talált a rendőrség az irodámban. Ilyen dolog még nem fordult elő a praxisomban, hogy lőfegyvert adtak át nekem. Olyan már előfordult, a közelmúltban, hogy tiltott dolgokat adtak át nekem. A hajdúhadházi rendőrök által meglőtt cigány férfi esetében megkerestek a romák, és egy

dobozban küldtek nekem lőszermaradványokat (hüvelyt és valami lőszermagot, meg egy rendőri bilincset), ezeket azonnal elvittem a rendőrségre, habár azzal a kéréssel küldték el nekem, hogy mint bizonyítékot tartsam magamnál. Nincs fegyvertartási engedélyem, egyébként is tudom, hogy ilyen tárgyakat nem tarthatok magamnál, ezért azonnal elvittem a rendőrségre. Ezt azért mondom, ha tudtam volna, hogy Kati nekem fegyvert küld, lőszerrel, biztosan ezeket is azonnal bevitettem volna a rendőrségre, nem tartom magamnál, annak ellenére, hogy ő bizonyítéknak véli ezeket.”

Ezt a jegyzőkönyvet 0⁵³-kor, tehát pár perccel éjjel egy óra előtt zárták le.

L. Katit addig a folyosón ültették. Kihallgatását éjjel fél kettőkor folytatták – amikor közölték vele, hogy immár nem tanú, hanem gyanúsított. *„Őn a rendelkezésre álló adatok alapján alaposan gyanúsítható azzal, hogy az 1999 tavaszától 2002 őszéig terjedő időszakban több személyt felkért arra, hogy 1,5-2 millió forint ellenében öljék meg az élettársát, T. Ottót.”*⁵³

Azt is megmondták neki, hogy már haza sem mehet, őrizetbe veszik, és másnap kezdeményezik előzetes letartóztatását. Kati azonnal szólt, hogy szeretné erről értesíteni az ügyvédjét.

– Ugyan kit?

– Szikinger ügyvéd urat.

– Na, őt ugyan nem! Ő is gyanúsított az ügyben. Nem járhat el ügyvédként is.

(...)

Majd a bíróság rendet tesz!

L.-né lett az I. rendű, Szikinger a II. rendű vádlott. Két évvel később.

Mindenki tudta, hogy Szikinger addig nem praktizálhat ügyvédként, amíg jogerősen le nem zárul a per. Ez azonban rajta kívül senkit sem zavart.

Póta Péter, a Pesti Központi Kerületi Bíróság bírója 2003 szeptemberében kapta kézhez a vádiratot. Az első tárgyalást ki is tűzte – 2005 márciusára. Végül 2005 decemberében hozott ítéletet.

Az első tárgyaláson Petőfi Attila korrekt tanúvallomást tett. Kijelentette: *„Feltételezésként adom elő, hogy Szikinger István tudta, hogy abban a dobozban van a fegyver”*. Szikinger kérdésére így válaszolt: *„Az ön szavahihetősége nem dőlt meg”*.⁵⁴

A másik kihallgatott rendőr mondatai nagy részét azzal kezdte: már nem emlékszem. Vallomásából mégis kiderült néhány érdekes dolog. Azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy mikor kell sort keríteni a gyanúsítás közlésére – aminek különösen Székely Zoltán perével kapcsolatban volt döntő jelentősége –, kifejtette például: *„Azt én döntöttem el, hogy alapos-e a gyanú, és eljárásjogi magánügy az, hogy mikor gyanúsítom meg a terheltet”*.⁵⁵

„Eljárásjogi magánügy”. Íme egy vadonatúj – noha létező, nap mint nap alkalmazott – jogi kategória. A harmadik, tanúként beidézt rendőr, L.-né kihallgatója telefonon a következőt közölte a bíróval. *„Külföldre utazom rokonomért, autóval indulok el, csak hétvégén térek haza. A tárgyaláson csak akkor tudok részt venni, ha az autóm elromlik, mert ebben az esetben a rokonom repülővel érkezik.”*⁵⁶ Ennyit a bíróság tekintélyéről a rendőrök körében.

Az ügyész perbeszédében lényegében csak megismételte azt az unalomig szajkózott csúsztatást, hogy L.-né terhelő vallomást tett Szikingerre, ami elegendő alap arra, hogy mindkettőjüket bűnösnek mondja ki a bíróság, és felfüggesztett börtönbüntetést szabjon ki rájuk.

Tuza Péter, Szikinger védője így kezdte záróbeszédét: *„Korrekt nyomozásban kellett volna tisztázni, hogy védecem tudott vagy nem tudott a fegyverről. Ennek során elengedhetetlen lett volna az indíték tisztázása is, lévén az egyelőre teljesen magyarázat nélküli. Szikinger István végig együttműködő volt a rendőrséggel. Ha tudta volna, hogy fegyver van az újpesti*

kis irodában, és azt el akarta volna titkolni, csak hagynia kellett volna, hogy a Petőfi Attila által egyedül ismert Margit körúti irodába menjenek, és ott soha nem találtak volna semmilyen pisztolyt. Elvégre Petőfi úr nem tudott az újpesti lakásról.”

Befejezésül kiemelte: *„Védencemmel szemben az egyetlen, egyesek számára bizonyítéknak tűnő elem L.-né legelső tanúvallomása. Az, amely egy három és fél órás tanúkihallgatás anyagát egy oldalon tartalmazza. Az, amelyről ő maga is azt állítja, és a szöveg alapos olvasója egyet kell, hogy értsen vele: egyetlen szóval sem mondta, hogy Szikinger István tudta, mi van abban a dobozban. Ellenkezőleg, minden alkalommal ugyanazt hangoztatta: nem tudta. És ezt senki és semmi sohasem cáfolta. A magyar belső jogként is kötelező Emberi Jogok Európai Egyezménye és a magyar Alkotmány szerint minden bűncselekménnyel gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították. Ez egyszersmind a tisztességes eljárás kötelező voltát is jelenti. Szikinger Istvánnal szemben nem tisztességes módon jártak el, amikor először – az igazmondás terhével, megfosztva a szabad védekezés jogától – tanúként hallgatták ki. Petőfi Attila szó szerint a következőket mondta a június 14-ei tárgyaláson: – Dr. Szikinger Istvánt tanúként idéztem be. Akkor, amikor beidéztem és meghallgattam, már tudtam, hogy mit tervezünk... A vád bizonyítottan nem tekinthető. Kérem védencem felmentését.”*

Póta Péter bíró úr nem habozott: a perbeszéd után tüstént döntést hozott. L.-nét egy év, Szikingert egy év nyolc hónap felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte. A felfüggesztés próbaidejét L.-né esetében két évben, Szikingerében három évben állapította meg. Azt elfelejtette megindokolni, hogyan támadt az az elképesztő ötlete, hogy L.-néra enyhébb büntetést szabjon ki, mint Szikingerre.

Azt viszont tényként közölte, hogy *„a két vádlott megbeszélte azt, hogy a fegyvert nem adják le a rendőrségen, hanem L. Attiláné a pisztolyt, valamint a hozzá tartozó ötven darab löszert eljuttatja dr. Szikinger Istvánhoz”. Sőt, valamivel odébb már egyenesen így fogalmazott: „Szikinger István nem számolt azzal, hogy pont a családi barát, L. Attiláné vallomása fogja őt lebuktatni. Egyébként maga L. Attiláné sem tudta életszerűen megindokolni, hogy miért tett tanúként Szikinger Istvánra terhelő vallomást. Abból a szempontból Szikinger István védekezésének már nincs jelentősége, hogy a rendőrség épületében telefonálhatott volna, míg a nyomozók leszerverték a házkutatás körülményeit. Nyilvánvalóan más személyt már nem akart bevonni ebbe a cselekménybe. Azzal pedig, hogy önként mutatta meg a doboz feltalálási helyét, előtte pedig pontosan megjelölte az irodát, csak a nyomozást egyszerűsítette, könnyítette meg...”*

„Petőfi Attila tanúvallomása elfogultságmentes, aggálymentes, vallomásként volt értékelhető, megnyugtatóan támasztotta alá L. Attiláné által elmondottakat, a két vallomás egymást erősítette, alátámasztotta, és kiegészítette, így bizonyítékul szolgálhatott Szikinger István bűnösségének alátámasztására”

Póta bíró végül így fejezte be az ítéletet: *„/A bíróság/ a büntetlen előéletet enyhítő körülményként értékelni nem tudta, tekintettel jogászai hivatására, egy olyan speciálisan képzett személy felelősségét állapította meg a bíróság, akinek tudnia kellett volna, hogy törvénybe ütköző cselekményt valósított meg, ekként ez a körülmény enyhítő körülményként nem vehető figyelembe, de súlyosító körülményként igen.”⁵¹*

Ne legyünk kicsinyesek, ne kritizáljuk az ítélet központozását, közérthetőségét és (pontosabban érthetlenségét), stílári színvonalát. Foglalkozzunk pusztán a tartalommal, a szikár tényekkel.

Azt, hogy *a két vádlott megbeszélte volna, hogy a fegyvert nem adják le a rendőrségen*, semmilyen adat nem bizonyítja, viszont több is cáfolja. Ezzel kapcsolatban a bizonyítási eljárás nulla eredménnyel zárult. Vagyis nem arról van szó, hogy nem sikerült minden kétséget kizáróan bizonyítani a fenti állítást, hanem arról, hogy az állítás *ellenkezője* bizonyosodott be, noha kétségkívül nem teljesen egyértelműen. L.-né legelső tanúvallomása –

maximális rosszindulattal – értelmezhető akár úgy is, hogy azt állította, összebeszélte Szikingerrel, bár nem ezt tette. Az eljárás későbbi szakaszában Kati következetesen és egyértelműen azt vallotta: ügyvédjének fogalma sem volt róla, mi van abban a fránya dobozban, sőt többször is megismételte: ezt már a március 13-i tanúvallomásában is kijelentette. Miután a március 13-i kihallgatás mintegy kilencven százaléka nem került jegyzőkönyvbe (ennek megállapításához csupán össze kell hasonlítani az ugyanazon a napon, később tartott, körülbelül tízperces másik kihallgatás iratait a Kati kihallgatásáról készült jegyzőkönyvvel), L.-né állítása nem cáfolható.

Hogy Póta bíró úr honnan szedte a félig-meddig magyarázatként szerepeltetett *a családi barát, L. Attiláné* megállapítást, rejtély. A két vádlott egybehangzóan állította, hogy jól megértették egymást, ez azonban távol áll a barátságtól.

Szikinger István valóban *„nem számolt azzal, hogy pont a családi barát, L. Attiláné vallomása fogja őt lebuktatni”*. Nem számolt vele, mert a nem családi barát, hanem kizárólag ügyfél L. Attiláné nem is buktatta le. Semmiben sem.

Pótának az az állítása, hogy *„L. Attiláné sem tudta életszerűen megindokolni... miért tett tanúként Szikinger Istvánra terhelő vallomást”* viszont igaz. L.-né valóban nem tudta megindokolni, miért tett Szikinger Istvánra terhelő vallomást – mert nem volt mit indokolnia. Nem is lett volna könnyű megmagyaráznia – ha tett volna. Mivel azonban nem tett, azt aztán nem is tudta megokolni, hogy miért tett. Csak annyit mondott, hogy a fegyvert valóban eljuttatta Szikingerhez. Az a logikusnak tetsző kérdés viszont senkinek nem jutott eszébe, vajon miért tett L. Attiláné *önmagára* terhelő vallomást? A löfegyverrel és lőszerral való visszaélés bűncselekmény, és erre a hatóságnak figyelmeztetnie kellett volna Katit, amikor elkezdett beszélni a pisztolyról.

Szikinger *„azzal... hogy önként mutatta meg a doboz feltalálási helyét, előtte pedig pontosan megjelölte az irodát”*, valóban *„csak a nyomozást egyszerűsítette, könnyítette meg”*. Az ellene folyó nyomozást. Szikinger nem hagyta, hogy a Margit körútra menjenek, ahová Petőfi Attila indult volna, hanem szólta, hogy a doboz Újpesten van, majd az irodában meg is mutatta, hol a kazetta. Önként. És ezzel *„csak a nyomozást egyszerűsítette, könnyítette meg”*. A disznó.

Póta bíró úr szerint *„ebből a szempontból Szikinger István védekezésének már nincs jelentősége”*. Ha nincs, hát nincs. Annak talán volna jelentősége, ha nem adta volna elő önként a dobozt, vagyis nem könnyíti meg a nyomozást. Ha letagadja a fémkazetta létét, illetve ha nehezíti a nyomozást, az tüstént ártatlanná avatta volna. A logika szabályai szerint legalábbis.

Azzal sem nagyon vitatkozhatunk, hogy *„Petőfi Attila tanúvallomása elfogultságmentes, aggálymentes, vallomásként volt értékelhető”*. Ha jól értjük a bíró urat, nem vitathatjuk, hogy Petőfi Attila vallomása valóban vallomásként volt értékelhető. Esetleg azt is megkockáztatjuk, hogy a bíró úr szerint Petőfi Attila Petőfi Attilaként volt értékelhető. Hogy a vallomás elfogultság- és aggálymentes lett volna – nos, azon már lehet vitatkozni. Különösen akkor, ha azt is tudjuk, hogy Szikinger a történetek idején kártalanítási perben állt a Budapesti Rendőr-főkapitánysággal, még hozzá pontosan L.-néék korábbi alaptalan meggyanúsítása és letartóztatása miatt. Ám hiába hivatkozott többször is összeférhetetlenségre, mondván, pontosan azok nyomoznak ellene, akikkel éppen perben áll – a nyomozókat és a bíróságot nem hatotta meg.

Szintén valós megállapítás, hogy Petőfi Attila és L.-né *„vallomása megnyugtatóan egymást erősítette, alátámasztotta, és kiegészítette”* – ám éppen ellenkező előjellel. L.-nénak az a következetes vallomása, miszerint Szikinger nem tudott a doboz tartalmáról, megerősíti, alátámasztja és kiegészíti azt, amit Petőfi a tárgyaláson vallott, vagyis hogy Szikinger szavahihetősége nem dőlt meg. Sőt: Petőfi Attila a tárgyaláson szó szerint azt is kijelentette:

„Elnézést kérek, ha pongyolán fogalmaztam abban a jelentésben (amit a Szikinger Istvánnal folytatott hivatalos beszélgetésről írt – K. P.), de én soha nem állítottam, hogy ön (azaz Szikinger István – K. P.) tudta, mi van abban a dobozban.”⁵⁸

Így erősítette egymást L. Attiláné és Petőfi Attila vallomása.

A két vallomás együtt nem Szikinger István bűnösségét támasztja alá, hanem a logika, a tények és az igazság alapján éppen hogy Szikinger ártatlanságát bizonyítja. Végül azzal, hogy a büntetlen előéletet nem enyhítő, hanem súlyosbító körülményként értékelte, Póta Péter feltette az i-re a hiányzó pontot.

(...)

A tanúkihallgatást követő félórányi szünet után Székely bíró úr ítéletet hirdetett: másodfokon is bűnösnek mondta ki Szikingert – s közben látszólag módfelett rendes volt az ügyvéddel. A közel két év szabadságvesztést egy év két hónapra, a próbaidőt három évről két évre mérsékelte, ráadásul előzetes mentesítésben részesítette Szikingert, tehát lehetővé tette, hogy az ügyvédi munkától ne kelljen őt eltiltani.

A becsületét viszont nem adta vissza, hiszen nem mondta ki az ártatlanságát. Ezt a következőképpen indokolta.

„A vádlott bűnösségének megállapítása lényegében L. Attiláné gyanúsítottai vallomásaiba beemelt, annak részévé vált tanúként megtett vallomásán alapszik, amelyben úgy nyilatkozott, hogy dr. Szikinger István tudta: egy fegyvert kell megőriznie. Az összes többi bizonyíték csak megerősíti, alátámasztja ezt a súlyosan terhelő vallomást.”⁵⁹

A beemelt, részévé tett jelzők azt a mélységesen törvénytelen, állandó rendőri gyakorlatot próbálják leplezni, hogy először tanúként – tehát igazmondási kötelezettséggel terhelt – hallgatják ki az embert, s csak akkor térnek át a gyanúsítottai kihallgatásra, amikor már úgy vélik, elegendő bizonyítékuk van. A bírók pedig ahelyett, hogy megálljt parancsolnának ennek a gyalázatos szokásnak, és nem tekintenek bizonyítéknak az így szerzett adatokat, bátorítják a rendőröket: helyes, fiúk, szabálytalankodjatok csak nyugodtan!

L.-né soha nem nyilatkozott úgy, hogy „dr. Szikinger István tudta: egy fegyvert kell megőriznie”. L.-né ennek éppen az ellenkezőjét állította, méghozzá következetesen. Legelső vallomását valóban félreértették a rendőrök, ám ő azonnal jelezte, hogy tévedés történt, és mindvégig ehhez tartotta magát.

Elegánsan hangzik az is, hogy „az összes többi bizonyíték csak megerősíti, alátámasztja ezt a súlyosan terhelő vallomást”. Ezzel az állítással csupán egyetlen incifinci baj van: a nem létező vallomást egyetlen bizonyítékkal sem támasztották alá.

Majd a biztonság kedvéért hozzátette az ítélet: „Petőfi Attila tanúvallomásának ismeretében a másodfokú bíróság nem tulajdonított különösebb jelentőséget a védelem által hivatkozott azon nyilatkozatának, miszerint a vádlott szavahihetősége nem dőlt meg”.

Amikor Petőfi Attila feltételezésként adta elő, hogy „Szikinger István tudta, hogy abban a dobozban van a fegyver”, arra a következtetésre jutottak, hogy tényként megállapítható: Szikinger tudta, a dobozban van a fegyver (noha Petőfi Attila azt is kijelentette: ő soha nem állított ilyet). Annak viszont nem tulajdonítottak különösebb jelentőséget, amikor Petőfi Szikinger kérdésére kijelentette, hogy az ügyvéd szavahihetősége nem dőlt meg.

Szikinger István 2004 elejétől 2007 szeptemberéig nem gyakorolhatta ügyvédi hivatását. Ezt néhány volt és jelenlegi rendőr bizonyára jelentős sikerként könyvelte el. Például azok is, akiknek meg kellett volna találni T. Ottó gyilkosát.

De az nem volt különösebben fontos.

Ságvári és Pintér Mariann: „ruhatárosok és elvbarátaik”

Előző könyvemben (*Védtelen igazság*) hangsúlyos fejezet volt a *Miről nem szól a Legfelsőbb Bíróság ítélete? Az igazságról!* című. Ebben azt elemeztem, hogy a Legfelsőbb Bíróság 2006-os, Kristóf László csendőrt felmentő verdiktje⁶⁰ milyen törvénysértéseket, történelmi hamisításokat és egyszerű hazugságokat tartalmazott. A történet folytatása – a Kristóf László által megkínzott Pintér Mariann személyiségi jogi pere – nemcsak tanulságos, de a Legfelsőbb Bíróság mai mentális állapotát is jól jellemzi.

Bevallom, a 2006-os ítélet megszületése után sok energiát szántam arra, hogy előkerítsem a korabeli Kristóf-per néhány túlélőjét, illetve utódaikat. Az engem mélységesen felháborító verdikttel szemben csupán egyetlen *jogi* esélyt láttam: a személyiségi jogi pert. Úgy véltem, csak így mondathatjuk ki az ítélet hazugságait és törvénytelenégeit. Többeket győzködtem hosszasan, rájuk erőltetve elveimet becsületről, felelősségről és civil kurázsiról – mindhiába. Az egyik félt a Magyar Gárdától, a magyar bíróságoktól, a sajtótól, a minket soha meg nem védő politikusoktól; a másik annyira undorodott mindentől, amit magyar közéletnek hívnak, hogy semmihez nem akarta családja nevét adni, amiből esetleg közügy válhat; a harmadik pusztán legyintett: – Igazság, itt?

Aztán végre ráleltem Kristóf egyik áldozatára, az 1920-ban született Pintér Mariannra, az író, újságíró, nőmozgalmi vezető Gárdos Mariska lányára, aki kérésemre azonnal igent mondott:

– Hát persze, kötelességem segíteni! Ha addig élek is, megteszem!

És megtette. Nincs negyven kiló, hálni jár belé a lélek, egykori barátai és harcostársai meghaltak, magányra ítélve az asszonyt – ám ő hihetetlen akarattal, keményen vállalta a „feladatot”. Nyolcvannyolc évesen, a karomba kapaszkodva elvonszolta magát a tárgyalóterembe a másodfokú eljárásra (az elsőre csak azért nem, mert a tárgyalás időpontjában nem bírt lábra állni).

Magam rég nem praktizálok jogásként, de ebben a perben én akartam Pintér Mariannt képviselni, ezért a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetsége kérésemre fölvetett jogtanácsosnak – persze tiszteletdíj nélkül. A perből semmiképpen nem akartam kihagyni atyai jó barátomat, a nyolcvanhat éves ügyvédet, Ádám György professzort, aki szintén sokat foglalkozott az ügygel. Vele aztán rengeteget vitatkoztunk, veszekedtünk, huzakodtunk, hogy olyan keresetet, válaszbeadványokat majd fellebbezést írjunk, amely elfogulatlan zsűri előtt akár nyerhetne is – bár tudtuk, hogy ügyünk bukásra van ítélve.

Bepereltük a Legfelsőbb Bíróságot Pintér Mariann személyiségi jogainak megsértése miatt. Keresetünkben azt állítottuk, hogy a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága alperes 2006. március 6-án hozott ítéletével többszörösen megsértette Pintér Mariann személyiségi jogait, és ezzel súlyos kárt okozott. Kértük a jogsértés bírósági megállapítását, a sérelmes helyzet megszüntetését, továbbá a sérelmet megelőző állapot helyreállítását, valamint jelképes egy forint kártérítés megítélését.

Kijelentettük, hogy Pintér Mariann kárát az alperes öt alkalmazottja – az alperessel munkaviszonyban álló öt bíró – okozta, ezért az ítéletért tehát a Legfelsőbb Bíróság alperes mint munkáltató felelős. Perköltség-igényünk nem volt.

Ezután keresetünkben részletesen kifejtettük, hogy a 2006-os ítélet mely pontjai sértik Pintér Mariann személyiségi jogait. A keresetre a LB kereseti ellenkérelmet nyújtott be, majd ügyünkben elsőfokon a Fővárosi Bíróságon Pataki Árpád bíró döntött.⁶¹ Fellebbezésünket aztán a Fővárosi Ítéltáblán a Sághy Mária vezette tanács tárgyalta, Fülöp Györgyi és Lévainé Szakács Mária bíró részvételével.⁶²

A keresetet első- és másodfokon *természetesen* egyaránt elutasították. További fellebbezésnek helye nincs – szól ilyenkor általában a regula. Ám ezt mi nem fogadjuk el. Pintér Mariannal most a közvéleményhez fellebbezünk. A bíróságoktól nem – a nyilvánosságtól kérünk irgalmas és igazságos ítéletet.

Jelentős siker: a Legfelsőbb Bíróság perelhető

Mielőtt rátérnénk az ítéletek tartalmi elemzésére, azt kell megvizsgálnunk, indítható-e egyáltalán polgári per a Legfelsőbb Bíróság ellen olyan ítéletért, amely büntetőeljárásban született.

Mi úgy véltük, magától értetődő, hogy perelhető az a bíróság, amelynek ítélete személyiségi jogokat sért, ezért keresetünkben ezzel a kérdéssel alig foglalkoztunk. A jelképes egy forintos kártérítést is csak azért kértük, mert nem az öt bírót akartuk perelni külön-külön, hanem őket *együtt*; hiszen ha kártérítést is igénylünk, akkor ezért munkáltatójuk, a Legfelsőbb Bíróság kell, hogy helyt álljon.

A keresetet a Legfelsőbb Bíróság ellenkérelmében először azzal támadta, hogy Pintér Mariannak nincs kereset-indítási, jogi bikkfanyelven kereshetőségi joga, mégpedig az alábbi indokkal: „*A felperes a kereseti kérelmét a Legfelsőbb Bíróság Bfv. X. 1185/2005/7. számú ítéletére alapozta. A megjelölt számú felülvizsgálati eljárásnak Pintér Mariann felperes nem volt alanya. A felperes tehát olyan bírósági eljárásra alapít igényt, amely eljárásban ő nem volt fél, az eljárásban nem vett részt, rá a bírósági határozat rendelkezést nem tartalmaz. Az alperes becsatolja a büntetőeljárásról szóló törvénynek – az elbíráláskori, 2006. március 6-án hatályos szövegének – ide vonatkozó 408. §-át és a 423. § (1) bekezdését. A csatolt törvényhelyekből megállapítható, hogy a Legfelsőbb Bíróság ítéletének meghozatala során jogszabályt nem sértett. A fentiek alapján felvetődik az ügybeni legitimáció kérdése, amely a felperes és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik: azt jelenti, hogy a felperest megilleti-e a keresettel érvényesíteni kívánt jog az alperessel szemben. Az alperes Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a kívülálló harmadik személy nem alapíthat igényt olyan államigazgatási (bírói, ügyészségi) határozatra, amely határozat ezen harmadik személyre vonatkozóan rendelkezést nem tartalmaz.*”⁶³

Azt hiszem, büntetőeljárásjog-vizsgán nem sokat tétovázna az oktató, ha ilyen okfejtést hallana diákjától: azonnal pótvizsgára utasítaná, több ok miatt is.

Először: az indoklás szerint Pintér Mariann „*az eljárásnak nem volt alanya, az eljárásban nem volt fél, rá a bírósági határozat rendelkezést nem tartalmaz*”, annak ellenére, hogy a Legfelsőbb Bíróság ítéletének szövegében ez áll: „*Kristóf László... többek között Dr. Gáspár Ferenc, Kurucz István, Beke Lajos és Pintér Mariann letartóztatott kommunista hazafiak kínzásában működött közre gumibot használata és villanyozás által.*” Vagyis a Legfelsőbb Bíróság szerint Pintér Mariann a gumibotozásnak, a villanyozásnak, a gúzsbakötésnek alanya volt, az erről szóló eljárásnak azonban nem. Sajátos logika.

A Legfelsőbb Bíróság szerint Pintér Mariann „*kívülálló harmadik személy, aki nem alapíthat igényt*” – szerintünk viszont ennek éppen az ellenkezője igaz.

Másodszor: a Legfelsőbb Bíróság ellenkérelméhez rendkívül előzékenyen becsatolta a Be. két szakaszát – talán azt hitték, az első fokon eljáró Pataki Árpád bíró nem tudja használni sem a jogtár DVD-t, sem a bírói belső hálózatban található jogszabály-gyűjteményt. Az első, a 408. arról szól, ki jogosult felülvizsgálati indítványt benyújtani – aminek, ugyebár, az égarda világon semmi köze nincs a mi kérelmünkhöz. A másik, a 423. § azt írja elő, kiket kell meghívni a felülvizsgálati eljárás nyilvános tárgyalására. Ez már majdnem arról szól, amiről a per – de csak majdnem. Mi ugyanis nem azt kifogásoltuk, hogy Pintér Mariannt nem hívták meg a tárgyalásra, hanem azt, hogy megfosztották sértetti jogainak gyakorlásától (erről később részletesen szó esik).

Pataki Árpád a kereshetőség kérdésében egyértelműen döntött. *„Az alperes álláspontjából következően a bíróságnak először a felperes kereshetőségi jogának kérdésével kellett foglalkoznia. A Ptk. 85. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni. Ez azt is jelenti, hogy peres eljárást érdemben az kezdeményezhet, akinek személyére a sérelmezett közlés – nevének megjelölésével, vagy egyéb módon – utal, vagy akinek személye a közlés tartalmából egyébként felismerhető. Abban következőes bírói gyakorlat érvényesül, hogy a felismerhetőség megállapítása akkor is lehetséges, ha az viszonylag szűkebb személyi körben érvényesül. A jelen esetben a bíróság szerint nem volt vitatható, hogy a Legfelsőbb Bíróság által felülvizsgált ítéletben szereplő egyik cselekmény szenvedő alanya (sértettje) maga a felperes volt, így ezen cselekmény, és az ítélet erre vonatkozó megállapításai tekintetében a bíróság szerint a felperes személyes érintettsége (kereshetőségi joga) fennáll, ezért a bíróság a keresetet érdemben vizsgálta.”*

Hadd állapítsam meg kellő önteltséggel, hogy jelentős sikert értünk el: amikor Pataki bíró úr elismerte Pintér Mariann kereset-indítási jogát, egyúttal precedenst is teremtett: azt, hogy ilyen kereset nem utasítható el érdemi vizsgálat nélkül.

Ez akkor is így van, ha aztán maga Pataki bíró nyitott jogelméleti vitát arról, mire is való egy ilyen per.

Nem is tehetett mást. A Legfelsőbb Bíróság ugyanis más meglepő indokkal is előállt.

„Nincs a világon olyan első fokú bíróság, amely a legmagasabb bíróság legfelsőbb szintjén – öttagú tanácsban – meghozott határozatát,

- annak rendelkezését,*
- annak indoklását,*

• annak megfogalmazását vizsgálat tárgyává tehetné. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény szerint a bíróság határozata mindenkire kötelező... A polgári ügyben eljáró bíróság aligha teheti vizsgálat tárgyává azt a kérdést, hogy a jogerős ítélet meghozatala során az öttagú büntetőbírói tanács milyen jogszabályt miként értelmezett. Az alperes a kereset elutasítását kéri, perköltséget nem kér, a keresettől elálláshoz költségigény nélkül hozzájárul, a per bármikori szünetelését nem ellenzi.”

Pataki bíró úr erre fityiszt mutatott a Legfelsőbb Bíróságnak, és verdiktbe foglalta, hogy igenis lehet vizsgálni egy legfelsőbb szinten meghozott határozatot. *„A bíróság fontosnak tartja annak rögzítését, () hogy az alperes jogi álláspontjával szemben a bíróság álláspontja szerint az alperesi intézmény jogi státusza, az igazságszolgáltatás hierarchiájában elfoglalt helye nem zárja ki azt, hogy önálló jogi személyként személyiségi jogi per alanyává váljék alperesi pozícióban, és így az általános hatáskörű polgári bíróság ítélje meg a polgári jogi felelősség fennállását – vagyis nem eleve kizárt a személyiségi jogi felelősség megállapítása, azt ebben az esetben is érdemben kell vizsgálni.”*

A becsületes állásfoglalást aztán furcsa kitérő követte. *„Ugyanakkor abban állandó és következőes a bírói gyakorlat, hogy a személyiségi jogi per a jogrendszerben elfoglalt helyénél, szerepénél fogva eleve alkalmatlan bármely más jogterületre tartozó jogvita eldöntésére, vagy akár szakmai véleményezésére. A személyiségi jogi per nem szolgálhat általános, vagy akár különleges jogi felülvizsgálati, jogorvoslati fórumként, mert ezzel ellentétes álláspont elfogadása a jogrendszer megkettőződéséhez vezetne (bármely jogerős ítélet tartalmi felülvizsgálata személyiségi jogi per keretében), elvonná a jogszabályi keretek közötti bírósági mérlegelés lehetőségét. Például büntetőjogi szakkérdésekben a személyiségi jogi per bírósága nyilvánvalóan nem formál jogi véleményt. A személyiségi jogi per bírósága azt vizsgálhatja, hogy az ítéletben történt-e az adott eljárás kereteit meghaladó, szükségtelen és egyben személyiségi jogot sértő megnyilvánulás, vagy sem, illetve kártérítés megítélésére alapot adó jogsértés történt-e, vagy sem.”*

Fellebbezésünkben megpróbáltunk rávilágítani Pataki bíró úr jogi álláspontjának tarthatatlanságára. Úgy véltük, ez a szövegrész önellentmondásos (contradictio in adjecto). Egyrészt azt állítja – helyesen –, hogy „*az alperesi intézmény jogi státusza... nem zárja ki azt, hogy... személyiségi jogi per alanyává váljék alperesi pozícióban*”.

Másrészről viszont nem ismeri fel, hogy ha az ilyen eljárás perjogilag lehetséges, akkor „*a személyiségi jogi per a jogrendszerben elfoglalt helyénél, szerepénél fogva*” igenis alkalmas „*más jogterületre tartozó jogvita eldöntésére vagy szakmai véleményezésére*”. Mégpedig anélkül, hogy a személyiségi jogi per „*általános, vagy akár különleges jogi felülvizsgálati jogorvoslati fórum*” lenne. Csupán arról van szó, hogy egy személyiségi jogi per kiküszöbölhet egy korábbi ítélettel okozott személyiségi jogsértést. Ha emberi cselekvéssel megsérthető a személyiségi jog, miért ne lehetne megsérteni ítélettel is? Egy ilyen perben csupán másodlagos szerepe lehet annak a ténynek, hogy a személyiségi jogot nem újságcikk, szónoklat vagy köpés sértette meg, hanem történetesen egy ítélet.

Az „*általános, vagy akár különleges jogi felülvizsgálat*” valóban nem feladata a személyiségi jogi pereknek, a felperes azonban a keresetlevélben ezt nem is igényelte. Mindössze azt kérte, állapítsák meg a felperes személyhez fűződő jogának megsértését, illetve azt, hogy érvényesíthesse a jogsértés jogkövetkezményeit.

Képtelenségnek – jogi tévedésnek – tartjuk azt az állítást, hogy a per „*a jogrendszer megkettőződéséhez vezetne*”. Az adott eset – és általában a hasonló peres eljárások – nem vezetnek a jogrendszer megkettőződéséhez, minthogy minden civilizált jogrendszer, így a magyar is, alapvető különbséget tesz a perek alanyainak eltérése esetén indult eljárások között.

Vagyis ezekben a perekben nem „*felülvizsgálatról*” vagy „*jogorvoslatról*”, hanem más alanyok közötti személyiségi jogi perről van szó, mivel egy jogalany személyhez fűződő jogai sérültek a korábbi perben.

A mi perünk alanya már nem Kristóf László, hanem Pintér Mariann, és egy bíróság mint jogi személy. A mi polgári perünk tehát – mivel más jogalanyok között indult – semmi esetre sem vezet a jogrendszer megkettőződéséhez; ez a per csupán egy személyiségi jogot sértő ítélettel szembeni újabb eljárás más jogalanyok között, amely tulajdonképpen független az előző peres eljárástól.

A polgári jogi eljárás és a büntetőjogi megítélés párhuzamos léte minden civilizált ország jogrendjében lehetséges, sőt szükséges, és módot ad a törvénysértő ítélet megátadására más jogalanyok között.

Egyébként az idézett részlet utolsó mondata ugyancsak ellentmond az ítéletben korábban kifejtett jogi véleménynek, mert a Legfelsőbb Bíróság mint alperes a büntetőjogi eljárásban az eljárás kereteit meghaladó szükségtelen, személyiségi jogot sértő megnyilvánulást tett (a háborús célnak bizonyításának igénye a felperes részéről), illetve kártérítés megítélésére alapot adó jogsértés is történt, és a jogsértést bizonyítottuk.

Vagyis szó sincs arról, hogy a per „*elvonná a jogszabályozási keretek közötti mérlegelés lehetőségét*”. Éppen ellenkezőleg: a Legfelsőbb Bíróság ellen indított per a bírósági mérlegelés kereteit szolgálja, és egyetlen bíróságnak sem ad lehetőséget arra, hogy a mérlegelésen alapuló meggyőződésen túl a „*szabad véleménynyilvánítás*” negatív eszközeit korlátlanul használja, és a bíróságok igazságszolgáltatási kötelezettségét semmibe vegye – márpedig az alperes vitatott ítéletében pontosan ezt tette.

Másodfokon

Minderről a másodfokú bíróság a következőket írta: „*Az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor úgy foglalt állást, hogy kizáró jogszabályi rendelkezés hiányában nincs akadálya annak, hogy az önálló jogi személyiséggel bíró alperes személyiségi jogi per alanyává váljék.*”

A személyiségi jog megsértése miatt indított per kapcsán a bíróság... azonban kizárólag azt vizsgálhatja, hogy a bíróság határozata, eljárása következtében sérült-e a jogosult valamely személyiségi joga.

A felperes megalapozottan érvelt azzal, hogy a büntető ügynek és a személyiségi jogi pernek az alanyai nem azonosak, következésképp az eljárás »megkettőződése« nem kerülhet szóba. Ettől függetlenül helytálló az elsőfokú bíróságnak az az állásfoglalása is, hogy a személyiségi jogi per bíróságának nincs jogszabályi lehetősége más eljárásban elbírált jogvita eldöntésére, szakmai véleményezésére, »felülbírálatára«.

Nem vitás, hogy a bírósági eljárásokat szabályozó jogszabályi rendelkezések – a Pp. vagy a Be. – értelmében az anyagi és az alaki jogerő feloldása, a bírósági eljárásban hozott határozat módosítása, vagy megsemmisítése csak az eljárási törvényekben meghatározott okokból, módokon és eljárásokban lehetséges.

Ezért a személyiségi jogsértés megállapítása sem adna módot arra, hogy a személyiségi jogi pert elbíró bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdés d.) pontjának alkalmazásával elrendelje a jogsértéssel előállott »dolog«, vagyis a más ügyben hozott bírósági ítélet megsemmisítését.”

Nos, gondoljuk végig ezt a gondolatmenetet. Eszerint tehát igazunk volt abban is, hogy igenis perelhető a Legfelsőbb Bíróság, és abban is, hogy szó sincs semmiféle „megkettőződésről”.

Viszont „nincs lehetőség más eljárásban elbírált jogvita eldöntésére...” De hiszen nem is azt kértük! Éppen hogy nem a „más eljárásban elbírált”, hanem új jogalanyok közötti új jogvita eldöntését igényeltük. Pintér Mariann és a Legfelsőbb Bíróság között korábban semmilyen jogvita nem volt, azt tehát senki el sem bírálhatta.

S hogy nem semmisítheti meg a büntető ítéletet a személyiségi jogi per bírósága? Ez magyarul azt jelenti, hogy személyiségi jogsértés esetén mindig követelheti a sértett a jogsértés előtti állapot helyreállítását, továbbá a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mivoltától megfosztását – egy kivétellel: ha a jogsértést bíróság okozta. Akkor nem. Hát ez azért sajtós.

Egy kis kitérő: „levéltárosok és kvázi szerzők”

A Legfelsőbb Bíróság Pataki bíró ítéletének e részére fellebbezési ellenkérelmében kellően kemény választ adott.

„Az ügy jogi részéhez tartozik a következő jogi tény: az alperesnek nem kell számot adnia jogerős ítélet tartalmával kapcsolatban. A Legfelsőbb Bíróságnak alperesként sem kell/szabad megvédenie a jogerős határozatot, sőt: ahhoz semmiféle kommentárt nem fűzhet. Az alperes érdemi nyilatkozatot tehet, érdemben, így: történészek, levéltárosok, irattárosok, ruhatárosok, újságírók és további kvázi szerzők a mai napig sem tudták megdönteni a Legfelsőbb Bíróság által felülvizsgálati eljárásban nem is vizsgálható történeti tény: Kristóf László – Ságvári Endrével ellentétben – nem ölt embert.

Az alperes kifejezésre juttatja azon reményét, hogy a Magyar Köztársaság bírái – fejük felett címerrel – a jövőben sem fognak elnézést kérni azoktól a sértettektől, akiknek az ügyében a vádlottat mégsem lehetett elítélni, és nem fog elnézést kérni azoktól a tanúktól sem, akiknek a tanúvallomásától eltérően más ítélet született.

Az adott alapügyben a felperesnek – aki 64. éve »élni is alig tud« – meg kell elégednie azzal, hogy a halálbüntetéssel sújtható bűncselekményt el nem követő Kristóf Lászlót a felperes elvbarátai 49 évvel ezelőtt már kivégezték. Mindez nem tartozik a nyilvánvalóan alaptalanul indított polgári perre.

Az alperes azt kéri, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hagyja helyben, másodfokú perköltséget nem kér, korábbi nyilatkozatait fenntartja. Jelen beadványát az alperes dr. Ádám György úr felperesi képviselő részére megküldte.”

Ne élcelődjünk most a „*ruhatárosok és további kvázi szerzők*” (utóbbi nyilván én volnék) szövegen, ezt a csontot a napilapok alaposan lerágták. Ne hánytorgassuk föl a Legfelsőbb Bíróságnak a kérelem intellektuális színvonalát, hiszen tudjuk: szegény ember vízzel főz. Legfeljebb két megjegyzést fűznék ehhez. Először: ez nem egy alkalmazott, hanem egy egész szervezet mentális állapotát tükröző álláspont. Másodsor, kellő önkritikával: nyilván én vagyok az oka annak, hogy szegény Legfelsőbb Bíróság – akit a ruhatárosok és kvázi szerzők méltatlanul bántanak – ilyen hangvétellű ellenkérelmet volt kénytelen írni.

Elemezzük inkább a beadvány tartalmi, érdemi mondandóját.

Először: az talán a legfontosabb, hogy végre írásba adták, amit eddig is sejtettünk: a Legfelsőbb Bíróságnak „*nem kell számot adnia jogerős ítélete tartalmával kapcsolatban... alperesként sem kell/szabad megvédenie a jogerős határozatot*”. Nem kell számot adni, nem kell megvédeni. Punktum. Ezen – Pelikán elvtárs! – nem nyitunk vitát!

Másodsor: a Legfelsőbb Bíróság mint történettudományi szakértői csoport közli legújabb kutatási eredményét: „*történeti tény: Kristóf László – Ságvári Endrével ellentétben – nem ölt embert*”. Vagyis azt állítják – az ismert tényekkel ellentétben –, hogy Ságvári Endre embert ölt. Ságvári a Legfelsőbb Bíróság szaktudományi álláspontja szerint gyilkos.⁶⁴

Harmadsor reagálnunk kell a Legfelsőbb Bíróság azon álláspontjára, miszerint „*a Magyar Köztársaság bírái – fejük felett címerrel – a jövőben sem fognak elnézést kérni azoktól a sértettektől, akiknek az ügyében a vádlottat mégsem lehetett elítélni, és nem fog elnézést kérni azoktól a tanúktól sem, akiknek a tanúvallomásától eltérően más ítélet született*”.

Nagyon helyes! Jól néznénk ki, ha a Magyar Köztársaság bírái – fejük felett címerrel – elnézést kérnének, mondjuk, Pusoma Dénestől, a Gán-testvérektől, Tasi Árpádtól, mindkét Sztojka Györgytől, idősebb és ifjabb Burka Ferencről, Vörös Lászlótól, Kaiser Edétől, Székely Zoltántól, Szikinger Istvántól és sok száz társuktól!

Micsoda világ lenne itt, ha – fejük felett címerrel – elnézést kérnének azoktól a zsidóktól, akik nem kaphatják vissza a háború alatt elkobzott vagyonukat – mert a Legfelsőbb Bíróság újra és újra így dönt?

Szóba sem jöhet, hogy a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának bírái – fejük felett címerrel – elnézést kérjenek azoktól, akiket a háborúban megkínáltak, agyonverték, majd hóhéraikat mintegy hatvan évvel később száz és száz felülvizsgálati eljárásban felmentettek, ugyanúgy, mint Kristóf Lászlót – törvénysértésekkel, hazudozásokkal, hamisításokkal. Csak vegyük tudomásul: a Magyar Köztársaság bírái – fejük felett címerrel – egyetlen hibájukért sem fognak elnézést kérni, soha, senkitől!

Pintér Mariann nevében erre mindössze azt feleltük, felperes nem kérte és nem kéri, hogy a Legfelsőbb Bíróság mint alperes – feje fölött a címerrel – elnézést kérjen tőle, mert egy ilyen társaság „elnézéskérése” számára kifejezetten sértő lenne, ha megtörténne, zaklatásnak tekintené, és a leghatározottabban visszautasítaná. Arra kértük a Legfelsőbb Bíróságot – aki – címerrel a feje fölött) azt írta, hogy *felperesnek meg kell elégednie azzal, hogy... Kristóf Lászlót a felperes elvbarátai 49 évvel ezelőtt már kivégezték* –, hogy se azt ne írja elő felperesnek, mivel elégedjék meg, se afelől ne diktáljon neki, hogy kik az elvbarátai.

Az ellenkérelem utolsó mondata, miszerint „*jelen beadványát az alperes dr. Ádám György úr felperesi képviselő részére megküldte*” csupán újabb oldalvágás: nem jelent mást, minthogy nekem, Kende Péternek, a felperes másik jogi képviselőjének viszont nem küldi meg. Megértem. Ami nem változtat azon a tényen, hogy a Legfelsőbb Bíróság jogellenesen cselekszik, amikor így tesz.

Ismét az elsőfokú ítélet

Pataki bíró úr verdiktjében az alábbi állítás is szerepel: „*A felperes jogkövetkezményként a megállapításon túlmenően kérte a jogsértést megelőző állapot helyreállítását, a jogsértéssel előállt dolog – azaz az ítélet – megsemmisítését, hatályon kívül helyezését, az alperes új eljárásra utasítását, valamint jelképes összegű – 1 forintos – nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezését*”.

Pataki úr állítása jogi illetlenség – ugyanis nem igaz. Keresetünk nem kérte, hogy az alperest utasítsák új eljárásra. Erről szó sem volt. Mi az ítélet megsemmisítését kértük, semmiféle új eljárásról nem írtunk. „A jogsértést megelőző állapot helyreállítását” valóban igényeltük – a helyreállítás módjának kidolgozását azonban Pataki bíró úrra bíztuk (volna).

Ő azonban még korábban, a tárgyalás kitűzésekor levélben arra szólított föl minket, jelöljük meg, hogyan szeretnénk „megfosztani a jogsértő dolgot jogsértő mivoltától”, mi lehetne szerintünk „az eredeti állapot helyreállítása” – mi azonban erre szántszándékkal nem válaszoltunk. Azt akartuk, dolgozzon valamit ő is, ne csak mi!

Pataki bíró úr azonban megspórolta a munkát. Helyette inkább azt írta az ítéletben, hogy felperes kérte a Legfelsőbb Bíróság új eljárásra utasítását – pedig nem kérte –, majd kijelentette, hogy neki erre nincs joga.

A bíróság vélemény szabadsága?

Pataki bíró úr az ítéletben arra is kitért, mely jogszabályok alapján utasította el Pintér Mariann összes kérését.

Felsorolta és ismertette az összes törvényhelyet és alkotmánybíróági határozatot, valamint az Alkotmány valamennyi releváns szakaszát, amelynek hatása volt a perre. A listában az alábbi passzus is szerepelt: „*az Alkotmány 61. § (1) bekezdése szerint: a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra...*”.

Először nem értettük, mit keres az ítéletben ez az idézet. Aztán elolvastuk a hozzá párosított 36/1994. számú alkotmánybíróági határozatot, és minden világossá vált. Ez a határozat a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével, jogi védelmével és korlátaival foglalkozik. Pataki bíró úr e két idézetből az alábbi következtetést vonta le: „*a személyiségi jogi per bírósága azt vizsgálhatja, hogy az ítéletben történt-e az adott eljárás kereteit meghaladó, szükségtelen és egyben személyiségi jogot sértő megnyilvánulás vagy sem, illetve kártérítés megítélésére alapot adó jogsértés történt-e vagy sem*”.

Vagyis Pataki bíró úr összemosta a szabad véleménynyilvánítási jogot és a Kristóf-verdikt megítélését. Olyan ez, mintha újságcikknek tartaná Kristóf-ítéletet, s azt támadná az egyik érintett.

Fellebbezésünkben azt írtuk, hogy a bíróságnak az ítékezésben nincs joga a „szabad véleménynyilvánításra”, ezért Pataki bíró úr ítélete súlyos jogi tévedés. A bíróságok az Alkotmány 45. § (1) bekezdése alapján *igazságszolgáltatást* végeznek, az 50. § (1) bekezdése értelmében „*védik és biztosítják az alkotmányos rendet, az állampolgárok jogait és törvényes rendjét, büntetik a bűncselekmények elkövetőit*”.

Büntetőperekben „*a bíróság... a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg*”.

Ennek semmi köze nincs sem az Alkotmány 61. §-ban biztosított „szabad véleménynyilvánításhoz”, sem az idézett alkotmánybíróági határozathoz, amely nem a bíróság igazságszolgáltatási kötelezettségét elemzi, hanem olyan „véleményeket”, amelyek nem a szigorúan kötött igazságszolgáltatásban keletkeznek.

Vagyis az elsőfokon eljáró bíró összemosta a „szabad véleménynyilvánítást” a bíróságnak azzal a jogával, hogy a bíróság „a bizonyítékokat szabadon értékeli és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg”.

A másodfok ki is mondta: „Az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtettekkel szemben helytálló az a felperesi érvelés, miszerint a bíróságnak az ítékezés során nincs... szabad véleménynyilvánítási joga. A bíróság ítékezése során nem (jogi) véleményt nyilvánít, nem a természetes és jogi személyeket általánosan megillető szabad véleménynyilvánításhoz való jogot gyakorol, hanem... igazságszolgáltatási feladatait látja el... A Fővárosi Ítéletértékeltábla ezért az elsőfokú ítélet indokolásából mellőzte a szabad véleménynyilvánítással kapcsolatos okfejtéseket. „

(...)

A csendőri tevékenység jogszerűségéről

Jogellenesnek és személyiségi jogot sértőnek tartottuk a Legfelsőbb Bíróság azon állítását is, hogy: „Kristóf László és a vele együtt intézkedő csendőrök mindenben a korabeli jogszabályoknak megfelelően, tehát nem törvénytelenül jártak el”.

Ezt a kijelentést azért tartottuk valótlannak, mert a szóban forgó események 1944 júliusában zajlottak, amikor a „Magyar Kir. Csendőrség” tulajdonképpen már nem létezett – „csendőrség” néven egy tömeggyilkos bűnbanda működött. Ekkorra közel félmillió magyar állampolgárt hurcoltak a csendőrség közreműködésével haláltáborokba. Egy tömeggyilkos bűnbandának nincsenek jogai, a korabeli jogszabályok a tömeggyilkos csendőrökre nem vonatkoztak. Vagyis Kristóf, amikor ezek alapján járt el, törvénytelenül cselekedett

Pintér Mariann személyiségi jogait az LB azzal sértette meg – különösen a *mindenben* szó használatával –, hogy az őt megkínzó csendőrök tevékenységét jogszerűnek tüntette fel. Kristóf tettét csupán hivatali visszaélésnek minősítették, vagyis a *mindenben jogszerűen, nem törvénytelenül* eljáró csendőrök az LB szerint nem követtek el háborús bűnöket.

Pataki bíró úr erről a kérdésről elsőfokú ítéletében így döntött: „A bíróság ezt a kereseti kérelmet elutasította. Álláspontja szerint ugyanis ez a megállapítás – amely egyébként jogi természetű értékelés – az ítélet azon részében szerepel, amelyben a felperes közvetlenül nem érintett, ezért ebben a vonatkozásban a bíróság szerint a felperes keresetőségi joga hiányzik. Annál a cselekménynél, amelynek sértettje a felperes volt, az alperesi ítélet egyértelműen bűncselekményt állapított meg, még akkor is, ha azt a korábitól eltérően minősítette.”

Fellebbezésünkben kifejtettük, hogy az ítéletnek ez a része teljesen félrevezető, mert a felperes *közvetlen* érintettségére alapozza a keresetőségi jogot, ám ezt a Ptk. nem kívánja meg.

Keresetünkben azt a megállapítást sérelmeztük, amely szerint 1944 nyarán a csendőrök „jogszerűen” léptek fel „az antifasiszta, békepárti aktivistákkal szemben”. Vagyis Pintér Marian felperessel szemben is.

Erről viszont az első fokon eljáró bíró említést sem tett, ezért ítélete törvénytelen.

A másodfok ezekre a megjegyzéseinkre egyáltalán nem reagált, fellebbezésünknek erre a részére nem tért ki. Arról nem döntött.

A sértetti jogok megsértéséről

Úgy véltük, a Legfelsőbb Bíróság alperes azzal is megsértette Pintér Mariann személyiségi jogait, hogy nem tartotta be a Be. 51. § (2) bekezdésének előírásait, miszerint neki – mint sértettnek – joga lett volna betekinteni az iratokba, joga lett volna indítványokat és észrevételeket tenni a teljes eljárás, így a felülvizsgálati eljárás során is.

A Be. 51. § (1) bekezdése szerint *„sértett az, akinek a jogát vagy jogos érdekét a bűncselekmény sértette vagy veszélyeztette”*. Nem vitatható, hogy esetünkben Pintér Mariann a szóban forgó eljárás sértettje volt.

Ha alperes értesítette volna Pintér Mariannt az eljárásról, Pintér Mariann élhetett volna törvény adta jogaival, információival segíthette volna alperest a törvényes és igazságos, helyes ítélet meghozatalában. Ez nemcsak a felperesnek, hanem alperesnek is érdekében állt volna, mert a per „szereplői” közül – információink szerint – már csupán Pintér Mariann van életben. Ha Pintér Mariann a Be. V. fejezete (*„A büntetőeljárársban részt vevő személyek”*) alapján sértettként részt vehetett volna a 2006-os perben, egészen más ítélet született volna. Az alperesnek kötelessége lett volna, hogy az „ellenérdekelt” személynek is lehetőséget biztosítson indítványok és észrevételek tételére. Így a bíróság más megközelítéssel szembesült volna, új szempontokat, adatokat kellett volna figyelembe vennie.

A 2006-os eljárás erre egyetlen ellenérdekű félnek, sem a megkínzott Pintér Mariannak, sem a többi megkínzott leszármazottainak nem adott lehetőséget. Kötelezettség-szegésével a Legfelsőbb Bíróság mint alperes nem csupán törvénysértő ítéletet hozott, de Pintér Mariann személyiségi jogait is durván megsértette.

Pataki bíró úrnak ezzel kapcsolatban ez volt a véleménye: *„A felperes kifogásolta azt, hogy a felülvizsgálati eljárásról őt, mint az egyetlen jelenben is élő sértettet nem értesítették, nem tették lehetővé számára a megjelenést a nyilvános ülésen, így ott nem is tehetett nyilatkozatot, nem tekinthetett be az iratokba, nem tehetett észrevételeket... A bíróság... nem kíván állást foglalni a Be. értelmezése vonatkozásában, ugyanakkor az egyértelmű, hogy az alperesnek a felperes irányában idézési kötelezettsége nem volt, és arra nézve sem volt kötelezettsége, hogy a felperes elérhetőségét kutassa. A bíróság álláspontja szerint, miután a felülvizsgálati eljárásban a Be. szerint az 1959-es ítéletet az akkor hatályos szabályok szerint kell felülbírálni, az akkor rendelkezésre állt adatok alapján, a felperes tudomásszerzésének vagy jelenlétének nem lehetett volna ügydöntő jelentősége, annál is inkább, mert az alperes eljáró tanácsának hivatalból tudomása kellett, hogy legyen a felperes 1959-es tanúvallomásának teljes tartalmáról, hiszen az a felülbírált iratok integráns részét kellett, hogy képezze. A bíróság szerint tehát az alperes ebben a vonatkozásban is a rá vonatkozó jogszabályoknak megfelelően járt el, és nem sértette meg a felperes személyiségi jogait.”*

Pataki bíró úr ebben az ítéleti részben először is nem pontosan idézte a keresetet, tehát nem is arra válaszolt, ami a kérdés volt.

Pintér Mariann ugyanis nem azt sérelmezte, hogy *„nem tették lehetővé számára a megjelenést a nyilvános ülésen”*. Tisztában voltunk azzal, hogy a Be. szerint a felülvizsgálati eljárásra a sértettet nem kötelező megidézni. Az is kétségtelen, hogy a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében a nyilvános ülésről a sértettet nem kell értesíteni.

Csakhogy a felülvizsgálati eljárás nem csupán nyilvános ülésből áll, alapos perjogi előkészítés előzi meg, amelynek során a Be. 51. § (2) bekezdése alapján a sértettet megilleti az a jog, hogy *„az eljárás bármely szakaszában indítványokat és észrevételeket tegyen”*. A sértettnek ezt a jogát vonta el a Legfelsőbb Bíróság alperes – hiszen a perjogi előkészítés is a felülvizsgálati eljárás egyik szakasza.

Pintér Mariann ezt sérelmezte, és nem a megidézés hiányát. Pataki bíró úr nem vette figyelembe a keresetlevél tényállását, amely szerint felperes *„nem tekinthetett bele az iratokba, nem tehetett nyilatkozatokat, nem tehetett észrevételeket.”* Erről az első fokon eljáró bíró az ítélet indokolásában egy szót sem írt.

Pintér bíró úrnak azzal az állításával, hogy „*a bíróság nem kíván állást foglalni a Be. értelmezése vonatkozásában*”, két baj is van. Az első az, hogy miután ezt leszögezi, nyomban elkezd értelmezni a Be.-t – ráadásul helytelen eredményre jut. Másodszor, ha egy kereset egyik pontja éppen a Be. értelmezését és az abból adódó bírósági magatartást vitatja, a döntéshozónak mégiscsak értelmezni kell a Be.-t – amit végül meg is tesz –, hiszen a nélkül nem foglalhat állást a vita tárgyáról. Ha egy kereset azt kéri a bíróságtól, hogy mondja ki, Pintér Mariann személyiségi jogait megsértették, amikor megfosztották a Be.-ben biztosított sértetti jogainak gyakorlásától – akkor a bíróság nyilvánvalóan nem teheti meg, hogy nem foglal állást „*a Be. értelmezése vonatkozásában*”. Még akkor sem, ha aztán mégis megteszi.

Az ítélet szerint „*egyértelmű, hogy az alperesnek a felperes irányában idézési kötelezettsége nem volt, és arra nézve sem volt kötelezettsége, hogy a felperes elérhetőségét kutassa.*” A mondat első fele igaz. A Legfelsőbb Bíróságnak nem volt kötelessége, hogy Pintér Mariannt megidézzék. Ezt nem is kérte rajta számon senki. Arról viszont már lehetne vitatkozni, hogy a felperes elérhetőségét sem kellett volna kutatnia. Ha nekem, jelen sorok írójának a Legfelsőbb Bíróság ítélete után nem sokkal mindenféle támogatás nélkül sikerült megtalálnom a felperest – akkor talán nem túlzok, ha azt állítom, hogy a Legfelsőbb Bíróságnak, háta mögött a teljes állami apparátussal, lakcím-nyilvántartóval, nyugdíj-intézetekkel és még sorolhatnám, semmiféle „kutatást” nem kellett volna folytatni. Két levelet kellett volna írni és fáradságos munkával meg kellett volna várni a választ.

Megtehették volna, ha nem csupán az érdekli őket, hogy Kristóf Lászlót a lehető leggyorsabban fölmentsék az ilyen felülvizsgálatok döntő részét ügyintéző ügyvéd, Zétényi Zsolt kedvéért.

Azt sem kellett volna Pataki bíró úrnak tényként kijelentenie, hogy „*a felperes tudomásszerzésének vagy jelenlétének nem lehetett volna ügydöntő jelentősége*”. Nem tudjuk, mi lett volna, ha Pintér Mariann indítványokat és észrevételeket tehet Kristóf felmentéséről, mert nem kapott rá lehetőséget. Csak azt tudjuk, hogy Pintér Mariannt implicite hazugnak, hamis tanúnak minősítették, amikor koncepciók pernek titulálták az eljárást, amelynek egyik koronatanúja volt.

Egyébként a sértettek észrevételezési és indítványtételi joga a bírósági eljárásban nem csak azért szükséges, mert előfordulhat, hogy a bíróság nem ismeri a tényállást, hanem azért is, mert a bíróság esetleg félreérti, félremagyarázza, vagy éppen meghamisítja a tényállást – pontosan úgy, ahogy a mi esetünkben is történt.

Vagyis az elsőfokú ítélettel ellentétben az alperes nem „*a rá vonatkozó jogszabályoknak megfelelően járt el*” és igenis megsértette „*a felperes személyiségi jogait*”.

A másodfokú döntés e tekintetben sem hozott nagy meglepetést. „*A sértetti jogok megsértésére alapított kereseti kérelem vonatkozásában a Fővárosi Ítéltábla azt emeli ki, hogy a felülvizsgálati eljárásban nemcsak az »idézés«, hanem az »értesítés« sem volt kötelező. A Be. – a sérelmezett felülvizsgálati eljárás idején hatályos 423. § (1) bekezdése – a terheltén kívül – a felülvizsgálati indítvány benyújtására jogosult egyes személyek értesítését írja elő, és ezek között a sértett nem szerepel. Az értesítés elmaradása tehát nem sérti sem a felperes egyenlő bánásmódhoz való jogát, sem pedig jóhírnevét.*”

Tehát a másodfokúknak sem volt érkezése megérteni, amit írtunk. Sem nem azt kifogásoltuk, hogy nem idézték meg Pintér Mariannt, sem nem azt, hogy nem értesítették – végig csak azt: megfosztották az őt az eljárás teljes egészében, tehát a felülvizsgálati szakaszában is megillető sértetti jogok gyakorlásától, attól, hogy észrevételeket és indítványokat tehesen. Ezt sem az első-, sem a másodfokú nem akarta felfogni. Pedig talán nem olyan bonyolult.

Amiről a bíróságnak nincs tudomása

Artúr bácsit 1944 novemberében a magyar nyilasok a Dunába lőtték. A család az egész történetet pontosan ismerte, mivel Artúr bácsi húga, Eszter mindenről beszámolt.

Esztert a bátyjával együtt hurcolták ki a Duna-partra. Artúr bácsit egy ismeretlen öregemberrel kötözték össze, Eszter azonban véletlenül egy régi barátnőjével, egy fiatal sífutónővel.

– Amint a parthoz érünk, beugrunk és úszunk, érted? – súgta Eszternek a sífutónő. Így is tettek; a cukorspárga, amivel egymáshoz kötözték őket, már ugrás közben elszakadt. Felropogtak viszont a géppuskák, a nyilasok azonnal utánuk lőttek. A sífutónőt el is találták, ő belefulladt a vízbe. Eszter viszont megmenekült. A Dunából látta, amint bátyját, Artúrt az öreggel együtt tarkón lövik, s mindketten belezuhannak a vízbe. Eszter kiúszott, szerencsésen elvergődött egy csillagos házba, s végül túlélte a háborút.

A rendszerváltozás után a család – sok vita után – úgy döntött, kárpótlást kérnek, s a kapott összegből felújítatják a zsidó temetőt Artúr bácsi szülőfalujában. Beadták a szükséges papírokat, hosszan várakoztak, majd megkapták a határozatot, amely kérésüket – arra hivatkozva, hogy nem bizonyított, Artúr bácsit valóban megölték – elutasította, és kimondta, hogy a kárpótlásra nincs jogalap. *„E határozat ellen a Pesti Központi Kerületi Bíróságon élhet jogorvoslati kérelemmel.”*

Eszterék, ha már rászánták magukat, nem hagyták annyiban. Benyújtották a jogorvoslati kérelmet a bíróságra. Fél év múlva megérkezett az idézés a tárgyalásra.

Amelyen Eszter a kisebbik fiával jelent meg. A bírónő morcos volt, elutasító és lekezelő. Eszter beszámolóját az 1944-ben történekről nem volt hajlandó meghallgatni, mondván, „az érdekelt fél előadása nem releváns” a bizonyítási eljárás során.

– Mi bizonyítja, hogy a bátyja halála a kárpótlási törvény hatálya alá esik? – kérdezte.
– Nos... talán az, hogy a Dunába lőtték, sok száz sorstársával együtt – felelte Eszter.
– Mit ért azon, hogy a Dunába lőtték? – nézett rá vizsgálódva a bírónő.
– Szó szerint azt, bírónő, amit mondtam. A bátyámat 1944. november 15-én a magyar nyilasok belelőtték a Dunába.

– Ugyan kérem, ne mondjon ilyeneket! Nem szoktak embereket csak úgy a Dunába lőni.
– Márpedig ez történt, bírónő, kérem. Ön nem tud arról, hogy ez százakkal-ezrekkel megtörtént Budapesten, a nyilas hatalomátvétel után?

– Na jó, nem fogunk itt értelmetlen vitákba bocsátkozni. Kihirdetem a bíróság végzését: a bíróság a mai tárgyalást elhalasztja, új határnapot hivatalból tűz ki, amelyről a feleket írásban értesíti. A bíróság felhívja felperest, csatoljon be szakértői jelentést, amely igazolja, hogy Magyarországon valóban előfordult az, hogy élő embereket a Dunába lőttek. A bíróság felhívja felperes figyelmét, hogy amennyiben az e végzésben foglaltaknak nem tesz eleget, azt a bíróság a bizonyítás sikertelenségeként fogja értékelni, amelynek a terhét a felperes viseli. El lehet menni, viszontlátásra!

Eszter mindennek szereti megadni a módját, egy nála negyven évvel fiatalabb bíróval is kizárólag tisztelettudóan képes beszélni, most mégis visszakérdezett:

– Bírónő, kérem, azt kéri tőlem, hogy hozzak szakvéleményt arról, hogy 1944-ben valóban a Dunába lőttek embereket?

– Igen, pontosan ezt kértem. Mivel ilyesmiről a bíróságnak nincs tudomása.

A zsidótörvények ma is hatályosak?

A felszabadulás után a Magyar Állam a 200/1945. M.E. számú rendelet 10. §-ában vállalta, hogy „Budapest székesfővárosnak a polgári közigazgatásba való bevonásától számított harminc napon belül rendezni a kormány a zsidó vagyonok kérdését”. Nem így történt. A magyar állam sem harminc napon, sem harminc éven, sem hatvan éven belül nem rendezett semmit, sőt – a háború után az előkerült egykori zsidó javak döntő többségét elsikkasztotta. Napjainkban a Legfelsőbb Bíróság mutat „jó példát”: ma ő szabotálja az 1944-ben elorzott zsidó vagyonok visszaadását. A Legfelsőbb Bíróság e tárgyú ítélezési gyakorlata: a náciizmus folytatása – más eszközökkel.

Út Bergen-Belsenbe

1944-ben Irénke és mamája „csillagos házban” laktak, kabátjuk „bal mellrészén, jól láthatóan 10x10 centi átmérőjű szövet-, selyem- vagy bársonyanyagból készült kanárisárga színű hatágú csillagot” viseltek – úgy ahogy azt az 1944. évi 1.240. M.E. számú rendelet előírta.

Irénke és mamája egy nap elindult, hogy beszeresse az 1944. évi 108.500. K.M. számú rendeletben a zsidók számára engedélyezett *fejadagot* (hetenként 10 dkg hús, havonként 30 dkg cukor és 30 dkg étolaj, esetenként és kisgyermek részére napi 5 dl tej – a tejet később megvonták). Ám nem abban a két órában akartak vásárolni, amit az 1944. évi 1.990. M.E. számú rendelet alapján a polgármester a zsidó vásárlásokra engedélyezett – a nyilasok elfogták őket. A fogságból Irénke papája mentette ki a családot. A szintén zsidó papa a Zách utcai laktanyában dolgozott főszakácsként, lopott nyilas egyenruhában, mintha maga is a hungarista mozgalom oszlopos tagja lenne. Miután értesült felesége és kislánya lefogásáról, néhány nyilasnak öltözött zsidó barátjával egyszerű parancsszóval kihozta, és sebtében átvitte őket magához a laktanyába. Irénke és mamája egy teljes héten át éltek a nyilas laktanya konyhája mögötti éléskamrában, majd a papa abba a gyűjtőtáborba vitte őket, ahol a Kasztnercsoport tagjai, gazdagabb zsidók vártak arra, hogy pénzükért semleges országokba kerüljenek. Volt, akinek sikerült – Irénkééknek viszont nem. Őket december 6-án vagonírozták be a magyar csendőrök, és karácsony estére meg is érkeztek Bergen-Belsenbe. Az első kétezer ember – köztük Irénke papája – a családi táborba került, viszonylag jobb körülmények közé, Irénke és a mamája a másikkba, a zordabb, keményebb részbe. A szerencse úgy hozta, hogy megérték a háború végét: 1945. április 15-én az angolok szabadították föl őket. Irénke mamája öt nappal a felszabadulás után meghalt – negyvenkét évesen, végelgyengülésben. A Vöröskereszt sátra előtt stószolták föl a holttesteket. Irénke minden nap odament; a második nap még látta édesanyja felsőtestét, harmadnap azonban már csak a fejét – sokan haltak meg már felszabadulva is. Végül bulldózerrel kotorták tömegsírba a halottakat. Irénke hazajött. Nemsokára a papája is megérkezett: térült-fordult, próbálkozott, de nem találta a helyét. – Itt nem szabad élni! – mondta végül, és Izraelbe ment, majd Amerikába, ahol aztán föbe lőtte magát.

Zárolt betét

Irénkének egyetlen rokona maradt: egy kedves, idős asszony, anyai nagyanyjának testvére, az 1886-ban született Grósz Szeréna. Szeréna nénit egészen haláláig, 1976-ig Irénke gondozta. Az asszony egyedüli örökösként kis bőröndbe pakolta a rengeteg papírt, de csak közel harminc évvel később volt lelkierije ahhoz, hogy végigbongéssze őket.

A papírok között egy betétkönyvet is talált: „Magyar Általános Hitelbank Erzsébetvárosi Fiókja, Budapest VII. Király út 1. Betéttulajdonos: Grósz Mór; betét 1944. május 1-jén: 1.500

aranypengő; kamatláb: 1,5 %.” A betétkönyv jobb alsó sarkában kék pecsét: „A m. kir. Minisztérium 1.600/1944. M.E. sz. rendelete alapján zárolt betét”.

Az 1.600/1944. M.E. számú rendelet előírta, hogy „az ország területén lakó minden zsidó köteles a jelen rendelet hatálybalépésekor meglévő vagyonát az 1944. évi április hó 30. napjáig bejelenteni a lakóhelye szerint illetékes pénzügyigazgatóságnál”. A rendelet részletesen rendezte az értékpapírok, részvények, szövetkezeti üzletrészek, bányarészjegyek „letétbe helyezését”, „a színplatina és platinaötvözetek, továbbá színarany és aranyötvözetek, aranyvegyületek, úgyszintén a platinából, aranyból vagy e nemes fémek felhasználásával készült tárgyak, ékszerek, valamint a drágakövek és igazgyöngyök letétbehelyezését”. Utóbbiak alól a rendelet „a zsidó házastársak (jegyesek) *jegygyűűire*” felmentést adott, „feltéve, hogy azokba drágakő vagy igazgyöngy *nincs* belefoglalva”.

A rendelet azt is kimondta, hogy „betéti könyvön, folyószámlán vagy postatakarékpénztári csekkszámán alapuló követelésnek a pénzügyigazgatósághoz való bejelentésével egyidejűleg a bejelentésre kötelezett a pénzügyigazgatósághoz is köteles bejelenteni, hogy a jogosított zsidó. A bejelentés folytán *a követelés zár alá helyeztetik.*”

Ez alapján került 1944-ben a zárolt betétet jelző kék pecsét Grósz Mór betétkönyvére. Grósz Mór Szeréna néni testvére volt, akit 1942-ben elvittek munkaszolgálatra. Azóta a család semmit sem hallott róla.

Bank jogutód nélkül

Iréнке levelet írt ide, levelet írt oda: meg akarta tudni, mi történt Mór bácsival. 2004 áprilisában a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár és Hadisírgondozó Irodától hivatalos választ kapott: „Grósz Mór 1945. I. 22-én meghalt Mühldorf-ban, szívgyengeség következtében”. (Ezt persze általában azokra írták, akiket egyszerűen lelőtték.) Akkor Irénkének eszébe jutott, hogy Szeréna néni egyszer mesélt a betétkönyvről. Amikor elvitték a testvérét, Mórt, a bácsi a kezébe nyomta a könyvecskét, s azt mondta Szerénának, őrizze meg, ha pedig nem jön vissza, legyen az övé. Ennek persze öröklésjogilag nincs különösebb jelentősége, hiszen sem Mór bácsinak, sem Szeréna néninek nem maradt más rokona Irénkén kívül.

Ezután Irénke levélben érdeklődött a Pénzügyminisztériumnál, mi lett a sorsa a Magyar Általános Hitelbanknak. A PM közölte, hogy „e bankot a cégbíróság 1996-ban hivatalból törölte a cégnyilvántartásból. Ez a társaság jogutód nélküli megszűnését eredményezi, a Banknak tehát nincs jogutódja.”⁶⁵ Arról azonban *hallgatott* a válasz, hogy az 1944-es, Szálasi Ferenc által vezetett magyar államnak van-e jogutódja. Hallgatott arról az 1944. évi 3.840. M.E. számú rendeletről is, amely kimondta, hogy „*a zsidók minden vagyona a nemzet vagyonaként az államra száll*”, valamint hogy „*a betétkönyveken... alapuló, az államra átszállott követeléseket a kincstár javára kell átírni*”.

Irénkét nem a pénz érdekelte, akkorra már tudta, hogy az 1500 aranypengő párezer forintot, ha ér – de hát *az igazság!* A családtól vették el azt a pénzt, a háborús bűnös Sztójay Döme aláírásával megjelent rongy rendeletre hivatkozva, a zsidóellenes jogalkotás részeként, a lágerekben, a Duna-parton végződő népiirtás folyamán. Azt a pénzt vissza kell kapnia! Még akkor is, ha csak arra elég, hogy néhány szál virágot vigyen Szeréna néni sírjára és a legyilkoltak emlékművére.

Sikkasztó magyar kormányok

Iréнке legalább nyolc ügyvédnél járt, de senki nem vállalta az ügyet. Végül dr. Gál Pétert ajánlották neki, aki több hasonló pert vitt és visz jelenleg is. Irénke fölkereste Gál doktort, aki

tüstént vállalkozott a képviselőre, ráadásul tiszteletdíjat sem kért – őt is az igazság keresésének vágya hajtja. A per még folyik, de mindketten sejtik, aligha van esélyük.

Az eddigi hasonló perek tanulságai döbbenetes tanulságokkal jártak.

Már önmagában az a tény is elgondolkodtató, hogy a holokauszt-túlélő örökösöknek *perelni kell*, hogy amikor egy megtalált betétkönyv mai értékét kéri a magyar államtól, merev elutasításba ütköznek. Nem megértő, humánus ügyintézés várja őket, hanem hivatali elzárkózás, a pusztá tények mögötti történéseket leplezni igyekvő háritás, és érthetetlen okokból titkosított vagy letagadott, hozzáférhetetlen iratok.

Kiderült például, hogy számos, a háború előtt működő magánbank felszámolása csak az 1990-es vagy 2000-es évek során történt meg. Addig többek között az Angol-Magyar Bank és az Olasz-Magyar Bank is létezett – titokban Az érdeklődőknek a Pénzügyminisztérium és a Magyar Nemzeti Bank hazudozó, kitérő, félrevezető leveleket küldött, esetleg egyáltalán nem is válaszolt, vagy addig küldözgette őket egyik hivataltól a másikig, míg fel nem adták a dolgot.

Vajon mit titkolnak egy emberként a hivatalok? Csupán azt, hogy az 1944-45-ben, a Sztójay-, majd a Szálasi-kormány idején elkobzott zsidó vagyonok maradékának döntő részét az 1945 után hatalomra került magyar kormányok elsikkasztották. Igen, szó szerint: elsikkasztották.

A Szálasi-kormány az elkobzott zsidó vagyonokra alapozta az *önfinanszírozó népirtás* példátlan ötletét: a zsidók pénzéből fizették ki az önkormányzatoknak a gettók létrehozásának és működtetésének költségeit. Ebből fizették a deportálás során „a zsidók elszállításánál fölmerült és a polgármesterek által kifizetett, okmányokkal igazolt költségeket”,⁶⁶ beleértve az eljáró csendőrök munkadíját. Ebből fedezték a Magyarországon állomásozó német katonák kiadásait, ami havi 200 millió pengőre rúgott. A zsidóktól származó bevételek két százaléka „hivatalból” a Nyilaskeresztes Párt *pártépítési kasszájába* került.

A felszabadulás utáni kormányok elfogadták, aláírták a párizsi békeszerződést, amiben az is szerepelt, hogy minden, a zsidótörvények alapján elvett értéket visszaadnak, vagy azért megfelelő kártalanítást nyújtanak, illetve ha a tulajdonos már nem él, zsidó szervezeteknek juttatnak. Ez becikkelyezve a magyar jog részévé vált.

Előfordult persze, hogy az elorzott javakért nem jelentkezett örökös. Az erről szóló évtizedekig tartó hallgatást egy alkotmánybírói beadvány törte meg – a 16/1993-as alkotmánybírói határozat megállapította, hogy „*alkotmányellenes helyzet állott elő azáltal, hogy Magyarország nem tett eleget a Párizsi Békeszerződés 27. cikkének 2. pontjában foglaltaknak... Az Alkotmánybíróság ezért felhívja az Országgyűlést, hogy 1993. december 31. napjáig tegye meg a szükséges intézkedést a Békeszerződés hivatkozott rendelkezésének végrehajtására.*” Az Országgyűlés 1997-ben hozta meg az erről szóló törvényt, amelyben négy milliárd forint címletértékű kárpótlási jegyet juttatott a fenti célra. (Összehasonlításképpen egyetlen viszonyszámot említek: a magyar zsidóság vagyona – amelynek pontosan meg nem határozható része, de biztosan a nagyobb többsége került idegen kézbe – 1938-ban, a terület-visszacsatolások előtt 6,5 milliárd pengő volt, ami 1999-es áron a Magyar Nemzeti Bank számítása szerint durván 560 milliárd forintnak felelt meg.)⁶⁷

Grósz Mór esetéről azonban sem az alkotmánybírói határozat, sem a törvény nem rendelkezett. A párizsi békeszerződést becikkelyező 1947-es törvény 1. (tehát nem a 2.) pontja így szól: „*Magyarország kötelezettséget vállal arra, hogy minden olyan esetben, amidőn magyar fennhatóság alá tartozó személyeknek Magyarországon levő javaira, törvényes jogaira vagy érdekeire e személyek faji származása vagy vallása miatt 1939. szeptember hó 1. napja óta zár alá vételt, elkobzást vagy kényszerkezeltet rendeltek el, az említett javakat, törvényes jogokat és érdekeket tartozékaikkal együtt visszaállítja, vagy ha a visszaállítás lehetetlen, e tekintetben megfelelő kártalanítást ad.*”

Jogszabály természetesen erre az esetre is született. A már említett 200/1945-ös ME. rendeleten túl a 300/1946-os ME. rendelet, valamint az 1946. évi XXV. törvény is előírta, hogy minden zsidóktól elvett ingóságot (ennek minősül a betétbe helyezett pénz is) vissza kell adni. Ezek a jogszabályok ugyanakkor kimondták, hogy az uzsorás vagy kizsákmányoló szerződéseket 1950. január 1-ig lehet bíróság előtt megtámadni (a megtámadási határidő természetesen nem azonos az elévüléssel). A mai napig ez a kitétel határozza meg az ilyen ügyekben pénzt követelők ítéleteit.

Ugyanakkor 1945 és 1948 között négy másik rendelet moratóriumot hirdetett hasonló perek indítására. Vagyis ha valaki a 200/1945-ös rendelet alapján akart megtámadni egy kényszer-szerződést, erre ugyan volt módja, de semmit nem érhetett el vele, hiszen a moratórium miatt nem kaphatta vissza a pénzét. Más lehetőség pedig nem volt. Magyarán soha, sehogyan nem eredményesen ilyen pert indítani.

Az említett jogszabályok végrehajtását tehát a mindenkori magyar kormány *elszabotálta* – először jogilag, majd a gyakorlatban is, amikor „ellopták” a zsidó vagyont. A készpénzt titokban az állami költségvetésbe folyatták és felélték; az ékszereket, a műtárgyakat, az aranyat és a gyémántot az Artexen keresztül külföldön, az Óra- és Ékszerkereskedelmi Vállalaton át itthon adogatták el, majd ellenértékét *elköltötték* – mindezt a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyminisztérium kivitelezésében.⁶⁸ Ráadásul az eladott értéktárgyak tulajdonosainak nevét jórészt ismerték, hiszen különféle listákon szereplő, azonosítható személyekről volt szó. Az ő értéktárgyaikat nem kezelhették volna elveszett, főleg nem elhagyott vagyontárgyakként.⁶⁹

Van tehát mit titkolni a Magyar Államnak és szerveinek. Meg is tesznek mindent, nehogy fény derüljön a gázságra. A Magyar Nemzeti Bankkal például már tizenegy hónapig leveleztem, hogy adják ki azt a két kutatási zárótanulmányt, amit a bank megbízásából a kilencvenes évek elején a Politikátörténeti Alapítvány Kutatócsoportja készített, az MNB részvételéről a zsidó származásúaktól elkobzott vagyontárgyak sorsában. Amely fogalmilag nem lehet sem állam- vagy szolgálati, sem banktitok (már ha betartják a vonatkozó törvényeket). A bank tíz hónapon át nem volt hajlandó arra, hogy ezeket az iratokat kiadja, majd végül akkor tette meg, amikor szembesült azzal, hogy nem adom fel a harcot, s nem hagyom békén őket.

Ezekben az ügyekben az állami hivatalok méltó társat, hű segítőt találtak a magyar bíróságokban.

Egyetlen ítéletben: két elutasítás három jogcímen

Irénye perében eddig csupán elsőfokú ítélet született, amely Irénke keresetét teljes egészében elutasította.⁷⁰

Az első fokon eljáró bíró, Vass Helga bravúros teljesítményt nyújtott. Egy ítéleten belül kétszer utasította el a keresetet, három jogcímen, s közben azt is megállapította, hogy a felperesi igény kétszer évült el.

Az ítélet nyolcadik oldalán a bírónő kijelentette, hogy elutasítja a keresetet, mert a felperes nem igazolta, hogy Grósz Szeréna Grósz Mór jogutódja lenne. Ehhez csupán két aprócska tényről fűznék hozzá: a jogutódlás meglétét a per során soha senki sem vitatta, illetve a becsatolt öröklési bizonyítvány egyértelműen bizonyította a jogutódlást.

Ez után az ítélet kilencedik oldalán a bírónő először kimondja, hogy a követelés 1947. március 17-én elévült, majd *ugyanezen* az oldalon azt is kijelentette, hogy a követelés 2003-ban is elévült.

Túl azon, hogy a kétszeres elévülés jogi képtelenség, az idézett ítéleti rendelkezések a vonatkozó jogszabályok ismeretének teljes hiányáról árulkodnak.

Gál Péter nem kurtelt fellebbezésében, világosan rámutatott az ítélet baklövéseire. *„Sajnálatos módon ki kell mondanunk: ha a Magyar Köztársaság független bíróságának egyik bírója az általa meghozott ítéletben azt állapítja meg, hogy egy követelés kétszer évült el, az igényérvényesítési határidőt összekeveri az elévüléssel és a megtámadhatóságot a semmisséggel, úgy igazságszolgáltatásunkban nem számítanak a sok év alatt kimunkált jogelvek és precedensek, a jogi érvelések oly silánnyá váltak, hogy elsős joghallgatók megbuknának, ha hasonló hibákat követnének el...A bírósági eljárás egyszerű komédiává silányult, s ahogyan azt a Magyar Nemzeti Bank II. rendű alperes több ízben jelezte: „a per végkimenetele előre látható.” Úgy tűnik, az ítélet nem tartalmaz mást, mint az elutasításhoz gyártott tényállást (melynek egyes részei egyszerűen ki vannak ollózva más hasonló tárgyú perek ítéleteiből). Ennek egyik kirívó példája az ítélet 6. oldal második bekezdésébe foglalt azon megállapítás, mely kimondja, hogy »a II. rendű alperes nem jogutódja a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Banknak« holott e pénzintézet neve a jelen perben fel sem merült. Az ítélet nem támasztja alá tényekkel a közölt megállapításokat, s e megállapítások arra engednek következtetni, hogy a bíróság a becsatolt periratokat és bizonyítékokat nem tartotta szükségesnek megismerni. Az ítélet fejrésze például II. rendű alperesnél olyan címet jelöl meg, ahol a II. rendű alperes soha nem volt bejegyezve.”*

Más perekben is...

Több, hasonló per zárult már le jogerősen. Mindegyikben jogerős elutasító döntés született, hiába próbálkoztak az ügyvédek például azzal is, hogy együtt perelték be a Magyar Államot – amelynek jog szerint minden takarékbetétért helyt kell állnia –, illetve annak a banknak a jogutódát, amelynél az említett 1.600/1944. M.E. számú rendelet alapján a takarékbetéteket megnyitották.

A Legfelsőbb Bíróságon Salamonné Solymosi Ibolya, a tanács elnöke, Gyöngyösiné Gyügyei Klára és Lőrincz Györgyné bíró egy hasonló perben például úgy döntött, hogy *„az I. rendű alperes Magyar Állam helytállási kötelezettsége e takarékbetétért nem áll fenn”*.⁷¹ Salamonnéék szerint a betét visszafizetésére az a Pénzintézeti Központ sem köteles, amely 2003-ban (!) felszámolta azt a Magyar-Olasz Bankot, amely 1944-ben elfogadta a betétet. Ezek szerint az egykor elkobzott pénzt *senki* nem köteles visszafizetni. Az a magyar állam sem, amely elvette.

Azt elismerték, hogy a Polgári Törvénykönyvet – amely kimondja, hogy a takarékbetétek visszafizetéséért a Magyar Állam szavatol – úgy léptették életbe, hogy *„e törvény rendelkezéseit a hatályba lépése előtt keletkezett jogviszonyokból eredő és jogerős határozattal még el nem bírált jogokra és kötelezettségekre is alkalmazni kell”*. Ugyanakkor azonban azt is kijelentették, hogy *„a betevő és az állam közti jogviszony hiányában az állam felelősségét nem lehet megállapítani... mivel jogviszony csak a betevő és a pénzintézet között állt fenn”*.⁷² A tanács azzal a ténnyel már nem foglalkozott, hogy az állam később a sajátjának nyilvánította a bankoknál lévő vagyont. Mint ahogy azzal sem, hogy az állam, amikor szavatosságot vállalt a betétekért, harmadik félként belépett a jogviszonyba.

Nem foglalkoztak azzal sem, amikor egy másik – már lezárt, hasonló – perben az ügyvéd arra hivatkozva nyújtotta be keresetét, hogy az 1944. évi 1.600 M.E. számú rendelet alapján kikényszerített – a bank és a zsidó betétes közötti – betéti szerződés semmis, hiszen részint kényszer hatására jött létre, részint pedig a jó erkölcsbe ütközik. Az LB (ugyancsak Salamonné Solymosi Ibolya, Gyöngyösiné Gyügyei Klára és Lőrincz Györgyné bíró) ezt az alábbi érveléssel utasította el: *„A felperest jogszabály kötelezte a betéti szerződés megkötésére, ezért nincsen jogi jelentősége annak, hogy valóságos szerződési akarata hiányzott, a szerződés ennek hiányában is létrejött.”*⁷³

Ezt a mondatot részletesen értelmeznünk kell, mert legalább tíz hasonló perre hatott, tehát precedensértékű volt. Salamonné tanácsa ezek szerint ugyanis *legitim magyar jogszabálynak* tekinti a Sztójay- és a Szálasi-kormányok azokat a rendeleteit, amelyek megfosztották a zsidókat a vagyonuktól.

Vagyis legitimnek kell tekintenünk azokat a jogszabályokat is, amelyek kimondták, hogy zsidó szerzők könyveit a könyvtári forgalomból ki kell vonni, és a köteteket be kell zúzni. Amelyek kimondták, hogy zsidó nem árulhat tejet, dohányterméket, szeszt és más, a vámjövődék körébe eső terméket. Salamonnéék szerint legitim jogszabály, hogy zsidó nem folytathat bizományosi tevékenységet, hitelhírszolgálati és hiteltudósítói ipart. Legitim, hogy zsidó nem látogathat nyilvános fürdőt, nyilvános szórakozóhelyet, nem működtethet iskolát, tanfolyamot és tanulóotthont, nyomdát, hirdetőirodát, vagy lapterjesztő vállalatot. Legitim, hogy zsidó nem termelhet dohányt, nem kaphat hajózási engedélyt, nem lehet házaló, ügyvéd, patikus, haszonbérő házfelügyelő és házgondnok; hogy nem lehet tisztviselő, közjegyző, mérnök, tolmács, bírósági szakértő, szabadalmi ügyvivő, orvos, színész újságíró, illetve a tőzsde tagja vagy tisztviselője. Legitim, hogy sárga csillag viselésére kötelezett tanuló sem az iskolában, sem iskolán kívül nem viselhet iskolai egyenruhát, sapkát és jelvényt, hogy zsidó nem vehet házastársul nem zsidót, ilyen nemi életet sem élhet, és nem foglalkoztathat nemzsidó háztartási alkalmazottat. Legitim, hogy minden zsidó köteles átengedni közúti gépjárművét, rádióvevő-készülékét, a visszacsatolt területeken fekvő mezőgazdasági ingatlanát, valamint üzlethelyiségét. Salamonné szerint az is legitim, hogy zsidó nem utazhat vasúton, közforgalmú hajón és taxin, illetve hogy kijelölt gyűjtőtáborokban, illetőleg gettóknak nyer elhelyezést, és ennek során minden vagyonát és pénzét köteles beszolgáltatni. És legitim volt megölni több mint félmillió magyar állampolgárt.

Ha az LB álláspontja szerint ez valóban így van, akkor a mondat második fele is logikus és okszerű: *„nincsen jogi jelentősége annak, hogy a betétes valóságos szerződési akarata hiányzott, a szerződés ennek hiányában is létrejött”*. Vagyis az LB szerint semmi jelentősége nincs annak, ha egy szerződés történetesen kényszer hatására jön létre. Ezek szerint az is jelentéktelen apróság, hogy az egyik szerződő fél „valóságos szerződési akarata hiányzik”. A szerződés létrejött, punctum.

Az LB-nek ezek szerint nincs tudomása arról, hogy a kikényszerített szerződést nem csak a mai jog tekinti semmisnek, de az 1944-ben hatályos törvény (az 1932. évi VI. tc. 1. és 9. §-a) is kimondta: *„semmis az a szerződés, amellyel valaki másnak megszorult helyzetét... függő helyzetét... kihasználva a másik fél tetemes kárával ingyenes előnyt... köt ki vagy szerez. Az uzsorás, kizsákmányoló szerződés semmis.”* Főbíráink szerint mindez igaz lehetett 1932-ben, esetleg 1944-ben is, de 2006-2007-ben már nem. Legalábbis akkor nem, ha zsidó vagyonokról van szó.

Felperes ügyvédje e perben másodsorban arra hivatkozott, hogy a betétszerződés jó erkölcsbe ütközik. Az LB ezt a pontot az alábbi érveléssel sejtette le az asztról: *„a jó erkölcsbe ütköző szerződés tilalma... nem ronthatja le a kötelező közjogi norma közjogi hatását, nem teheti érvénytelenné a jogszabálynak megfelelően megkötött magánjogi szerződést. Az így létrejött szerződés csak akkor minősülhet jó erkölcsbe ütközőnek, ha az egyéb, a kötelező jogszabály tartalmától független körülmények azt megalapozzák”*.⁷⁴

Világos. Az LB nem hagyhatja, hogy egyesek megkérdőjelezzék a Szálasi-kormány alkotta „közjogi norma közjogi hatását”! Jól néznénk ki, ha megengednék, hogy a jó erkölcsre hivatkozva az akkori, szabályosan és jogszerűen létrejött szerződések bárki megtámadhatnák!

Vajon milyen „*egyéb, a kötelező jogszabály tartalmától független körülmények*” alapozhatnák meg, hogy az LB 2007 februárjában jó erkölcsbe ütközőnek minősítsen egy rendelettel kikényszerített betétszerződést? Úgy látszik, az LB szerint a sárga csillag, a gettó, a pesti Duna-part, esetleg Auschwitz, Bergen-Belsen vagy Mauthausen nem független

körülmény. Márpedig a rendelet „külső körülményei” ezek voltak. Ezekről nem vesz tudomást az LB.

Amely, hogy a kétségeket eloszlassa, hozzátette még: „nem tekinthető erkölcsstelennek a pénzügyintézet azon szerződési nyilatkozata, hogy a betétet elfogadta, és a takarékbetétkönyvet kiállította”.⁷⁵ Ha nem, hát nem. Vagyis kifejezetten erkölcsös volt a Magyar Nemzeti Bank, amikor átvette a zsidó vagytonokat, és erkölcsös volt a Magyar Állam is, amely később a magáénak nyilvánította őket.

Az LB ezután így folytatta: „amennyiben a takarékpénztár a betétet nem fogadta volna el, úgy a felperes jogelődje (mármint például Grósz Mór – K. P.) az 1.600/1944. ME. sz. rendelet 17. §-ának (1) bekezdése szerint további joghátrányokat szenvedhetett volna”. Vagyis mivel ez a rendkívül legitim jogszabály valóban büntetni rendelte előírásainak megszegőit, tehát például Grósz Mór – ha meg nem hal idejekorán – kifejezetten hálás lehet a banknak, a MNB-nak és a magyar államnak, amiért elfogadták, zárolták majd ellopták a pénzt, hiszen különben megbüntették volna a nyilasok – már ha megbüntethették volna hatékonyabban annál, mint hogy elhurcolták és megölték.

„Az elkobzás a gazdasági racionalitás megfelelő formája”

Nem csoda hát, ha a Magyar Állam, a Magyar Nemzeti Bank és az OTP képviselőiben hasonló ügyekben eljáró ügyvédek ugyancsak döbbenetes magatartást tanúsítanak. Egyikük így írt a bíróságnak: „felperes kereseti követelését... a 200/1945. és a 300/1946. ME. számú rendeletek alapján tartja fenn... Álláspontunk szerint felperesnek a magyar zsidóságot ért üldözésre alapított (takarékbetét) követelése nem áll fenn, hiszen az általa hivatkozott jogszabályok igazolják, hogy az állam éppen ezeket a sérelmeket rendezte – ha volt ilyen jogsérelem – a jogalkotás segítségével... Ezért kérjük a kereseti kérelem elutasítását és felperes költségeinkben marasztalását.”⁷⁶ Vagyis az ügyvéd nem érti, miért követelözik Irénke, a felperes, amikor a Magyar Állam csinos jogszabályokat hozott arról, hogy az elvett zsidó vagytonokat harminc napon belül vissza kell adni – s közben figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy a Magyar Állam nem hajtotta végre ezeket a jogszabályokat.

Egy másik ügyvéd egy tárgyaláson kijelentette: „Semmi sem bizonyítja, hogy a perbeli betétkönyv megnyitására a zsidótörvények miatt került volna sor”. Úgy látszik, elkerülte a figyelmét a betétkönyvön virító kékszínű pecsét, amely pontosan ezt igazolja.

A Magyar Nemzeti Bankot képviselő ügyvédjelölt (azóta már ügyvéd) Irénke tárgyalásán ezzel a mondattal fordult a bírósághoz: „Nem véletlen, hogy kényszerből került a pénzüsszeg elhelyezésre, de a gazdasági racionalitásnak volt ez egy megfelelő kifejezési formája”.⁷⁷

A tárgyalóterem felperesi kicsi asztalánál, faszéken kuporgó Irénke Gál doktortól kérdezte meg, tényleg azt hallotta-e, amit hallott. A bírónő is elhűlve nézett föl papírjaiból. Gál Péter feltápászkodott, s indulataival küszködve azt kérte, hogy az alperesi képviselő kérjen bocsánatot a holokauszt-túlélő felperestől, akinek a családját „e gazdasági racionalitás jegyében” kiirtották. Az ügyvéd kijelentését rasszistának minősítette, s azt állította, hogy alperes látszólag fasiszta ideológián alapuló politikai elvekre alapítja perbeli álláspontját, így próbálja ellenkérelmét alátámasztani, s a bíróságot befolyásolni.

A Nemzeti Bankot képviselő ügyvéd nem kért bocsánatot, viszont néhány nap múlva a MNB elnöke levélben ultimátumot adott Gálnak: ha három napon belül nem vonja vissza a per során tett kijelentéseit, szembe kell néznie a jogkövetkezményekkel.

Gál Péter válaszelevelében kijelentette, hogy „az 1.600/1944. M.E. sz. rendelettel kapcsolatos iratokat az MNB Elnöki Osztálya és Jogi Osztálya kezelte, de ebből az anyagból mára rejtélyes módon – sok más egyéb mellett – hiányzik az 1227. sz. iratoknál a zsidónak minősülő betéttulajdonosok névsora. Ki kellene hát nyitni végre azokat a szekrényeket, ott az

*Elnöki Osztályon. Persze nem lehet tudni, milyen csontvázak esnek ki belőle. Hát nem vonok vissza semmit, Elnök Úr! Nem kérek bocsánatot.”*⁷⁸

Ezután az MNB jogi képviselője haladéktalanul beperelte Gál Péter ügyvédet jó hírnév sérelme miatt. Eddig egyik perben sem hirdettek jogerős ítéletet...

Tehát...

Az LB eljáró tanácsa később jogelméleti, mi több, jogfilozófiai magasságokba emelkedett: „*ha a jogszabály nem felel meg a közmegegyezésen alapuló alapvető erkölcsi törvényeknek vagy az Alkotmánynak, azt újabb jogalkotói aktussal kell korigálni (vagy ha Alkotmánybíróság működik, akkor alkotmánybírósági eljárásban), nem pedig a rendes bírósági eljárásban*”.⁷⁹

Vagyis a LB szerint – hatvan évvel a párizsi békeszerződés és tíz évvel az alkotmánybírósági kötelezés alapján megszületett törvény után – a törvénytelen és embertelen bírói ítéletekért a parlament és az alkotmánybíróság is felelős. Csupán egyvalaki nem felel semmiért sem: a bíróság.

A LB szerint „*a 200/1945. ME rendelet – a zsidóellenes intézkedések jóvátétele körében – ... nem nyilvánította semmissé a polgári egyenjogúságot sértő jogszabályok alapján kötött vagyoni jogi szerződéseket, így a sérelmet szenvedett fél maga dönthette el, hogy fenntartja-e a szerződést, avagy visszaköveteli a saját szolgáltatását*”.⁸⁰ Vagyis a mai LB sem volt hajlandó kimondani a betétszerződés semmisségét, márpedig a kereset célja éppen az volt, hogy legalább a bíróság tegye ezt meg, ha az állam sem 1945-ben, sem később nem volt erre hajlandó. Elvégre a zsidó betétes szabadon dönthetett – legalábbis a mai főbírók szerint. Ráadásul éppen a lényegben hazudik a LB: az idézett rendelet semmissé ugyan valóban nem nyilvánította az ilyen szerződéseket, de jogellenessé igen. Ezt viszont már kihagyta a számításból a mai LB, amely úgy tesz, mintha az a bizonyos moratórium nem lett volna – márpedig létezett. Tehát a betétes – például Grósz Mór – akkor sem dönthetett volna szabadon, ha életben maradt volna.

A Legfelsőbb Bíróság – ugyanúgy, mint a háborús és népellenes bűnösök 96 százalékának felmentése során – *nem hajlandó* alkalmazni „törvény feletti jog” elvét, amelyet Gustav Radbruch dolgozott ki és például a Nürnbergi Nemzetközi Törvényszék érvényesített. Eszerint az emberiség örök elveivel, erkölcsi alaptételeivel ellentétes jogszabályok nem alkalmazhatók, nem adhatnak hivatkozási alapot bűnök és bűnösök felmentésére – a törvény nem állhat a törvényesség fölött.

A Legfelsőbb Bíróság, amely az ifj. Hegedüs- és Metes-ügyben évek óta próbálja félrevezetni a közvéleményt, azt állítja, a hasonló ügyeket törvénymódosítással lehetne elintézni. Azt állítja, pedig bebizonyosodott, hogy ezek az ügyek a jelenlegi törvény alapján is kezelhetőek lennének, ha a bírók megértenék és alkalmaznák a törvény szövegét s még inkább szellemét.

A háborús bűnösök sorozatos felmentése, az antiszemita közbeszéd személyiségi jogi kezelésének bírói elutasítása és az elkobzott zsidó vagyonok ügyeiben született ítéletek – *rendszerre* állnak össze.

Kónya István és a háborús bűnösök

A *Védtelen igazság* utolsó, *Szerecsenmosdatás* című fejezete az 1945-50 közötti háborús és népellenes bűnökért elítéltek 1990 utáni felülvizsgálati eljárásairól szól. A mintegy ötszáz

felülvizsgálati kérelemből véletlenszerű mintaválasztással kiemeltem százat, és elemeztem őket. Hihetetlen eredményre jutottam: kiderült, hogy a Legfelsőbb Bíróság (LB) a háborús bűnösök 96 százalékát felmenti, ártatlannak nyilvánítja. Teszi mindezt úgy, hogy furtonfurt tényállást hamisít, történelmi tényeket másít meg, és megszegi a felülvizsgálati eljárásra vonatkozó törvényi szabályokat, például „felülmérlegel”, vagyis mérlegelési jogkörbe tartozó ítéleti elemeket változtat meg és így tovább.

A vizsgált száz felülvizsgálati kérelemből huszonnyolcat formai – tehát nem tartalmi! – okok miatt elutasítottak. Sokan ugyanis félreértették az 1991-es és későbbi semmisségi törvényeket, és nem felülvizsgálati indítványt nyújtottak be, hanem egykori ítéletük semmisségének kimondását kérték. Erre jogilag nem volt lehetőség, a hibásan beadott, semmisséget kérő igényeket el kellett utasítani. Ezeket a kérelmeket tehát tartalmilag nem bírálták el, nem mondták ki sem a bűnösséget, sem a fölmentést, csupán visszaadták őket, mint jogilag teljesíthetlent.

A maradék hetvenkét ítélet között mindössze három olyat találtam, amely helybenhagyta az eredeti népbírósági ítéletet. Ezek szerint tehát a benyújtott felülvizsgálati kérelmek kilencvenhat százalékát a LB elfogadta, s az egykori elítéltet fölmentette. A Legfőbb Ügyészség szinte minden esetben támogatta a felmentést.

Mivel a véletlen mintaválasztás eredményét bármely szociológiai vagy statisztikai tudományos vizsgálat a teljes halmaz egészére általánosíthatónak fogadja el, kimondhattam: a LB a felülvizsgálatot kért háborús és népellenes bűnösök 96 százalékát felmentette minden vád alól. A korábban elítélteket az esetek elenyészően kis hányadában bizonyítottság, döntő többségében azonban bűncselekmény hiányában mentették fel, tehát kimondták, hogy az illető ártatlan. Ártatlannak nyilvánították többek között Szávai (Slawik) Sándor vezérkari ezredest, a nyilas Honvédelmi Minisztérium személyügyi csoportfőnökét; Dr. Kecskés Mihály hadbíró, 1944 augusztusától a Vezérkari Főnökség II. bíróságának ügyészét, a Szenes Hanna elleni vád képviselőjét; Koréh Ferenc és Rátz Erzsébet közismert háborús uszítókat; Jány Gusztávot, a Donnál rettenetes veszteségeket szenvedett II. Magyar Hadsereg parancsnokát; Ruskiczay (Rüdiger) Imrét, aki a Honvédelmi Minisztérium anyagi csoportfőnökeként a hadiipar irányítója, későbbi honvédelmi miniszterhelyettese volt; Sipeki Balás Lajos századost, 1944-45-ben a Műegyetemi Roham Zászlóalj vezetőjét; László (Laucsek) Dezsőt, '44 májusától a vezérkari főnök helyettesét, a kiugrási kísérlet megghiúsításának egyik felelősét; az ugyanebben is bűnös vitéz nemes kisbarnaki Farkas Ferencet, Szálasi kitelepítési kormánybiztosát – és még hosszan sorolhatnám.

A konkrét ítéletek elemzése során arra a következtetésre jutottam, hogy az LB azokat is felmenti, akik kényszer nélkül vezető szerepet vállaltak a nyilas kormányzatban; felmenti azokat is, akik önként léptek be a német SS-be és annak magyar szervezeteibe; felmenti azokat is, akik hirdették, terjesztették, hogy a háborút a végsőkig kell folytatni, s a zsidókat ki kell irtani; és felmenti azokat is, akik embereket vertek, kínoztak, küldtek a halálba.

Az LB a durva törvénysértéstől sem riadt vissza, hogy ezt a tendenciát érvényesíthesse. Egyes felmentő ítéletei homlokegyenest ellenkeznek a perrendtartás szabályaival, valamint saját, néhány kivételesen helybenhagyó döntésének indokolásával is. Nem csupán módosítja az eredeti ítéleti tényállást – amire felülvizsgálat esetében nincs joga –, de nem egyszerűen gatlástalanul nem csupán jogi, hanem történelmi tényeket is hamisít.

Kutatásom zártával mind a Legfőbb Ügyészségnek, mind a LB-nak felajánlottam: ismertetem velük vizsgálataim eredményeit. Arra kértem őket, győzzenek meg, hogy nincs igazam, bizonyítsák be, hogy rosszul látok egyes dolgokat. A Legfőbb Ügyészség nem élt a lehetőséggel, a LB látszólag igen. 2006 novemberében Lomnici Zoltánnak és Kónya Istvánnak – az LB Büntető Kollégiuma vezetőjének, aki a felülvizsgálati ügyekben számos felmentő ítéletet hozott – elmondtam mindazt, amit az imént leírtam.

A két főbíró egyetlen tényt sem cáfolt, számadataimmal nem állítottak szembe más számokat. Kérték viszont írásban is tanulmányomat. Elküldtem nekik. Két hét múlva Kónya doktor – némi egyszerűsítéssel – lehülyézt, s hosszan fejtegette, szerinte mi mindenhez nem értek. Konkrétumokkal azonban nem bajlódott, az általam ebben a nekik átadott írásban elemzett és erősen kritizált húsz ítélet közül egyetlenegyre, kisbarnaki Farkas Ferencére tért ki. A maradék tizenkilenc ítélet kritikai elemzését, és azokat az összegző számokat, amelyeket a felülvizsgálati eljárásorozatról írtam, nem tartotta fontosnak vitatni.

Tényfeltáró munkám érthetően keltett némi visszhangot, állításaimról több helyütt is vitáztak. A Népszavában mások mellett a kitűnő Donáth Ferenc orvos, a Nagy Imre Társaság budapesti elnöke írt fölháborodott hangú cikket. ⁸¹

A cikke Kónya István, a LB Büntető Kollégiumának vezetője válaszolt a lapban. ⁸²

Kónya István már cikke elején hangot adott gögjének, fensőbbiségtudatának és lenézésének, amikor vitapartnerét „*nem jogász és különösen nem bíró*” szerzőnek titulálta, majd kinyilatkoztatta, hogy neki, a LB kollégium-vezetőjének „*nem tiszte e szerző minden tévedését helyreigazítani*”.

Ez után kijelentette, hogy 1990 és 2007 között összesen csupán 203 felülvizsgálati eljárás zajlott, s ebből 58 ügyben hoztak felmentő ítéletet, tehát 28 százalékos a felmentés, nem 96 százalékos.

Állításához a Népszavában megjelent válaszomban ⁸³ mindössze három dolgot tettem hozzá.

Először. Nem értettem, hogy 2006 novemberében miért nem közölte velem sem Lomnici, sem Kónya úr, hogy nem helytállóak az adataim. Ha Kónya úrnak a számok tekintetében igaza van, ezt kellett volna tennie, hiszen én kutatom az ügyet. Lesre akartak futtatni, csöbe akartak húzni? Ennél azért komolyabb téma, hogy háborús és népellenes bűnösök mekkora hányadát mentik föl!

Másodszor. Kónya úr talán azt feltételezi rólam, hogy egyszerűen hazudtam könyvemben? Kinézi belőlem nemcsak azt a galádságot, de azt a könnyelműséget is, hogy kutatási adatokat hamisítok? Ha igen, kikérem magamnak! Ha igen, miért nem pereltek be, legalább a hamis tényállításokért?

Harmadszor. Mi bizonyítja, hogy nem nekem van igazam, hanem Kónya úrnak? Én szívesen válaszolok a kérdésre: azok a dossziék, periratok, amelyek az LB irattárában heverő évkönyvekben megtalálhatók.

Érvényes kutatási engedéllyel rendelkezem a LB ezen irataira, tehát módomban áll ellenőrizni minden ellenállítást. Kijelentettem, szívesen beleegyezem abba is, hogy külső, mindkettőnkől független kutatók teljes körűen – nem mintavétel alapján – feldolgozzák az irattár e részét, hiszen ez mindannyiunk számára hasznos lenne.

Nem értettem azt sem, hogy Kónya doktor miért keverte cikkébe Krausz Tamás felháborodását 5 400 katona rehabilitációján, ami nem jogi, hanem katonai etikai aktus.

Azzal a leegyszerűsítéssel végképp nem értettem egyet, hogy a népbíróságok „*nem bűnös magatartások, hanem a vádlottak politikai beállítottsága, szimpátiája vagy nézetei felett mondtak ítéletet*”. Ez ugyanis így nem igaz. Ha Kónya doktor nem ismeri az 1945-49-es népbírósi eljárások, illetve a Rajk-per, Pálffy-Sólyom per közti óriási különbséget, akkor olvassa el legalább saját publikált adatait, amelyek szerint a népbíróságok az eléjük állított vádlottak 55 százalékát felmentették, s az elítéltek több mint fele egy évnél kevesebb büntetést kapott. Ezt pusztán politikai ítélezésnek minősíteni: botorság és történelmi hazugság.

Később Kónya doktor közli a témában járatlan olvasóval, hogy „*felmentésre minden esetben azért került sor, mert a terhelt nem volt háborús bűnös, és nem követte el azt, amit a terhére róttak*”. Mint például Hofrics Henrik? Hofricsot 1948 januárjában azért ítélték nyolc

hónap börtönre, mert önként belépett a Volksbundba. 1996-ban kérte ügyének felülvizsgálatát, ám kiderült, hogy perének összes irata elveszett. A büntetés-végrehajtásnál volt nyoma, hogy valóban ült börtönben, de egykori elítéléséről sem a megyei bíróságon, sem a megyei levéltárban nem találtak egyetlen papírt sem. Berkes György, Domokos Jenő, Rabóczki Ede, Katona Sándor és Akác Zoltán bírók mégis úgy döntöttek, felmentik Hofricsot.

Az LB bírói kijelentették: „*a LB előtt a korábbi felülvizsgálati gyakorlatából hivatalos tudomású tény, hogy a népbíróságok az elbírálás során elmulasztották tisztázni és az ítéleti tényállásban rögzíteni a Volksbundba belépés indítékait és körülményeit, jóllehet a bűncselekmények indítékait a bíróságoknak minden esetben fel kell deríteni*”.

A LB – iratok híján – nem dönthetett volna arról, Hofrics Henrik bűnös volt-e vagy ártatlan; nem ítélt meg, hogy a népbíróság annak idején sértett-e jogszabályt, amikor elítélte Hofricsot – mégis felmentette őt, és a Magyar Köztársaság nevében kijelentette: *bűnösségét háborús büntettségben az anyagi jogi szabályok megsértésével állapította meg a népbíróság*.⁸⁴

A LB bírót eddig két különböző civil szervezet (a Nagy Imre Társaság és a Pallas Páholy) hívta vitára ezekről a kérdésekről. Mindkét esetben gyáván megfutamodtak a vita elől.

Ezután Kónya doktor cikkében kijelenti: „*a magyar büntetőbíráskodás... szakszerűségére, színvonalára és tisztességére okkal lehetünk büszkék. Jó hírnevünket nem rontja le, csak öregbíti annak a múltnak a tisztázása, amelyért a mai bírói kar felelőssé nem tehető*”.

Sajnálattal vagyok kénytelen megállapítani (és erre ugyanannyi alapom van, mint Kónya doktornak), hogy rengetegen vagyunk, akik a magyar bíráskodás szakszerűségére, színvonalára és tisztességére már egyáltalán nem büszkék, sőt – módfelett elégedetlenek vagyunk.

Válaszlevelemben arra is felhívtam a figyelmet, hogy a múlt tisztázása nem a bíróság, hanem a történettudomány és a kutatók dolga, valamint a társadalom mentális belügye.

96 % vagy 28?

Ezzel a vita természetesen nem zárult le, Kónya doktor reagált írásomra,⁸⁵ amire a Népszava hasábjain én ismét feleltem.⁸⁶

A főbíró üres vádaskodásaival nem foglalkoztam, hiszen az ilyen támadások önmagukat minősítik (arra azért kíváncsi lennék, vajon honnan vette Kónya doktor azt, hogy én mire hány munkaórát fordítottam. Csak nem kémei jelentették neki? Kónya doktor nem tudhatja, hány napot töltöttem az irattárban, fogalma nem lehet arról, hány hétig gubbasztottam a levéltárban az ő felháborító ítéleteiket olvasva, sőt arról sem, hogy az iratokat lefényképeztem és itthon folytattam a munkát).

Az igazán fontos társadalmi kérdéseket érintő hamisításokra és hazudozásokra azonban reagálnom kellett.

A Ságvári- és Pintér Mariann-ügyről írottakat most nem említem, a kettővel ezelőtti fejezetben valamennyi részlet olvasható.

Hivatkozom azonban Hofrics Henrik iménti esetére, akinek az összes, egykori elítéléséről szóló irata elveszett, s akit Kónyaék felmentettek. Válaszlevelében Kónya közli, Hofricsot azért mentették fel, „*mert amit tett, az nem volt bűncselekmény... a népbíróság ugyanis – a bűnösség elengedhetetlen feltételül megkívánt önkéntességet – tényként nem állapította meg*”. Ezt állítja Kónya, miközben a népbíróság ítéletét nem látta, nem is láthatta, mert az szórén-szálán eltűnt. Arra persze nem ad magyarázatot, mi alapján írták le, hogy mi volt az egykori ítéletben, s hogy iratok híján milyen alapon hoztak felmentő ítéletet.

A legfontosabb kérdés természetesen az: hány egykori háborús és népellenes bűnöst mentett fel a LB az utóbbi másfél évtizedben. Az, hogy valóban hazudok-e, amikor száz ítélet elemzése alapján azt állítom, hogy a körülbelül 500 felülvizsgálati kérelem 96 százaléka

felmentő ítélettel végződik? Kónya szerint hazudok. Donáth Ferencnek adott válaszlevelében, április 26-án ezt írta: „*a LB 1990. január 1-jétől 2007. április 18-áig terjedő időszakban törvényességi óvás folytán, illetve felülvizsgálati eljárásban 203 háborús és népellenes ügyet bírált felül*”.

Nos, nézzük a valós számokat! Emeljünk ki taláломra két évet, 1994-et és '95-öt.

Ebben a két évben összesen 204 felülvizsgálati kérelemben döntött a LB. . Valamint például 1993-ban további 105-ben.

Nem tizenhét év alatt 203, hanem – Kónya állításával ellentétben – két év alatt 204 esetben! Bizonyítékul álljon itt abc rendbe szedve a 204 név:

Anek Antal, Antal Géza, Bácskay Jenő, Badai József, Bagaméry József, Bagó György, Bajai László, Baki Győző, Balázs György, Bálint István, Bálint Sándor, Balogh István, Balogh Mihály, Beé Henrik, Béldy Alajos, Bene Dánielné, Bereczky Tibor, Bernárd Ágoston, Bihary László, Bódi Antal, Borossay István, Borsos Elek, Botka Pál Endre, Czifra János, Cságoly Tibor, Csákvári Győző, Csaut József, Cserjési Sándor, Csuri Pál, Dedivác Andor, Deli Jenő, Dommanovich István, Donka Antal, Dudás István, Egyedi Balázs Dénes, Eltl Imre, Erdélyi József, Farkas Károly, Fazekas János, Fazekas József, Fedák Sári, Fekete János, Felpéczi István, Ferkovics Antal, Ficzer Jenő, Fiel Lajos, Fikó József, Firnigl József, Gáll László, Garamvölgyi József, Gáspár Endre, Góczy György, Gombás Kálmán, Göcze Péter, Grünwald Pál, Gulyás József, Gurdon István, Gutper István, H. Rác Sándor, Hajdú Ferenc, Hajmácskőy László, Hantos Jakab, Hanyecz Mihály, Hartmann Vilmos dr., Heincz Károly, Helcz Tibor, Hellinger Pál, Herbert Mihály, Herodek Sándorné Rátz Erzsébet, Hevesvári Zoltán, Hóman Bálint, Horpácsy Frigyes, Horváth Gyula, Horváth József, Horváth Lajos, Hoyck Ferenc, Huba József, Hulyok András, ifj. Ábely Tibor Sándor, Isó Pál, Ispán József, Iványi Géza, Jaksa László, Jancsovics Tibor, Johann Wolf, Juhász István, Kardulecz József, Kása István, Kass György, Kecskés Mihály, Kelemen Ferenc, Kelkó Imre, Kerékgyártó Ferenc, Kiss Ferenc, Kiss István, Kiss József, Kiss Károly, Kiss Lajos, Kiss László, Kiss Pál, Kohl Tóbiás, Kompordai Pál, Koréh Ferenc, Kotormán Antal, Kovács Endre, Kőrös György, Kővári Antal, Kövi Jenő, Krizsó Béla, Kubik Béla, Kubisch Ferenc, Kürti János, Kürtös István, Lajos Sándor, Laki Lajos, Láncz István, Less József, Ludányi József, Lukácsy Sándor, Mádle Erzsébet, Magasházy László, Magi András, Makai Márton, Malomvízi Selmster Ödön, Markán Márton, Marlok Lajos, Marossy Ottó, Mentényi Ernő, Merényi István, Mess László, Mitró Sándor, Mordényi Endre, Nádasz Oszkár, Náder Ferenc, Nagy Dezső, Nagy Péter, Németh Kálmán, Olejnyik Jenő, Ottó József, Ottó László, Paletta Géza, Papp Lajos, Pásztor László, Patakfalvy Zoltán, Pataki János, Peller József, Petrovics József, Podhradszky Ádám, Poharászky József, Polyák Károly, Portelelki József, Rakvác László, Remeczky Péter, Réthy Andor, Révffy Dezső, Richolm György, Rittlinger József, Ruzkiczay Rüdiger Imre, Sándor Gézáné, Schuck Pál, Schweighardt István, Selek József, Selleyi Jenő, Sike József, Slawik (Szávai) Sándor, Sótonyi Jenő dr., Steller András, Szabadffy László, Szabó Ignác, Szabó Sándor, Szalóczi Kálmán, Székely József, Sente András, Szentjóni Gyula, Szilágyi Ferenc, Szkladányi László dr., Szong Konrád, Szurmai Lajos, Szügyi Zoltán, Takács Pál, Takács Pál György, Tálás András, Terifay Ferenc, Tisztartó László, Tóth Lajos, Tóth László, Tóth Levente, Tóth Mihály, Tóth Péter, Trischler Ferenc, Tutor Lajos, Ulrich Henrik, Urbán Szabó József, Varga Sándor, Varjú Vince, Vereb István, Veres Károly, Véris Pál dr., Vincze István, Vízner László, Wágner Gyula, Walter Sándor, Wiltner Bertalan Miklós, Wintermantel József.

Kónya persze nyilván abban reménykedett, tényleg csak annyit foglalkoztam ezzel a témakörrel, amennyit kémjelentései szerint feltételezett rólam, ezért volt mersze ilyen hazugsággal előhozakodni. Természetesen itt most nem az én személyes presztízsemről van szó, hanem arról, valóban megteheti-e büntetlenül a LB kollégiumvezetője, hogy tudatosan félrevezesse a közvéleményt. S ami még fontosabb: vajon a bírói kar, az OIT szó nélkül, szankció nélkül eltűri-e ezt? Úgy látszik, igen. Hiszen Kónyát nem rúgták ki két napon belül,

fegyelmet nem kapott, és a rágalmait sem vonta vissza. Ehelyett pöffeszkedik tovább magas székében, miközben néhány bírótársával – a fasizmus szálláscsinálóiaként – a szélsőjobboldali ordas eszmék „szobatisztává” mosdatásán, a történelem jobbszéli birtokbavételén munkálkodik.

Kibírja-e lelki sérülések nélkül a magyar társadalom, hogy működik egy rejtőzködő ügyész- és bíró-klika, amely döbbenetes pofátlansággal valóban ezt teszi: különféle területeken támogatja-erősíti a nácizmust vagy legalább az antiszemitizmust, sunyin egymásra figyelve, összehangoltan úgy ítélkezik, hogy az a rasszizmusnak kedvezzen; aki pedig ez ellen szólni mer, azt legyalázza?

Elviseljük-e mi, állampolgárok, hogy ilyen bírók ítélkezzenek felettünk? Elviseljük-e, hogy a civil társadalomnak jelenleg nincs semmilyen eszköze arra, hogy az ilyen bíróktól megszabaduljon? El kellene érünk, hogy ne így legyen, hogy ilyen emberek ne ítélkezhesenek.

Riasztó tendencia

Az itt tárgyalt szerezmenmosdatási folyamatot természetesen együtt kell kezelnünk mindazzal, amit előző kötetem *ifj. Hegedűs a háztetőn, az Elfogultság, félrehúzás?* és a *Ságvári-ügyről* szóló fejezeteiben, illetve jelen könyv *A zsidótörvények ma is hatályosak?* valamint a *Ságvári és Pintér Mariann: „ruhatárosok és elvbarátaik”* című részeiben megismerhettünk.

A fejezetekből kirajzolódó öszkép és a történetek tanulsága nem pusztán aggasztó, de egyenesen riasztó, sokakban félelmet keltő.

A Ságvári- és Pintér Mariann-féle perben az LB kétszer is arra hivatkozott, hogy Kristóf és társai „parancsra tették”, illetve „legitim magyar jogszabályok alapján tették”, amit tettek. Az LB ezzel szégyenszemre semmissé tette a nürnbergi ítékezés alappontját, mely szerint az emberiség kimondta: többé senki sem hivatkozhat arra, hogy a szörnyűségeket „parancsra tette”. Nürnbergben eltörölték a „törvénybe foglalt jogtalanság”, illetve a „törvény feletti jog” sok évtizedes fogalmait. Kimondták, hogy bizonyos történelmi helyzetekben a formális jog jogtalansággá válhat – például akkor, ha annyira igazságtalan, hogy ellentétes az emberi jogokkal. A LB viszont megvonta a legitim eljárás jogát az emberiség összes rabszolgázásától, forradalmától, valamennyi zsarnokság elleni felkeléstől, a diktátorokkal való szembe fordulástól, a teljes antifasizmustól. Hatályon kívül helyezte a potsdami megállapodást, az 1945. augusztusi londoni egyezményt, a háborús bűnösök nürnbergi törvényszékét, a párizsi békeszerződést, vagy éppen a ruandai és jugoszláviai háborús bűnösök elítélését, inkluzíve Hágát, úgy, ahogy van.

Az LB Horthy- és Szálasi-kort rehabilitáló, a magyar nép elleni bűnöket és zsidóüldözéseket relativizáló ítélezési gyakorlata tendenciává áll össze. Ezek szerint a bíróságokon (és az ügyészségeken) még sokakat vezérel az ezeréves keresztény magyar jogfolytonosság eszméje.

Remélem, nem jutunk el odáig, hogy legközelebb Bárdossy Lászlót, majd Szálasi Ferencet is felmentik...

Ne higgyék, hogy a gondolat csupán bennem merült fel: már tíz éve megjelent Jaszovszky László nyugalmazott LB-bíró (!) könyve,⁸⁷ amely éppen azt próbálja bizonyítani, hogy Bárdossyt koncepció perben, ártatlanul ítélték halálra, legfőbb ideje tehát felmenteni őt is.

Mindebből akár arra a következtetésre is juthatnánk, hogy a Legfőbb Ügyészségen és a Legfelsőbb Bíróságon – nyilván csak részben – olyan szélsőjobboldali mentalitás is teret kap, sőt, olyan ítélezési gyakorlat a jellemző, amely felmenti a nácizmust mint rendszert és ideológiát, s ezzel utat nyit a hazánk létét veszélyeztető, diktatórikus erőszaknak. Ezért jutottam végül újra arra a sommás megállapításra, hogy a háborús bűnösök felülvizsgálati ügyeiben, az egykor elkobzott zsidó vagyonok dolgában és több más téren a Legfelsőbb Bíróságon fasiszta-barát ítékezés folyik.

Felkiáltójel

Talán a móri fejezet végén kellett volna szólnom még valamiről, amit inkább könyvem végén említék meg.

Úgy tűnhet, mintha a móri fiaskó dolgában és több más történetben is egyoldalúan és részrehajlóan csak a bírókat, a bíróságokat kritizálnám. Ennek egyetlen oka van: évek óta ezt a hatalmi ágat kutatom, ennek működéséről tudósítok. Követem az állandó félrevezetéseket, hazudozásokat, például a leterheltségről, az alacsony jövedelmekről. A bíróságok költségvetési támogatása – a mi adónkból – 1995 és 2006 között meghétszereződött. Ennek fejében talán elvárhatjuk az átlátható, ellenőrizhető, szakmailag korrekt, normális időn belül elvégzett munkát – még a bíróságoktól is.

A nagyobb ügyek esetében feltétlenül ki kell emelni, hogy nem néhány ember hibájáról van szó. Nem csupán néhány rendőrnagy, ügyész és tíz-húsz bíró bűne, ami Kaiser Edével, Pusoma Dénessel, Szikinger Istvánnal, Székely Zoltánnal, és a többiekkel történt.

Egy teljes gépezet mondott csődöt – nemcsak az évszázad bűnügyében, de más rengeteg esetben is.

Egy dezorientált és demoralizált komplett masinéria, az igazságszolgáltatás teljes rendszere működik hihetetlenül silány szakmai színvonalon. A magyar állampolgárok pedig összeszoruló gyomorral kérdezik maguktól: ennek vagyok én kitéve? A kérdésre csupán egyetlen becsületes válasz adható: igen, ennek.

Mindannyian kiszolgáltatottak vagyunk: a darálóból, amit büntetőeljárásnak neveznek, csak úgy kerülhetünk ki épen, ha csoda történik.

A móri bűnesetre a rendőrség, az ügyészség és a bíróság összesen több mint egymilliárd forintot küldött. Ez a bődületes összeg azonban kismiska ahhoz a kárhoz képest, amit a lelkünkben okoztak. Hiszen aki senkiben-semmiben nem bízhat, az bármire képes. Gárdát alapít, hogy maga oldja meg a „cigánybűnözés” gondját; előbb üt, s csak azután kérdez; azért köt módfelett részletes szerződéseket, hogy pontosan tisztában legyen vele, mit nem fog betartani; kintlévőségeit profi behajtónak nevezett kigyúrt, kopasz vadállatokkal hajtattja be; az elegánsan zsebből fizet mitugrász politikust, ficánkoló állami és önkormányzati senkit, hogy megkapja az engedélyt, a támogatást, a megrendelést. És nagyokat nevet rajtunk, akik még mindig hinni akarunk az igazságszolgáltatásban.

¹ 1/2000. Büntető-közigazgatási-polgári jogegységi határozat

² A büntető-, illetve a polgári eljárási törvény meghatározása a hozzátartozóról

³ PKKB 14. P. 55092/2002/12.

⁴ Fővárosi Bíróság 42. P. 23016/2004/3.

⁵ Legfelsőbb Bíróság Pfv. E. 20.135/2005/2.

⁶ Fővárosi Bíróság 4. B. 343/2004.

⁷ <http://www.birosag.hu/engine.aspx?page=judgedata&UserID=3900>

⁸ HVG, 2006/51-52.

⁹ Index, 2002. május 10.

¹⁰ Tízmillió forint a nyomravezetőnek. Népszabadság, 2002. május 10.

¹¹ A 12. jegyzetben szereplő ítélet 136. oldal

¹² Ian Hogg: Jane's kézfegyver határozó. Panemex-Grafo Kiadó, 2003.

¹³ Jegyzőkönyv szakértői meghallgatásról, 2007. szeptember 11-én. Nemzeti Nyomozó Iroda Bűnügyi Főosztály Különleges Ügyek Osztálya, 38/2004. bü.

¹⁴ Fővárosi Ítéletábla 1. Bf. 564/2005.

¹⁵ Szenvedy Zoltán: Vége a móri nyomozásnak. Magyar Nemzet, 2007. december 21.

¹⁶ P. Gál Judit: Ördögök ügyvédei 2. Babusz Bt. 2007.

¹⁷ Haszán Zoltán, Nagy Attila: Nem elég tömeggyilkosnak látszani. Index, 2007. május 9.

-
- ¹⁸ Gaal Ilona - Miklósi Gábor: Ítélet a móri perben: Félmunka. Magyar Narancs, 2005. január 6.
- ¹⁹ P. Gál Judit idézett könyvében
- ²⁰ Népszava, 2007. december 15.
- ²¹ Szonda Ipsos: Lakossági vélemények a bíróságokkal kapcsolatban – személyes megkérdezésem alapuló közvélemény-kutatás a Magyarországon élő felnőtt lakosság körében. 2005. április
- ²² Fleck Zoltán: Mennyire bízunk meg a bíróságokban? Élet és Irodalom, 2006. július 21.
- ²³ MTV Az este, 2007. május 22.
- ²⁴ Népszabadság, 2007. december 8.
- ²⁵ Kisbíró, 2007. december – 2008. januári összevont szám, 17. oldal
- ²⁶ Magyar Hírlap, 2007. december 7.
- ²⁷ Magyar Nemzet, 2007. december 10.
- ²⁸ Swendt Pál: Veszélyes tárgyalótermek. Magyar Hírlap, 2008. február 8.
- ²⁹ Magyar Hírlap, 2007. december 7.
- ³⁰ Fővárosi Bíróság 4. B. 277/2001/57.
- ³¹ Dr. Nerpel Zsolt mb. csoportvezető ügyész „hangfelvétel-lírása”. Fővárosi Ügyészségi Nyomozóhivatal Nyom. 1376/2000. 2. oldal
- ³² Népszabadság, 2000. október 7.
- ³³ Népszabadság, 2000. október 12.
- ³⁴ BKKB 1999. Vh. 2735/1998.
- ³⁵ Fővárosi Ítéletábrá 7. Pf. 21.489/2006/3.
- ³⁶ Fővárosi Főügyészség NF. 5471/2007/38.
- ³⁷ Szőke Zsuzsa és Tarnói Gizella: Recept privatizátoroknak. Élet és Irodalom 1998. október 16.
- ³⁸ A Horkai-privatizációs próbálkozásban részt vevő Horkai-féle „Hunor Média Kft.” korábbi neve Nofretete Kft., Csajbi Tiborné ügyvezetővel, Csajbi Tibor lakcímével.
- ³⁹ Szintén a Szőke-Tarnói cikkben
- ⁴⁰ Budai Központi Kerületi Bíróság 2000. február 1-jei tárgyalási jegyzőkönyv, 21.P.XI. 21524/1999/14. 4. oldal
- ⁴¹ Az ítéleti szöveg az 1998. május 26-i alapszabály hamis dátumát említi – nem a hatálybalépés és nem a határozathozatal dátumát
- ⁴² BKKB 21.P.21524/1999/20. számú ítélet
- ⁴³ Fővárosi Bíróság 57. Pf. 20 041/2001.
- ⁴⁴ Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40 023/1999/.
- ⁴⁵ Az év legjobb bírósági show-műsora. Index, 2007. december 5.
- ⁴⁶ Fekete Gy. Attila: A tárgyalások nyilvánosságáért. Népszabadság, 2007. december 7.
- ⁴⁷ Hanák András: Kössz, Tassz! Élet és Irodalom, 2007. december 21.
- ⁴⁸ Fővárosi Bíróság 53. Pf. 638.929/2006/1.
- ⁴⁹ Fővárosi Ítéletábrá 9. Pkif. 25.653/2007/2.
- ⁵⁰ Fővárosi Bíróság 22. P. 22.959/2007/3.
- ⁵¹ Fővárosi Ítéletábrá 9. P. 26.314/2007/2.
- ⁵² A jegyzőkönyvek és Szikinger István közlése alapján
- ⁵³ L. Attiláné első gyanúsított kihallgatásának jegyzőkönyve. 2003. március 14. 118-818/2002. bü.
- ⁵⁴ 2005. június 14-ei tárgyalás jegyzőkönyve. PKKB 14. B. 21.470/2003/18.
- ⁵⁵ ugyanaz
- ⁵⁶ Ugyanazon eljárás 2005. december 2-ai jegyzőkönyve
- ⁵⁷ PKKB 14. B XVI. 21.470/2003/24.
- ⁵⁸ 18. számú jegyzőkönyv 9. oldal
- ⁵⁹ Másodfokú ítélet Fővárosi Bíróság 25. Bf. XVI. 6261/2006/14.
- ⁶⁰ Legfelsőbb Bíróság Bfv. X. 1.185/2005/7.
- ⁶¹ Fővárosi Bíróság 19. P. 21.073/2007.
- ⁶² Fővárosi Ítéletábrá 7. P. 21.260/2007.
- ⁶³ Legfelsőbb Bíróság Titkárság kereseti ellenkérelme 2007. El. VIII. A. I/3. aláírója: dr. Fehér-Polgár Pál általános meghatalmazott
- ⁶⁴ Az 1944-ben történekről lásd a *Korábbi ítéletek* című fejezetben
- ⁶⁵ Dr. Sas Gábor, a Pénzügyminisztérium jogi főosztályvezetőjének levele, 2004.
- ⁶⁶ Ságvári Ágnes: Összefoglaló a magyar közigazgatás szerveinek feladatköréről a zsidótörvények végrehajtása kapcsán. Politikatörténeti Intézet Levéltára Holocaust Gyűjtemény 941. f. 11. öe.; Vértés Róbert: Magyarországi zsidótörvények és rendeletek . PolgArt Kiadó, 2002.
- ⁶⁷ Ságvári Ágnes: Tanulmányok a magyar holokauszt történetéből. Napvilág Kiadó, 2002. 74. oldal
- ⁶⁸ Ságvári Ágnes: Tanulmányok a magyar holokauszt történetéből. Napvilág Kiadó, 2002. 74-120. oldal; Kádár Gábor – Vági Zoltán: Hullarablás. Jaffa Kiadó, 2005. 387. oldal

-
- ⁶⁹ Ságvári Ágnes: Tanulmányok a magyar holokauszt történetéből. Napvilág Kiadó, 2002. 74. p. 117-126. oldal
- ⁷⁰ Pesti Központi Kerületi Bíróság 23. P. 88.050/2004/84.
- ⁷¹ Legfelsőbb Bíróság Gfv. IX. 30.081/2005/5.
- ⁷² ugyanaz
- ⁷³ Legfelsőbb Bíróság Gfv. IX. 30.471/2006/3.
- ⁷⁴ ugyanaz
- ⁷⁵ ugyanaz
- ⁷⁶ A Magyar Állam képviselőjében eljáró Pénzügyminisztérium Jogi és Igazgatási Főosztály, Dr. Kánya András bírósági beadványa 56/8/2007. számon
- ⁷⁷ Mindkét mondat szó szerint szerepel a tárgyalás jegyzőkönyvében: PKKB 23. P. 88.050/2004/31. és /34.
- ⁷⁸ Dr. Gál Péter ügyvéd levele a MNB elnökének
- ⁷⁹ ugyanaz
- ⁸⁰ ugyanaz
- ⁸¹ Donáth Ferenc: Legfelsőbb Pátyolat. Népszava, 2007. április 6.
- ⁸² Dr. Kónya István: Válasz Donáth Ferencnek. Népszava, 2007. április 26.
- ⁸³ A most következőnél bővebben: Dr. Kende Péter: Ki mikor mond igazat és mikor nem? Népszava, 2007. május 7.
- ⁸⁴ Legfelsőbb Bíróság Bfv. X. 76/1997/4. ugyanaz
- ⁸⁵ Dr. Kónya István: Válasz egy krakélernek. Népszava, 2007. május 21.
- ⁸⁶ Dr. Kende Péter: Mit engedhet meg magának egy legfelsőbb bíró? Népszava, 2007. június 1.
- ⁸⁷ Bűnös volt-e Bárdossy László? Sajtó alá rendezte és a bevezető tanulmányt írta: Dr. Jaszovszky László. Püski Kiadó, 1996.